EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 10 10
COM(2024) 474 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimo

Turinys

Santrumpos 4

Santrauka 5

1. Dabartinė EGADP įgyvendinimo padėtis 8

A. Mokėjimo prašymai ir išmokos 8

Peržiūrėjus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, paspartėjo išmokėjimo tempas 8

Vis dažniau taikoma mokėjimo sustabdymo procedūra, o tai palengvina greitesnį lėšų išmokėjimą 9

Komisija toliau leido ES obligacijas EGADP finansuoti 11

Vis daugiau priemonių atitinka finansavimo iš „NextGenerationEU“ žaliųjų obligacijų reikalavimus 12

Makroekonominės sąlygos ir EGADP 13

B. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų peržiūra 14

Po 2023. ir 2024 m. atliktų peržiūrų atnaujinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai tebėra plataus užmojo 14

Peržiūrėjus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus pasikeitė bendras finansinis paketas ir EGADP įnašas į kiekvieną iš šešių politikos ramsčių 15

Peržiūrėjus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus pasikeitė mokėjimų profiliai 16

Įgyvendinant peržiūrėtus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus EGADP klimato ir skaitmeniniai tikslai toliau pasiekiami 19

Peržiūrėtais ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais visoje ES prisidedama prie socialinės politikos ir lyčių lygybės 20

C. Lėšų pagal EGADP galutiniai gavėjai 22

Visos valstybės narės skelbia duomenis apie 100 didžiausių galutinių gavėjų 22

Didžiausi galutiniai gavėjai finansavimą investicijoms gauna pagal visus šešis EGADP politikos ramsčius 25

D. EGADP įgyvendinimo kontrolė ir auditas 26

Komisija toliau saugo Sąjungos finansinius interesus 27

Europos Audito Rūmai ir toliau atidžiai tikrina EGADP 28

E. Komunikacija ir dialogai 2023–2024 m. 30

Europos Parlamentas, Taryba ir valstybės narės ir toliau nuolat dalyvauja įgyvendinant EGADP 30

Būtų galima dar padidinti ES matomumą įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus 31

Interaktyviame žemėlapyje pateikiama pagal EGADP remiamų projektų vaizdinė apžvalga 32

Valstybės narės ir toliau rengia metinius EGADP renginius 33

Komisija imasi papildomos susijusios komunikacijos veiklos 34

F. Pagrindinės EGADP laikotarpio vidurio vertinimo išvados 35

EGADP laikotarpio vidurio vertinimas parodė, kad ją įgyvendinant padėta gaivinti ekonomiką ir paskatintos inovacijas ES išlaidų srityje 35

Vertinimas apima naudingus aspektus, susijusius su būsimomis veiklos rezultatais grindžiamomis priemonėmis 36

2. Įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę padaryta pažanga 39

A. Bendri rodikliai 39

Įgyvendinant EGADP pasiekta reikšmingų realių rezultatų vietoje 39

B. Du kartus per metus teikiami duomenys 43

Pranešama, kad dauguma tarpinių ir siektinų reikšmių įgyvendinamos pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų tvarkaraščius 43

C. Pažanga įgyvendinant šešis politikos ramsčius 45

Valstybės narės padarė akivaizdžią įgyvendinimo pažangą pagal visus šešis EGADP politikos ramsčius 45

D. ES įmonių konkurencingumo didinimo politika 62

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais prisidedama prie didesnio ES įmonių konkurencingumo – apie 3 mln. įmonių jau pasinaudojo EGADP parama. 62

3. „REPowerEU“ 65

A. Į skyrius „REPowerEU“ įtrauktų priemonių apžvalga 67

Papildomomis „REPowerEU“ reformomis ir investicijomis šalinamos kliūtys, padedama paspartinti perėjimą prie švarios energijos ir didinti energijos tiekimo saugumą 67

B. Į visus skyrius „REPowerEU“ įtrauktų tarpvalstybinio ar daugiašalio pobūdžio priemonių apžvalga 71

„REPowerEU“ priemonės turi stiprų tarpvalstybinį ar daugiašalį aspektą 71

4. Išvada 73

Santrumpos

PBR	Prisitaikymo prie „Brexit'o“ rezervas
COVID-19	2019 m. liga COVID-19
Audito Rūmai	Europos Audito Rūmai
ATLPS	apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema
EUR	Euro (€)
RRP	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai
EGADP	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė
MWh	megavatvalandė
MVĮ	Mažosios ir vidutinės įmonės
STEP	Europos strateginių technologijų platforma

Santrauka

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP) yra pagrindinis elementas įgyvendinant priemonę „NextGenerationEU“ – Europos ekonomikos gaivinimo planą, kuriuo siekiama, kad ES, patyrusi precedento neturintį ekonominį ir socialinį COVID-19 pandemijos poveikį, taptų stipresnė ir atsparesnė. Tiek masto, tiek užmojų požiūriu precedento neturinti EGADP buvo sukurta 2021 m.[1] kaip novatoriška ir veiklos rezultatais grindžiama priemonė, pagal kurią valstybėms narėms teikiama finansinė parama, kad jos galėtų įgyvendinti iš anksto sutartas reformas ir investicijas. Nustatytas EGADP įgyvendinimo laikotarpis – iki 2026 m.

EGADP ilgainiui buvo pritaikyta prie naujų iššūkių ir valstybėms narėms pagal ją buvo teikiama esminė parama po neišprovokuotos Rusijos agresijos prieš Ukrainą ir po jos kilusios energetikos krizės. Įtraukusios skyrių **„REPowerEU“** valstybės narės galėjo pasinaudoti papildomais ištekliais, kad paskatintų reformas ir investicijas, kuriomis remiama ES energijos tiekimo diversifikacija, spartinama žalioji pertvarka ir remiami pažeidžiami namų ūkiai.

Trejus su puse metų nuo EGADP reglamento įsigaliojimo valstybės narės naudojosi priemone, kad įgyvendintų savo reformų ir investicijų darbotvarkes pagal bendrus ES prioritetus ir spręstų ilgalaikius bei naujus uždavinius siekdamos atgaivinti savo ekonomiką po COVID-19 krizės.

Po tam tikrų vėlavimų 2023 m., daugiausia susijusių su poreikiu patvirtinti skyrius „REPowerEU“, įgyvendinimas ir išmokos paspartėjo. Iki 2024 m. rugpjūčio mėn. pabaigos valstybėms narėms išmokėta 265,4 mlrd. EUR ir apie 85 proc. tarpinių ir siektinų reikšmių, kurių orientacinis terminas – iki 2024 m. pirmojo ketvirčio, Komisija įvertino kaip tinkamai pasiektas arba valstybės narės nurodė kaip užbaigtas. Tai didelis skirtumas, palyginti su 2023 m., kai, kaip nurodyta ankstesnėje EGADP metinėje ataskaitoje, Komisija iki 2023 m. rugsėjo 1 d. išmokėjo apie 58 proc. visos dabartinės sumos (153,4 mlrd. EUR). Jei procesas vyks, kaip planuota, nuo EGADP įgyvendinimo pradžios iki metų pabaigos pagal priemonę bus išmokėta daugiau kaip 300 mlrd. EUR.

Komisija sustiprino savo veiksmus, kuriais remiamos valstybių narių įgyvendinimo pastangos, supaprastinama ir mažinama administracinė našta. 2024 m. liepos 19 d. Komisija priėmė atnaujintas Gaires dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų, kad būtų supaprastintas EGADP įgyvendinimas ir padidintas jos veiksmingumas. Atnaujintose gairėse ypatingas dėmesys skiriamas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų peržiūroms, nes jos ir toliau bus svarbios siekiant pašalinti galimas įgyvendinimo kliūtis. Jomis suteikiama daugiau aiškumo dėl peržiūrų apimties ir galimybės iš dalies pakeisti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, kai valstybė narė nustato geresnę alternatyvą priemonei įgyvendinti, dėl kurios būtų sumažinta administracinė našta. Be to,

[1] 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė.

įsigaliojus Reglamentui dėl Europos strateginių technologijų platformos (STEP)[2] (kuriuo iš dalies pakeistas EGADP reglamentas), finansavimas pagal EGADP ir iš kitų ES fondų dabar taip pat gali būti skirtas STEP tikslams[3]. Į šį naują teisinį pakeitimo pagrindą atsižvelgta gairėse. Gairėse taip pat supaprastinami valstybėms narėms taikomi ataskaitų teikimo reikalavimai ir suteikiama daugiau aiškumo dėl sąlygų, kuriomis parama iš EGADP ir kitų ES fondų gali būti derinama siekiant padidinti sinergiją.

Atlikus EGADP laikotarpio vidurio vertinimą patvirtinta priemonės, kuria reformos derinamos su investicijomis, ir jos rezultatais grindžiamo požiūrio pridėtinė vertė. Pagrindiniai EGADP privalumai yra šie: įnašai išmokami atsižvelgiant į pažangą vietoje ir ją įgyvendinant pagal vieną priemonę remiamos tiek reformos, tiek investicijos, kurios dažnai viena kitą papildo. 2024 m. vasario mėn. paskelbtame EGADP laikotarpio vidurio vertinime pabrėžta, kad valstybės narės ir kiti suinteresuotieji subjektai plačiai pritaria tiek veiklos rezultatais grindžiamam EGADP pobūdžiui, tiek reformų ir investicijų deriniui. Išmokant įnašus pagal pasiektus rezultatus, o ne patirtas išlaidas užtikrinamas nuspėjamumas ir atskaitomybė tiek valstybėms narėms, tiek Komisijai. Sujungus reformas ir investicijas į vieną finansavimo priemonę, sukuriama jų sinergija, skatinama įgyvendinti svarbiausias reformas ir remiamas nacionalinių planų nuoseklumas. Iš greito įgyvendinimo ir greitai išmokamų įnašų matyti, kad įgyvendinant EGADP valstybės narės buvo remiamos krizės metu, o dėl išskirtinio reformų ir investicijų derinio mūsų ekonomikai padedama geriau pasirengti ateičiai.

EGADP ir jos „REPowerEU“ komponentas taip pat atlieka svarbų vaidmenį padedant ES įmonėms pasinaudoti žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos teikiama nauda. Iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. EGADP paramą gavo daugiau kaip 2 800 000 įmonių, daugiausia mažosios ir vidutinės įmonės (toliau – MVĮ). Be tiesioginės remiantis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais suteiktos finansinės paramos, jais taip pat padėta įgyvendinti svarbias reformas, kuriomis siekiama pagerinti verslo aplinką visose valstybėse narėse, pavyzdžiui, įmonių skaitmenizacijos, leidimų išdavimo procedūrų palengvinimo ir darbo jėgos kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo srityse.

Atsižvelgiant į tai, kad EGADP turi būti įgyvendinta per nustatytą laiką, visos pastangos ir toliau turėtų būti sutelktos į visapusišką ir savalaikį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimą iki 2026 m. Nors įgyvendinimas ir įnašų išmokėjimas spartėja, pažanga valstybėse narėse skiriasi. Kelios valstybės narės jau yra pateikusios keturis ar daugiau mokėjimo prašymų, o kelios kitos valstybės narės dar nepateikė nė vieno. Kai kurios valstybės narės vis dar vėluoja ir jose kyla didelių sunkumų siekiant panaudoti lėšas iki 2026 m. Visos valstybės narės turi toliau dėti pastangas, kad visiškai įgyvendintų savo atitinkamus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus

[2] 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP).

[3] Priėmus STEP reglamentą valstybės narės gali papildomai skirti iki 6 proc. visų EGADP asignavimų „InvestEU“ valstybių narių skyrių veiksmams, kuriais prisidedama prie STEP tikslų, be 4 proc., kurie jau leidžiami pagal EGADP reglamentą. Be to, peržiūrėdamos savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, valstybės narės turės prioritetiniais laikyti projektus su STEP ženklu.

iki 2026 m. pabaigos, kai baigsis priemonės galiojimas. Kai aktualu, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus vis dar galima peržiūrėti, kad būtų pašalintos galimos įgyvendinimo kliūtys ir atsižvelgta į kylančius ir kintančius sunkumus. Komisija yra pasirengusi toliau remti valstybes nares.

Ši ataskaita yra trečiasis metinis leidinys apie EGADP įgyvendinimą, kaip reikalaujama pagal EGADP reglamento 31 straipsnį. Joje, be kita ko, apžvelgiama dabartinė padėtis, susijusi su išmokomis, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų peržiūromis, audito ir kontrolės pokyčiais ir komunikacijos veikla (1 skirsnis), pažanga, padaryta įgyvendinant su visais EGADP politikos ramsčiais susijusias tarpines ir siektinas reikšmes (2 skirsnis), ir pateikiama į valstybių narių skyrius „REPowerEU“ įtrauktų priemonių apžvalga (3 skirsnis)[4]. I priede pateikiamuose šalių aprašuose apibūdinama kiekvienoje valstybėje narėje padaryta pažanga, o papildomuose prieduose daugiausia dėmesio skiriama konkrečioms koncepcijoms, susijusioms su EGADP įgyvendinimu. Šioje ataskaitoje pateikta informacija grindžiama 2024 m. rugpjūčio 31 d. ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų turiniu, duomenimis, kuriuos valstybės narės pateikė iki 2024 m. balandžio mėn., vykdydamos savo ataskaitų teikimo du kartus per metus pareigą, ir Priemonės įgyvendinimo pokyčiais iki 2024 m. rugpjūčio 31 d., jei nenurodyta kitaip.

[4] Šioje ataskaitoje pateikta informacija, jei nenurodyta kitaip, yra grindžiama Komisijos įvertintų priimtų planų turiniu, duomenimis, kuriuos valstybės narės pateikė iki 2024 m. balandžio mėn. vykdydamos ataskaitų teikimo du kartus per metus pareigą, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės duomenimis 2024 m. rugpjūčio 31 d. ir Priemonės įgyvendinimo pokyčiais iki 2024 m. rugpjūčio 31 d.

1. Dabartinė EGADP įgyvendinimo padėtis

A. Mokėjimo prašymai ir išmokos

Peržiūrėjus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, paspartėjo išmokėjimo tempas

Iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. valstybėms narėms išmokėta daugiau kaip 40 proc. turimų EGADP lėšų – 48 proc. dotacijų ir šiek tiek daugiau nei 30 proc. paskolų. Nuo EGADP įgyvendinimo pradžios Komisija gavo 63 mokėjimo prašymus iš 25 valstybių narių ir išmokėjo 265,4 mlrd. EUR. Į šią sumą įeina 198,4 mlrd. EUR, išmokėtų grynąja verte pagal gautus mokėjimo prašymus ir tinkamai pasiekus tarpines ir siektinas reikšmes, 56,6 mlrd. EUR EGADP išankstinio finansavimo, suteikto 21 valstybei narei iki 2021 m. gruodžio 31 d., ir 10,4 mlrd. EUR „REPowerEU“ išankstinio finansavimo, išmokėto 21 valstybei narei. Visą valstybėms narėms išmokėtą sumą sudaro 170,8 mlrd. EUR negrąžintinos paramos suma ir 94,6 mlrd. EUR paskolų suma. Jei dabartinis įnašų išmokėjimo tempas bus išlaikytas, Komisija tikisi, kad iki 2024 m. pabaigos bus išmokėta daugiau kaip 300 mlrd. EUR. 1 lentelėje pateikiama valstybių narių pateiktų mokėjimo prašymų ir atitinkamų Komisijos išmokų (tiek negrąžintinos paramos, tiek paskolų), išmokėtų teigiamai įvertinus tai, kaip pasiektos su atitinkamu mokėjimo prašymu susijusios tarpinės ir siektinos reikšmės, apžvalga.

2023 m. pirmąjį pusmetį įnašų išmokėjimo tempas sulėtėjo, nes pastangos buvo nukreiptos į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų peržiūras, tačiau nuo antrojo pusmečio įnašų išmokėjimas paspartėjo. Nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. valstybėms narėms išmokėta 112,0 mlrd. EUR. Į šią sumą įeina 10,4 mlrd. EUR „REPowerEU“ išankstinio finansavimo, 60,4 mlrd. EUR negrąžintinos paramos ir 41,2 mlrd. EUR paskolų, išmokėtų patenkinamai pasiekus 908 tarpines ir siektinas reikšmes, įvertintas 27 mokėjimo prašymuose. Galima palyginti, kad nuo 2022 m. rugsėjo 1 d. iki 2023 m. rugpjūčio 31 d. išmokėta 40,6 mlrd. EUR: 26,9 mlrd. EUR negrąžintinos paramos ir 13,7 mlrd. EUR paskolų. Visos lėšos buvo išmokėtos tinkamai pasiekus tarpines ir siektinas reikšmes, įvertintas 17-oje mokėjimo prašymų, nes per tą laikotarpį išankstinio finansavimo išmokėta nebuvo.

2023–2024 m. valstybės narės gavo 10,4 mlrd. EUR „REPowerEU“ išankstinio finansavimo. Valstybės narės, iš dalies pakeitusios savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, kad 2023 m. pabaigoje būtų įtrauktas skyrius „REPowerEU“, turėjo galimybę prašyti iki 20 proc. papildomo finansavimo išankstinio finansavimo forma savo „REPowerEU“ priemonėms finansuoti[5]. 21 valstybė narė paprašė „REPowerEU“ išankstinio finansavimo ir jį gavo (žr. 1 lentelę). Bulgarija, Vokietija, Airija ir Liuksemburgas neatitiko „REPowerEU“ išankstinio finansavimo reikalavimų, nes jų skyrių „REPowerEU“

[5] Žr. EGADP reglamento 21d straipsnį.

Taryba nepriėmė iki 2023 m. pabaigos. Nyderlandai ir Švedija neprašė „REPowerEU“ išankstinio finansavimo.

1 lentelė. EGADP mokėjimo prašymų įgyvendinimo dabartinė padėtis (iki 2024 m. rugpjūčio 31 d.)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
27 Komisijos patvirtinti ir Tarybos priimti planai																											
21 valstybei narei iki 2021 m. gruodžio 31 d. išmokėtas išankstinis finansavimas, išskyrus „REPowerEU“ išankstinį finansavimą (56,6 mlrd. EUR)		▲					*										▲		▲		▲						▲
21 valstybei narei išmokėtas „REPowerEU“ išankstinis finansavimas (10,4 mlrd. EUR)		●			●		●									●			■								■
26 pasirašyti veiklos susitarimai																											
63 Komisijai pateikti mokėjimo prašymai, įskaitant, kai aktualu, dėl paskolų	2x	2x	2x	2x	1x	2x	1x	4x	4x	3x	5x	6x	3x	2x	2x	1x		2x	1x	1x	1x	5x	3x	3x	4x	1x	
51 išmokėtas įnašas tinkamai pasiekus tarpines ir siektinas reikšmes (198,4 mlrd. EUR)		1x	2x	2x	1x	2x	1x	3x	4x	3x	5x	5x	1x	2x	2x	1x		2x		1x	1x	4x	2x	2x	3x	1x	

Pastaba. * Airija išankstinio finansavimo neprašė. ▲ Išankstinio finansavimo nėra, nes Tarybos įgyvendinimo sprendimas nebuvo priimtas iki 2021 m. gruodžio 31 d., o tai buvo išankstinė išankstinio finansavimo sąlyga. ● „REPowerEU“ išankstinio finansavimo nėra, nes skyrius „REPowerEU“ nebuvo priimtas iki 2023 m. gruodžio 31 d., o tai buvo išankstinė „REPowerEU“ išankstinio finansavimo sąlyga. ■ Nyderlandai ir Švedija neprašė „REPowerEU“ išankstinio finansavimo.

Šaltinis: Europos Komisija

Vis dažniau taikoma mokėjimo sustabdymo procedūra, o tai palengvina greitesnį lėšų išmokėjimą

Dėl galimybės Komisijai iš dalies sustabdyti mokėjimus valstybėms narėms suteikiama lankstumo gauti išmoką, jei jos susiduria su trumpais įgyvendinimo vėlavimais, susijusiais su konkrečiomis tarpinėmis ar siektinomis reikšmėmis. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose kiekviena išmokos suma susiejama su nustatytomis tarpinėmis ir siektinomis reikšmėmis. Taip užtikrinama valstybių narių įgyvendinimo pažanga, tačiau tai taip pat reiškia, kad dėl vėlavimo pasiekti vieną tarpinę ar siektiną reikšmę gali būti vėluojama pateikti visą mokėjimo prašymą. Dalinio mokėjimo metodika suteikia reikiamo lankstumo išmokėti valstybėms narėms dalį lėšų ir taip

pagreitinti mokėjimo prašymo pateikimą, kai dar nėra tinkamai pasiektos kelios tarpinės reikšmės arba siektinos reikšmės. Pagal EGADP reglamento 24 straipsnio 8 dalį valstybės narės per šešis mėnesius nuo Komisijos sprendimo dėl dalinio išmokėjimo sustabdymo priėmimo turi imtis būtinų veiksmų, kad užtikrintų tinkamą likusios tarpinės arba siektinos reikšmės (-ių) pasiekimą. Pasibaigus šiam laikotarpiui, Komisija iš naujo įvertina mokėjimo prašymą ir atšaukia sustabdymą, jei nustatoma, kad konkreti tarpinė arba siektina reikšmė (-s) yra pasiekta (-os), arba sumažina valstybės narės finansinį asignavimą, jei tarpinės reikšmės ar siektinos reikšmės vis dar nėra tinkamai pasiektos.

Dažnesnis dalinių mokėjimų naudojimas padėjo paspartinti EGADP lėšų išmokėjimą. Nuo 2023 m., kai buvo paskelbta dalinio mokėjimo sustabdymo nustatymo metodika[6], Komisija susidūrė su šešiais mokėjimo prašymais, kuriuose nurodytos vienos ar daugiau tarpinių ar siektinų reikšmių nebuvo galima įvertinti kaip tinkamai pasiektos. 2023 m. rugsėjo 1 d. – 2024 m. rugpjūčio 31 d. Komisija įvertino, kad Ispanijos[7], Italijos[8], Portugalijos[9] ir Rumunijos[10] pateiktuose mokėjimo prašymuose buvo nurodyta viena ar daugiau tarpinių reikšmių ar siektinų reikšmių, kurių nebuvo galima įvertinti kaip tinkamai pasiektų. Tai papildo 2023 m. balandžio mėn. jau sustabdytą mokėjimą pagal pirmąjį Lietuvos mokėjimo prašymą[11]. Be to, išankstiniame Belgijos pirmojo mokėjimo prašymo vertinime[12] teigiama, kad vienos tarpinės reikšmės nebuvo galima įvertinti kaip tinkamai pasiektos[13].

2024 m. Komisija pirmą kartą panaikino mokėjimų sustabdymą ir visam laikui sumažino EGADP paramą. Lietuvos nacionalinės valdžios institucijos per šešis mėnesius nuo 2023 m. balandžio mėn. priimto sprendimo dėl sustabdymo ėmėsi papildomų politikos veiksmų ir 2023 m. spalio mėn. pateikė Komisijai papildomos informacijos apie tarpines reikšmes, dėl kurių priimtas sustabdymo sprendimas. Komisija padarė išvadą, kad viena iš šių dviejų tarpinių reikšmių buvo tinkamai pasiekta, o antroji reikšmė ir toliau buvo pasiekta netinkamai. Todėl Komisija, pripažindama padarytą pažangą, iš dalies panaikino sustabdymą ir išmokėjo Lietuvai 14,9 mln. EUR. Komisija taip pat sumažino Lietuvos finansinį asignavimą

---

[6] Žr. Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai (COM(2023) 99 *final*) II priedą.

[7] Žr. 2024 m. liepos 19 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimą dėl negrąžintinos paramos Ispanijai ketvirtosios dalies dalinio išmokėjimo sustabdymo.

[8] Žr. 2024 m. liepos 26 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimą dėl negrąžintinos paramos Italijai penktosios dalies išmokėjimo dalinio sustabdymo.

[9] Žr. 2023 m. gruodžio 22 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimą dėl negrąžintinos paramos Portugalijai trečiosios ir ketvirtosios dalių išmokėjimo dalinio sustabdymo.

[10] Žr. 2023 m. rugsėjo 21 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimą dėl paskolos paramos Rumunijai antrosios dalies išmokėjimo dalinio sustabdymo.

[11] Žr. 2023 m. balandžio 28 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimą dėl negrąžintinos paramos Lietuvai pirmosios dalies išmokėjimo dalinio sustabdymo.

[12] Žr. teigiamą preliminarų tarpinių ir siektinų reikšmių, susijusių su 2023 m. rugsėjo 29 d. Belgijos pateiktu pirmuoju mokėjimo prašymu, kurį Europos Komisija perdavė Ekonomikos ir finansų komitetui, tinkamo pasiekimo vertinimą.

[13] Pažymėtina, kad tuo metu, kai buvo rengiamas šis dokumentas, Ekonomikos ir finansų komitetas dar nebuvo peržiūrėjęs Komisijos preliminaraus vertinimo, todėl Komisijos įgyvendinimo sprendimas dėl dalinio sustabdymo dar nebuvo priimtas iki šios metinės ataskaitos galutinės datos, t. y. 2024 m. rugpjūčio 31 d. 2024 m. rugsėjo 16 d. priimtas Komisijos įgyvendinimo sprendimas dėl negrąžintinos paramos Belgijai pirmosios dalies išmokėjimo dalinio sustabdymo.

8,7 mln. EUR, kurie atitinka nepasiektą tarpinę reikšmę[14]. Taip pat buvo ir Portugalijoje: nacionalinės valdžios institucijos ėmėsi politikos veiksmų per šešis mėnesius nuo 2023 m. gruodžio mėn. priimtų trečiojo ir ketvirtojo mokėjimų sustabdymo. 2024 m. birželio mėn. Komisija padarė išvadą, kad pirmiau nepasiektos tarpinės ir siektinos reikšmės yra tinkamai pasiektos. Todėl Komisija visiškai panaikino ankstesnį sustabdymą ir išmokėjo Portugalijai 720 mln. EUR[15]. 2024 m. kovo mėn. Rumunija taip pat pateikė papildomų pagrindimų, siekdama įrodyti, kad ėmėsi būtinų priemonių, kad būtų tinkamai pasiektos tarpinės reikšmės, kurių apmokėjimas anksčiau buvo sustabdytas. Remdamasi pateikta informacija, Komisija manė, kad viena iš dviejų tarpinių reikšmių buvo tinkamai pasiekta, o antroji reikšmė ir toliau buvo pasiekta netinkamai. Komisija savo vertinimą užbaigs suteikusi Rumunijai galimybę per du mėnesius nuo pranešimo apie išvadas pateikti savo pastabas pagal EGADP reglamento 24 straipsnio 8 dalį. 2024 m. rugpjūčio 31 d. dviem valstybėms narėms – Ispanijai ir Italijai – buvo taikomas šešių mėnesių sustabdymo laikotarpis, per kurį jos gali imtis būtinų veiksmų, kad užtikrintų tinkamą likusių tarpinių ar siektinų reikšmių pasiekimą.

Komisija toliau leido ES obligacijas EGADP finansuoti

2024 m. Komisija toliau rinko lėšas rinkose taikydama vieningą finansavimo metodą, pagal kurį Komisija leidžia vieno pavadinimo ES obligacijas ir laiko pajamas centriniame finansavimo fonde, iš kurio finansuojamos įvairios ES politikos programos. 2024 m. rugpjūčio 31 d. ES neapmokėtų obligacijų bendra suma buvo 531,4 mlrd. EUR, iš kurių 60,2 mlrd. EUR obligacijų buvo „NextGenerationEU“ žaliosios obligacijos. Komisija taip pat toliau leido 3 mėnesių ir 6 mėnesių termino ES vekselius trumpalaikiams finansavimo poreikiams patenkinti. 2024 m. rugpjūčio 31 d. neapmokėti ES vekseliai sudarė 20,9 mlrd. EUR.

Iš ES obligacijų emisijų gautomis pajamomis Komisija galėjo toliau sklandžiai finansuoti valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus. Komisija visas išmokas pagal EGADP valstybėms narėms išmokėjo pagal jų mokėjimo terminus, vidutiniškai per šešias darbo dienas nuo leidimo jas išmokėti. Vėlavimų nebuvo.

Birželio mėn. Komisija paskelbė savo 2024 m. antrojo pusmečio finansavimo planą, pagal kurį nuo 2024 m. liepos mėn. iki gruodžio mėn. pabaigos planuojama išleisti iki 65 mlrd. EUR ilgalaikių ES obligacijų. Antrojo pusmečio finansavimo planas buvo grindžiamas 75 mlrd. EUR tikslo, nustatyto 2024 m. pirmajam pusmečiui, pasiekimu, o emisijomis 2024 m. siekta sutelkti iš viso iki 140 mlrd. EUR finansavimą (palyginti su 120 mlrd. EUR sutelkto finansavimo tikslu 2023 m.).

[14] Žr. 2024 m. gegužės 6 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimą dėl Lietuvai skirtos negrąžintinos paramos pirmosios dalies sumos sumažinimo.

[15] Žr. 2024 m. liepos 26 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimą, kuriuo iš dalies keičiamas 2023 m. gruodžio 22 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (C2023) 9290 dėl leidimo išmokėti Portugalijai trečiąją ir ketvirtąją negrąžintinos paramos dalis ir trečiąją ir ketvirtąją paskolos paramos dalis.

Pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir remdamasi valstybių narių prašymais dėl finansavimo pagal EGADP ir kitų ES programų, remiamų pagal priemonę „NextGenerationEU“, finansavimo poreikiais, Komisija tikisi iki 2026 m. surinkti iki 712 mlrd. EUR išleisdama ES obligacijas (didžiausiam 806,9 mlrd. EUR programos paketui[16]). Todėl šiuo laikotarpiu ES yra viena didžiausių skolos vertybinių popierių eurais emitenčių.

Vis daugiau priemonių atitinka finansavimo iš „NextGenerationEU“ žaliųjų obligacijų reikalavimus

2020 m. Komisija paskelbė ketinanti iki 30 proc. pagal priemonę „NextGenerationEU“ skirtino finansavimo surinkti išleisdama žaliąsias obligacijas. Tai rodo Komisijos įsipareigojimą užtikrinti tvarų finansavimą pateikiant rinkai naują aukšto reitingo ir likvidų žaliąjį turtą ir suteikiant prieigą prie žaliųjų investicijų įvairiems investuotojams ir sustiprino Europos Sąjungos ir euro vaidmenį tvaraus finansavimo rinkose. Pirmoji „NextGenerationEU“ žalioji obligacija buvo išleista 2021 m. spalio mėn. Išleidusi šią 15 metų trukmės obligaciją Komisija surinko 12 mlrd. EUR ir kol kas tai pasaulyje didžiausias su žaliąja obligacija susijęs sandoris. Nuo to laiko Komisija išleido 60,2 mlrd. EUR „NextGenerationEU“ žaliųjų obligacijų, kurių naujos emisijos buvo sukalibruotos taip, kad atitiktų valstybių narių žaliąsias išlaidas, apie kurias jos pranešė.

Nacionalinės išlaidos, skirtos iš „NextGenerationEU“ žaliųjų obligacijų finansuojamoms priemonėms įgyvendinti, iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. daugiausia buvo susijusios su energijos vartojimo efektyvumo priemonėmis (42,8 proc. paskirstytų išlaidų) ir švariu transportu bei infrastruktūra (33,3 proc.). Švari energija ir tinklas yra trečia pagal dydį išlaidų kategorija (8,4 proc. išlaidų) iš devynių išlaidų kategorijų, kurioms gali būti skiriamos lėšos, surinktos išleidus „NextGenerationEU“ žaliąsias obligacijas.

Tvarų finansavimą ES skatina „NextGenerationEU“ žaliosiomis obligacijomis, nukreipdama lėšas įvairiems žaliesiems projektams. ES tapo viena didžiausių pasaulyje žaliųjų obligacijų emitenčių ir gerokai padidino šią rinką. Laikydamasi Tarptautinės kapitalo rinkos asociacijos žaliųjų obligacijų principų ir užtikrindama skaidrų ataskaitų teikimą, ES žaliųjų obligacijų rinkoje nustato aukštus standartus, skatindama kapitalo srautą į aplinkai palankias investicijas. „NextGenerationEU“ žaliosios obligacijos ne tik rodo tvirtą ES įsipareigojimą siekti tvarumo – dėl jų žaliosios iniciatyvos taip pat įtraukiamos į ekonomikos atsigavimo po COVID-19 pandemijos planus, taip skatinant atsparų ir tvarų ekonomikos augimą ateityje.

[16] Šių dviejų sumų skirtumas atitinka turimos EGADP paskolos paramos, kurios valstybės narės neprašė, sumą. Atsižvelgiant į tai, kad terminas prašyti paskolos paramos jau baigėsi, pagal dabartinę teisinę sistemą Komisija šių likusių lėšų šioms paskoloms finansuoti finansų rinkose nerinks.

Atsižvelgdama į „NextGenerationEU“ žaliųjų obligacijų sistemos ataskaitų teikimo reikalavimus, Komisija 2023 m. gruodžio mėn. paskelbė pirmąją išsamią „NextGenerationEU“ žaliųjų obligacijų paskirstymo ir poveikio ataskaitą. Analizė rodo, kad šiomis obligacijomis finansuojamos priemonės gali sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį 44 mln. tonų per metus (1,2 proc. viso ES išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio).

Po to, kai buvo paskelbta vėliausia ataskaita, buvo įtraukta naujų priemonių iš neseniai priimtų skyrių „REPowerEU“, todėl planuojamų priemonių, atitinkančių finansavimo iš „NextGenerationEU“ žaliųjų obligacijų reikalavimus, grupė padidėjo daugiau kaip 80 mlrd. EUR, o iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. ji pasieks 268,1 mlrd. EUR finansavimo reikalavimus atitinkančio turto. Kita ataskaita bus paskelbta 2024 m. lapkričio mėn. ir joje bus matyti, kad išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, kurio galima išvengti investuojant į „NextGenerationEU“ žaliąsias obligacijas, dar padidintas.

Makroekonominės sąlygos ir EGADP

EGADP reglamento 10 straipsniu EGADP susiejama su ES fiskalinio valdymo sistema. Konkrečiai, EGADP reglamento 10 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad Komisija pateiktų pasiūlymą Tarybai sustabdyti visus atitinkamus įsipareigojimus ar mokėjimus arba jų dalį, jei Taryba pagal SESV 126 straipsnio 8 arba 11 dalį nusprendžia, kad valstybė narė nesiėmė veiksmingų priemonių savo perviršiniam deficitui ištaisyti. Taip yra išskyrus tuos atvejus, kai Komisija nustato, kad esama didelio visos Sąjungos ekonomikos nuosmukio, kaip apibrėžta Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalyje ir 5 straipsnio 2 dalyje, t. y. taikytina Stabilumo ir augimo pakto korekcinės dalies bendroji nukrypti leidžianti išlyga. EGADP reglamento 10 straipsnio 8 dalyje reikalaujama, kad Komisija iki 2024 m. pabaigos atliktų 10 straipsnio taikymo peržiūrą ir pateiktų ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai. Šia ataskaita tas reikalavimas įvykdomas.

Nuo EGADP įgyvendinimo pradžios buvo tik vienas atvejis, kai reikėjo taikyti EGADP reglamento 10 straipsnį. 2024 m. birželio 19 d. Komisija pasiūlė Tarybos sprendimą pagal SESV 126 straipsnio 8 dalį, nes Rumunija nesiėmė veiksmingų priemonių atsižvelgdama į rekomendaciją, pateiktą pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį, t. y. rekomendaciją, pateiktą pagal Stabilumo ir augimo pakto perviršinio deficito procedūrą. 2021 m. birželio 18 d. Taryba priėmė rekomendaciją pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį, kurioje Rumunijai rekomenduota ištaisyti perviršinio deficito padėtį ne vėliau kaip iki 2024 m.

2023 m. buvo laikoma, kad vis dar patiriamas didelis visos ES ekonomikos nuosmukis, ir toliau taikyta Stabilumo ir augimo pakte nustatyta bendroji nukrypti leidžianti išlyga. Dėl šios priežasties Komisija nesiūlė sustabdyti įsipareigojimų ar ES lėšų mokėjimų Rumunijai po to, kai 2024 m. liepos 26 d. Taryba priėmė sprendimą pagal SESV 126 straipsnio 8 dalį.

B. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų peržiūra

Po 2023. ir 2024 m. atliktų peržiūrų atnaujinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai tebėra plataus užmojo

Geopolitiniai įvykiai, didelė infliacija, trūkumai tiekimo grandinėje ir kai kuriais atvejais gaivalinės nelaimės sukėlė sunkumų valstybėms narėms įgyvendinti tam tikras savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatytas reformas ir investicijas. Komisijos remiamos valstybės narės galėjo sušvelninti šiuos išorės apribojimus ir peržiūrėti atitinkamas priemones, naudodamosi EGADP reglamente numatytu lankstumu, kad iš dalies pakeistų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, kai dėl objektyvių aplinkybių buvo neįmanoma pasiekti pradinių tarpinių ir siektinų reikšmių (pagal EGADP reglamento 21 straipsnį). Valstybės narės į savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus taip pat įtraukė skyrius „REPowerEU“, todėl galėjo pasinaudoti papildomais ištekliais ir paskatinti reformas ir investicijas, kuriomis remiama ES energijos tiekimo diversifikacija, spartinama žalioji pertvarka ir remiami pažeidžiami namų ūkiai. Peržiūros taip pat suteikė galimybę atnaujinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus atsižvelgiant į persvarstytus finansinius asignavimus valstybėms narėms[17] ir pasinaudoti likusia pagal EGADP prieinama paskolos parama[18].

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų peržiūromis užtikrinta, kad jais būtų šalinamas didelės infliacijos ir tiekimo kliūčių, darančių poveikį investicijų planui, poveikis. Visi ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai buvo bent kartą atnaujinti 2023 m., o kai kurie iš jų buvo papildomai iš dalies pakeisti: iki ataskaitos galutinės datos (2024 m. rugpjūčio 31 d.) visos valstybės narės pateikė bent vieną prašymą iš dalies pakeisti savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, 26 valstybės narės pateikė skyrių „REPowerEU“, o 11 valstybių narių taip pat atliko papildomas tikslines peržiūras (2 lentelė). Peržiūrėdamos savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus valstybės narės ypatingą dėmesį skyrė ne tik priemonių kokybei, bet ir jų brandos laipsniui ir įgyvendinimo laikotarpiui, atsižvelgiant į ribotos trukmės EGADP pobūdį (iki 2026 m.). Įsipareigojimai, kurių nebebuvo galima pasiekti dėl objektyvių aplinkybių, buvo pakoreguoti ir daugeliu atvejų pakeisti tinkamesnėmis alternatyvomis, kartu nekeičiant pradinio ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano užmojo. Plati EGADP taikymo sritis suteikė valstybėms narėms reikiamo lankstumo paskirstyti išteklius atsižvelgiant į jų kintančius prioritetus, laikantis EGADP tikslų.

2 lentelė. Dabartinė padėtis, susijusi su iš dalies pakeistų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų ir skyrių „REPowerEU“ pateikimu iki 2024 m. rugpjūčio 31 d.

[17] Pagal EGADP reglamento 11 straipsnio 2 dalį didžiausias finansinis įnašas kiekvienos valstybės narės negrąžintinai finansinei paramai 2022 m. birželio mėn. buvo atnaujintas remiantis Eurostato galutiniais duomenimis apie realiojo BVP augimo pokytį 2020 m. ir bendrą realiojo BVP pokytį 2020–2021 m.

[18] EGADP reglamento 14 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybės narės gali prašyti (papildomos) paskolos paramos iki 2023 m. rugpjūčio 31 d. Iš bendro 385,8 mlrd. EUR paketo, numatyto paskolos paramai pagal EGADP, iki 2023 m. pabaigos įsipareigota skirti beveik 291 mlrd. EUR.

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
27 Komisijos patvirtinti ir Tarybos priimti planai																											
42 Komisijai pateikti peržiūrėti planai	1x	1x	1x	1x	3x	1x	3x	2x	2x	1x	1x	3x	2x	1x	2x	2x	1x	1x	1x	1x	2x	2x	1x	1x	1x	3x	1x
26 Komisijai pateikti skyriai „REPowerEU“																											
40 Komisijos įvertintų peržiūrėtų planų	1x	1x	1x	1x	3x	1x	3x	2x	2x	1x	1x	3x	2x	1x	1x	2x	1x	1x	1x	1x	2x	1x	1x	1x	1x	3x	1x
39 Tarybos priimti peržiūrėti planai	1x	1x	1x	1x	3x	1x	3x	2x	2x	1x	1x	3x	2x	1x	1x	1x	1x	1x	1x	1x	2x	1x	1x	1x	1x	3x	1x

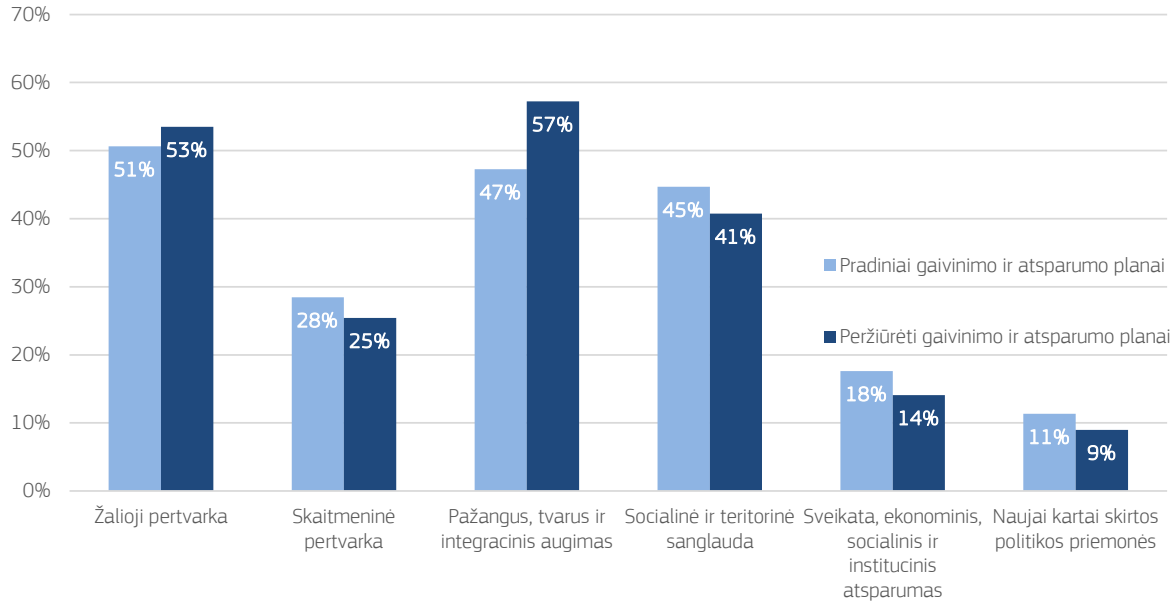
Šaltinis: Europos Komisija

Peržiūrėjus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus pasikeitė bendras finansinis paketas ir EGADP įnašas į kiekvieną iš šešių politikos ramsčių

2024 m. rugpjūčio mėn. pabaigoje nustatytas bendras EGADP finansinis paketas siekė 650 mlrd. EUR. Jį sudaro 359 mlrd. EUR negrąžintinos paramos ir 291 mlrd. EUR paskolų. Į jį įeina papildoma negrąžintina parama, finansuojama iš apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ATLPS), ir perkėlimai iš prisitaikymo prie „Brexit'o“ rezervo (toliau – PBR), kurie valstybėms narėms buvo suteikti pagal iš dalies pakeistą EGADP reglamentą siekiant remti planą „REPowerEU“. 359 mlrd. EUR negrąžintinos paramos padalyta į i) 338 mlrd. EUR pradinę EGADP negrąžintiną paramą, ii) beveik 19,5 mlrd. EUR ATLPS negrąžintiną paramą ir iii) beveik 2 mlrd. EUR PBR negrąžintiną paramą. Valstybės narės iki 2023 m. rugpjūčio mėn. galėjo prašyti paskolos paramos. Iš viso turimų 385 mlrd. EUR paskolų paketo dėl beveik 291 mlrd. EUR įsipareigota iki 2023 m. pabaigos, t. y. iki finansinių įsipareigojimų pagal EGADP teisinio termino. Dėl šių dviejų pokyčių (negrąžintinos paramos padidinimo naudojant ATLPS ir PBR ir mažesnės nei visas turimas paketas prašomos paskolos paramos) iki 2024 m. rugpjūčio mėn. pabaigos bendras EGADP paketas sudarė 650 mlrd. EUR. Anksčiau nurodyta 723 mlrd. EUR suma buvo didžiausia EGADP negrąžintinos paramos (338 mlrd. EUR) ir EGADP paskolų (385 mlrd. EUR), suteiktų pagal EGADP reglamentą, suma.

Dėl to ir susijusių planų peržiūrų pasikeitė ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų indėlis į kiekvieną politikos ramstį, t. y. numatomos išlaidos (žr. 1 diagramą). Nors absoliučiais skaičiais apskaičiuotos kiekvieno politikos ramsčio išlaidos padidėjo, sustiprintos priemonės, kuriomis prisidedama prie 1 ramsčio, susijusio su žaliąja pertvarka, ir 3 ramsčio, susijusio su pažangiu, tvariu ir integraciniu augimu, ir šių dviejų tikslų dabar padedama siekti didesne ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų dalimi.

1 diagrama. EGADP numatytų išlaidų, kuriomis prisidedama prie kiekvieno politikos ramsčio, dalis prieš ir po ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų peržiūros

Pastaba. Kiekviena priemone prisidedama prie dviejų iš šešių politikos ramsčių. Todėl bendras indėlis į visus šioje diagramoje pavaizduotus ramsčius sudaro 200 proc. valstybėms narėms skirtų EGADP lėšų. Apskaičiuotos išlaidų, susijusių su žaliosios pertvarkos ir skaitmeninės transformacijos ramsčiais, procentinės dalys skiriasi nuo apskaičiuotų išlaidų, susijusių su klimato srities ir skaitmeniniais tikslais, procentinių dalių, nes pastarosios skaičiuojamos pagal kitą metodiką (išsamiai išdėstytą EGADP reglamento VI ir VII prieduose).
Šaltinis: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė

Peržiūrėjus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus pasikeitė mokėjimų profiliai[19]

Mokėjimų profiliai pagal EGADP (t. y. suma, kuri turi būti išmokėta dalimis, jei tinkamai pasiektos iš anksto nustatytos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės) buvo nustatyti pagal pagrindinius principus. Pradiniai mokėjimų profiliai buvo nustatyti atsižvelgiant į kelis veiksnius, įskaitant nacionalinius finansavimo poreikius ir biudžeto planavimą, taip pat tarpinių ir siektinų reikšmių dalį kiekvienoje mokėjimo dalyje ir jų santykinę svarbą. Todėl nėra paprasto linijinio ryšio tarp atitinkamai mokėjimo daliai tenkančių tarpinių ir siektinų reikšmių skaičiaus ir susijusios išmokos dydžio. Po diskusijų su valstybėmis narėmis Komisija pasiūlė mokėjimų profilius, kuriuos Taryba galiausiai patvirtino.

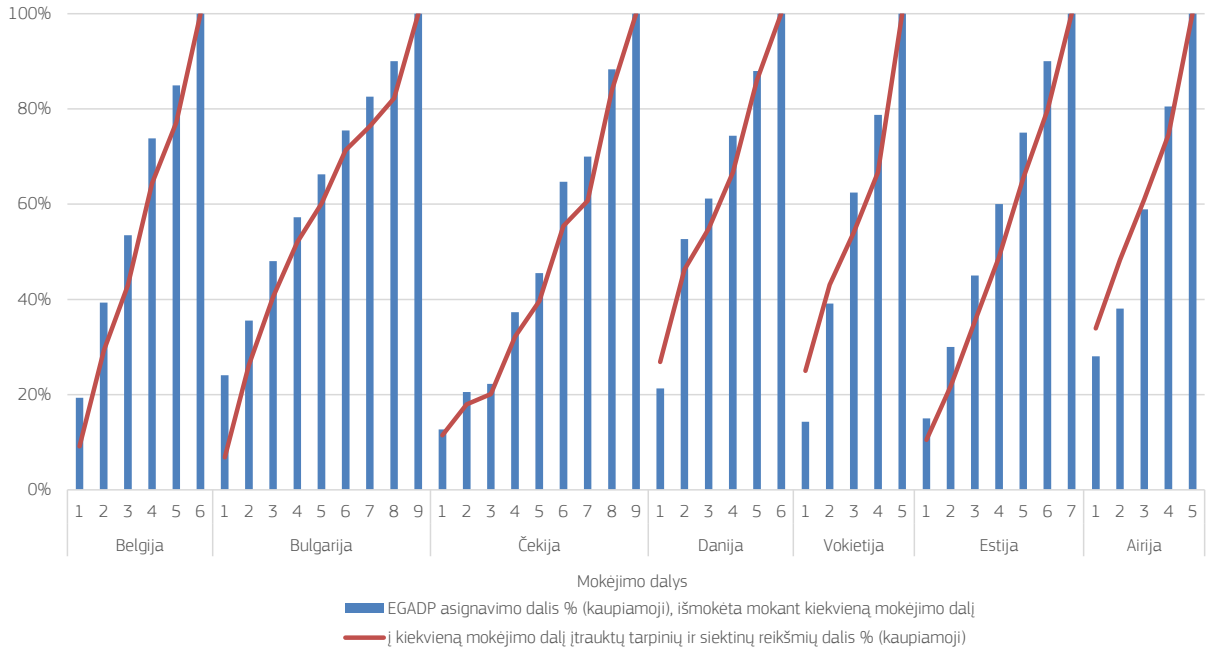
Peržiūrėjus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, mokėjimų profiliai pasikeitė, kad būtų atspindėti pridėti skyriai „REPowerEU“, finansinių asignavimų kiekvienai valstybei narei pokyčiai ir esamų EGADP priemonių koregavimai. Priėmus skyrius „REPowerEU“ padidėjo bendra dotacijų parama valstybėms narėms, o į esamas mokėjimo dalis buvo įtrauktos naujos su skyriumi „REPowerEU“ susijusios tarpinės ir siektinos reikšmės. Be to, planų peržiūra taip pat siekta atspindėti atnaujintus finansinius asignavimus

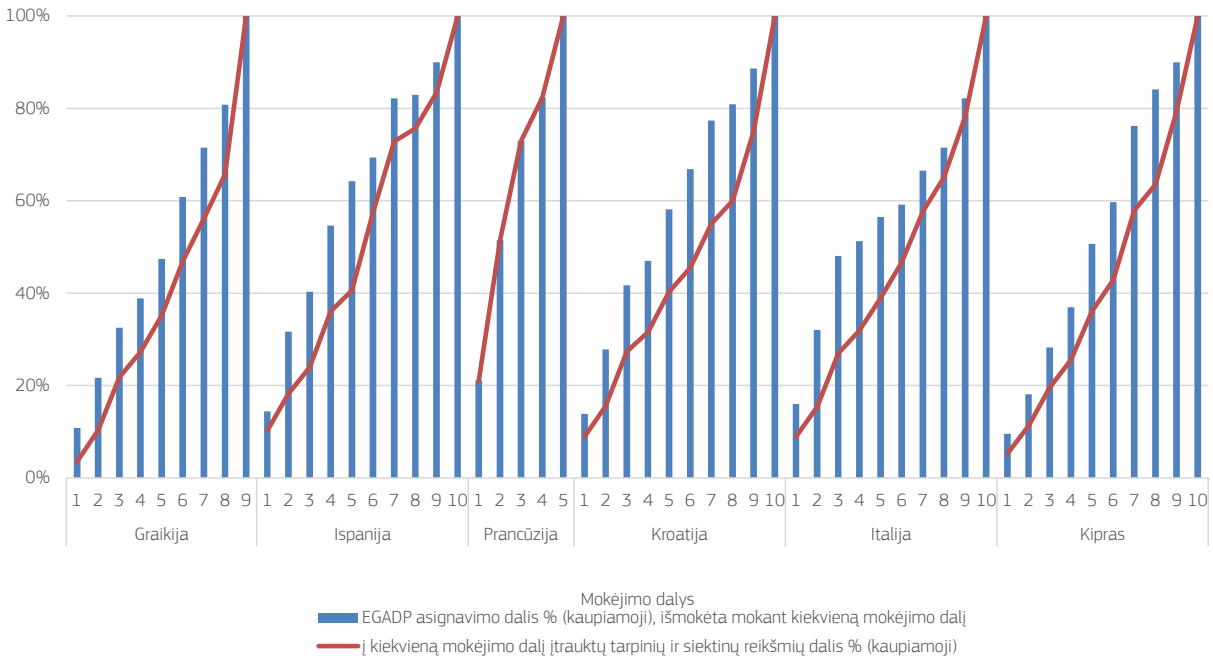
[19] Šiame skirsnyje pateikta analizė atitinka Europos Parlamento rekomendaciją, pateiktą vykdant 2021 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą.

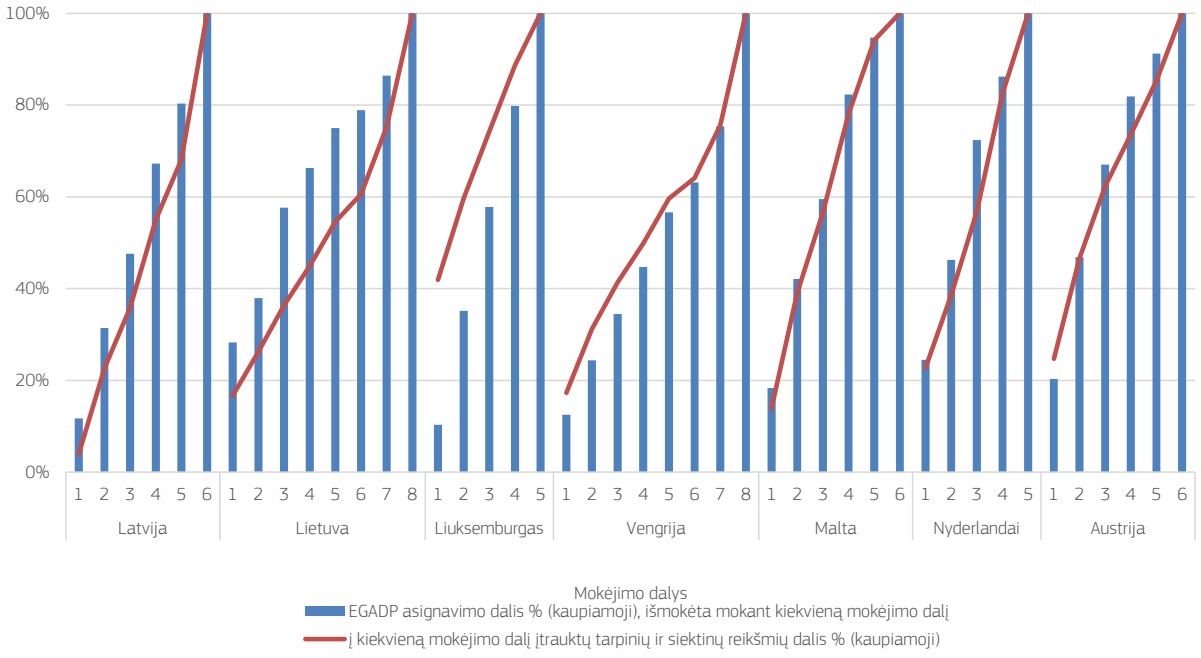
(EGADP reglamento 18 straipsnis) ir atsižvelgti į objektyvias aplinkybes, darančias poveikį priemonių įgyvendinamumui (21 straipsnis). Dėl to pasikeitė kai kurių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatytų priemonių turinys (pvz., sumažintas ir (arba) padidintas kiekybinių siektinų reikšmių mastas, tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės pakeistos geresnėmis alternatyvomis) ir įgyvendinimo terminai. Patikslintuose mokėjimų profiliuose atsižvelgta tiek į dotacijų skyrimo pakeitimą, tiek į tarpinių ir siektinų reikšmių papildymą, pašalinimą ir pakeitimą, laikantis pagrindinių principų, taikomų nustatant pirmiau nurodytus mokėjimų profilius. Komisija laikėsi nuomonės, jog reikia užtikrinti, kad mokėjimų profiliai būtų proporcingi tarpinių ir siektinų reikšmių įgyvendinimo pažangai, atsižvelgiant į jų santykinę svarbą, kad jais būtų skatinama visapusiškai įgyvendinti planus ir kad jie apskritai išliktų suderinami su Sąjungos finansavimo planu.

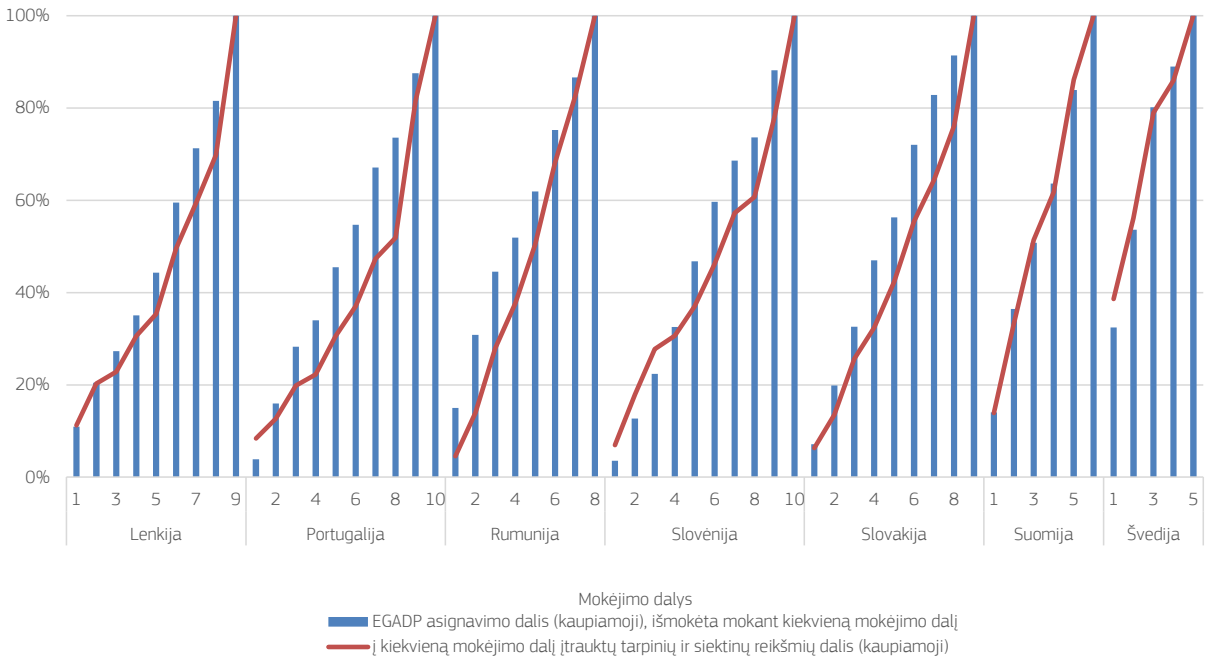
2 diagramoje parodyti dabartiniai kiekvieno ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano dotacijų komponento mokėjimų profiliai. Jose parodyta kiekvienos mokėjimo dalies bendros sumos kaupiamoji dalis, išreikšta kaip visų dotacijos asignavimų procentinė dalis, ir kaupiamoji kiekvienos mokėjimo dalies tarpinių ir siektinų reikšmių skaičiaus dalis, palyginti su bendru dotacijos komponento tarpinių ir siektinų reikšmių skaičiumi. Tarp atitinkamos mokėjimo dalies tarpinių ir siektinų reikšmių skaičiaus ir susijusios išmokos dydžio nėra linijinio ryšio, nes mokėjimo profiliai nustatyti pagal pirmiau minėtus principus.

2 diagrama. Negrąžintinos paramos (kaupiamoji) dalis ir į kiekvieną mokėjimo dalį įtrauktų tarpinių bei siektinų reikšmių procentinė dalis pagal valstybes nares.

100%
80%
60%
40%
20%
0%
1 2 3 4 5 6 7 8 9
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
1 2 3 4 5
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Graikija
Ispanija
Prancūzija
Kroatija
Italija
Kipras
Mokėjimo dalys
EGADP asignavimo dalis % (kaupiamoji), išmokėta mokant kiekvieną mokėjimo dalį
į kiekvieną mokėjimo dalį įtrauktų tarpinių ir siektinų reikšmių dalis % (kaupiamoji)

100%
80%
60%
40%
20%
0%
1 2 3 4 5 6
1 2 3 4 5 6 7 8
1 2 3 4 5
1 2 3 4 5 6 7 8
1 2 3 4 5 6
1 2 3 4 5
1 2 3 4 5 6
Latvija
Lietuva
Liuksemburgas
Vengrija
Malta
Nyderlandai
Austrija
Mokėjimo dalys
EGADP asignavimo dalis % (kaupiamoji), išmokėta mokant kiekvieną mokėjimo dalį
į kiekvieną mokėjimo dalį įtrauktų tarpinių ir siektinų reikšmių dalis % (kaupiamoji)

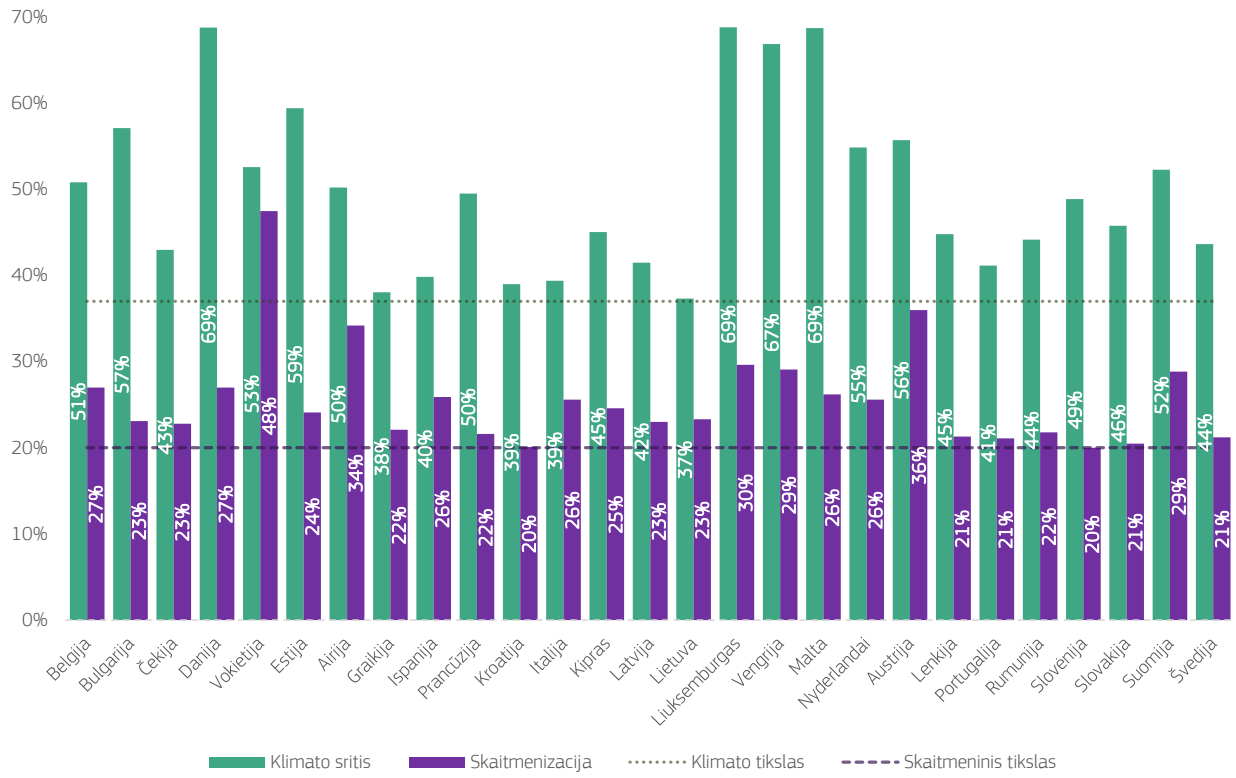
Pastaba. Nėra linijinio ryšio tarp atitinkamos dalies tarpinių ir siektinų reikšmių skaičiaus ir susijusios išmokos dydžio. Taip yra todėl, kad mokėjimų profiliai buvo nustatyti atsižvelgiant į kelis veiksnius, įskaitant nacionalinius finansavimo poreikius ir biudžeto planavimą, tarpinių ir siektinų reikšmių dalį kiekvienoje mokėjimo dalyje ir jų santykinę svarbą.

Šaltinis: Europos Komisija

Įgyvendinant peržiūrėtus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus EGADP klimato ir skaitmeniniai tikslai toliau pasiekiami

Peržiūrėjus priimtus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, visos valstybės narės bent 37 proc. savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų asignavimų toliau skiria priemonėms, kuriomis prisidedama prie klimato tikslų, ir bent 20 proc. asignavimų priemonėms, kuriomis prisidedama prie skaitmeninių tikslų (žr. 3 diagramą). Visos EGADP numatytos klimato srities išlaidos padidėjo ir iki rugpjūčio mėn. pabaigos (galutinio termino) sudarė 42,5 proc. EGADP asignavimų, o apskaičiuotos skaitmenizacijos srities išlaidos sudarė 26 proc. EGADP asignavimų – taigi viršijami abu reglamente nustatyti tikslai.

3 diagrama. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatytų visų asignavimų, kuriais remiami klimato ir skaitmeniniai tikslai, dalis po to, kai buvo peržiūrėti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai

Pastaba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose nurodoma ir pagrindžiama tai, kokiu mastu kiekviena priemone visapusiškai prisidedama (100 proc.), iš dalies prisidedama (40 proc.) siekiant klimato ir (arba) skaitmeninių tikslų arba nedaromas joks poveikis (0 proc.) siekiant šių tikslų. Indėlis siekiant klimato ir skaitmeninių tikslų apskaičiuotas atitinkamai pagal EGADP reglamento VI ir VII priedus. Derinant koeficientus su kiekvienos priemonės išlaidų įverčiais galima apskaičiuoti, kokiu mastu planai padeda siekti klimato srities ir skaitmeninių tikslų.

Šaltinis: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė

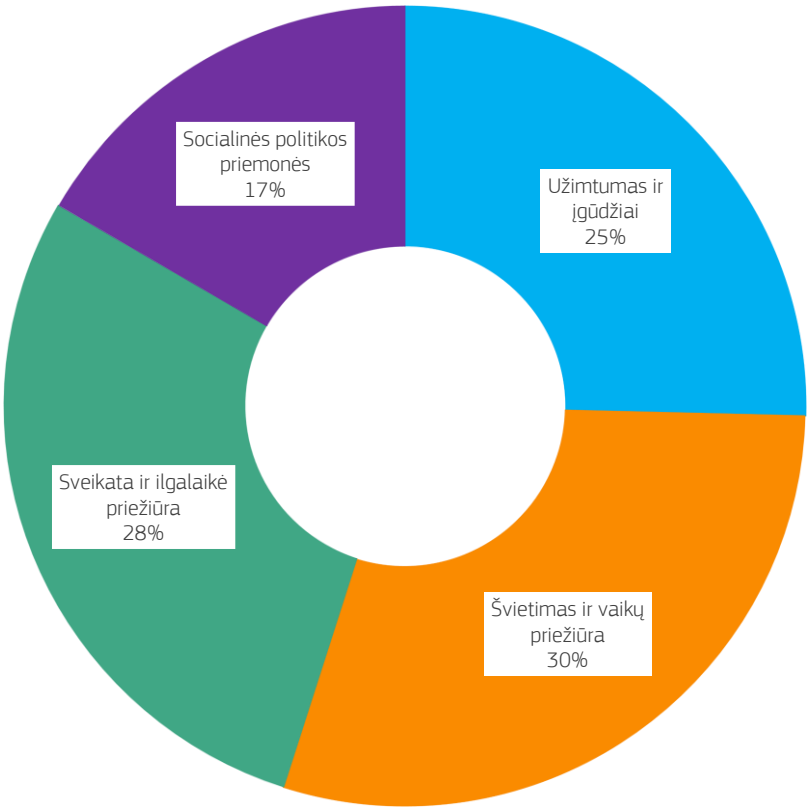
Peržiūrėtais ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais visoje ES prisidedama prie socialinės politikos ir lyčių lygybės

Peržiūrėtais ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais toliau skatinama aukštynkryptė socialinė konvergencija. Apskaičiuota, kad visuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose socialinės politikos priemonėms įgyvendinti iš viso skiriama apie 162,3 mlrd. EUR[20], o tai sudaro apie 25 proc. visų numatytų išlaidų. Peržiūrėjus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, beveik 30 proc. numatytų socialinių išlaidų atitinkamai skiriama investicijoms ir reformoms švietimo ir vaikų priežiūros srityse (4 procentiniais punktais mažiau) ir sveikatos ir ilgalaikės priežiūros srityse (5 procentiniais punktais mažiau), 25 proc. numatytų socialinių išlaidų skiriama užimtumui ir įgūdžiams (6 procentiniais punktais daugiau), o likusios socialinės išlaidos – socialinės politikos priemonėms (3 procentiniais punktais daugiau) (4 diagrama). Šiuo metu į valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktos 423 priemonės (papriemonės),

[20] Atsižvelgiant į socialinių išlaidų svarbą po COVID-19 pandemijos, EGADP reglamentu Komisija buvo įgaliota priimti deleguotąjį aktą, kuriuo būtų nustatyta atsiskaitymo už pagal EGADP numatytas socialines išlaidas, įskaitant išlaidas vaikams ir jaunimui, metodika (29 straipsnio 4 dalies b punktas). Pagal Komisijos priimtą metodiką visos Priemonės lėšomis finansuojamos numatytos išlaidos, susijusios su reformomis ir investicijomis, suskirstytos į devynias plačias politikos sritis, kurios paskui sugrupuotos į keturias socialines kategorijas: 1) užimtumas ir įgūdžiai, 2) švietimas ir vaikų priežiūra, 3) sveikata ir ilgalaikė priežiūra ir 4) socialinės politikos priemonės; žr. Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2021/2105.

kuriose daugiausia dėmesio skiriama vaikams ir jaunimui ir kurios suskirstytos į kelias politikos sritis, įskaitant švietimą visais lygmenimis, paramą užimtumui ir būstą.

4 diagrama. EGADP numatytų socialinių išlaidų dalis pagal socialinę kategoriją

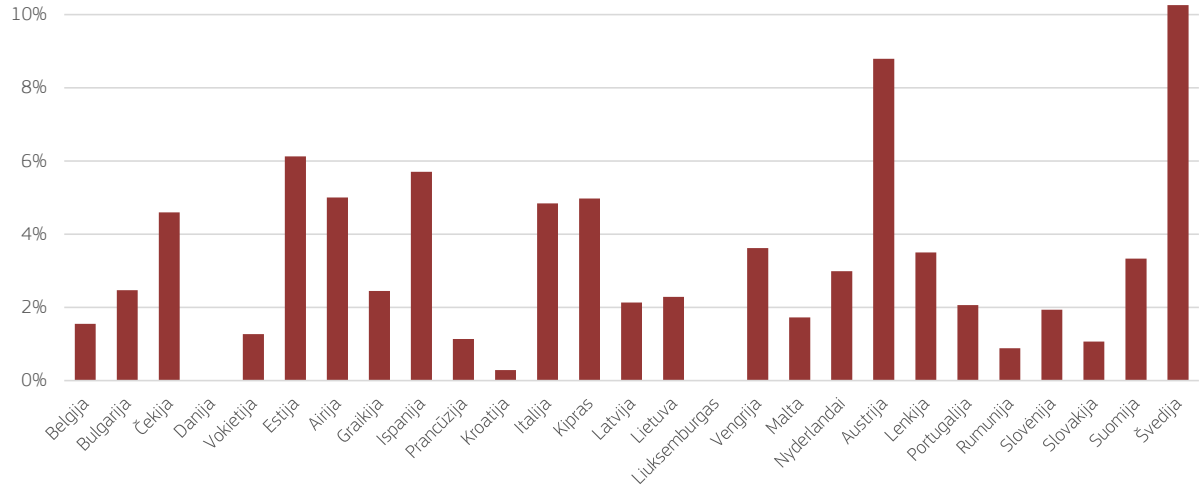

Pastaba. Ši diagrama rodo visuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatytų socialinių išlaidų pasiskirstymą. Socialinės kategorijos apibrėžiamos ir taikomos remiantis metodika, kurią Komisija, konsultuodamasi su Europos Parlamentu ir valstybėmis narėmis, priėmė Deleguotajame reglamente (ES) 2021/2105.

Šaltinis: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė

Valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais toliau prisidedama prie lyčių lygybės – į visus planus, išskyrus du, įtrauktos priemonės, kuriomis aiškiai siekiama prisidėti prie lyčių lygybės. Į peržiūrėtus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktos 136 priemonės (papriemonės), kuriose daugiausia dėmesio skiriama lyčių lygybei. Su lyčių lygybe susijusių priemonių pasiskirstymas pagal valstybes nares pateiktas 5 diagramoje. Be 1 367 priemonių (papriemonių), kuriomis aiškiai prisidedama prie lyčių lygybės, valstybės narės į savo planus ir toliau įtraukia kitas reformas ir investicijas, kurias įgyvendinant gali būti reikšmingai prisidedama prie šių aspektų. Tai apima, pavyzdžiui, reformas infrastruktūros, viešojo transporto ar skaitmeninio junglumo srityse ir investicijas į jas. Tokios priemonės gali turėti teigiamą poveikį prieigai prie nuotolinio švietimo, pagrindinių (sveikatos) paslaugų ir komunalinių paslaugų arba riboto judumo ar atokiose vietovėse gyvenantiems asmenims sudaryti sąlygas dalyvauti ekonominėje veikloje ir socialiniame gyvenime.

5 diagrama. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų priemonių, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama lyčių lygybei, procentinė dalis

Šaltinis: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė

C. Lėšų pagal EGADP galutiniai gavėjai

Visos valstybės narės skelbia duomenis apie 100 didžiausių galutinių gavėjų

2023 m. pradžioje, kai dėl skyriaus „REPowerEU“ buvo iš dalies pakeistas EGADP reglamentas, buvo padidintas EGADP lėšų naudojimo skaidrumas, nustatant reikalavimą valstybėms narėms atskleisti informaciją apie didžiausius galutinius gavėjus jų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose. Pagal EGADP reglamento 25a straipsnį valstybės narės privalo sukurti viešai prieinamą portalą, kuriame būtų kaupiami duomenys apie 100 galutinių gavėjų, gaunančių didžiausią finansavimą priemonėms pagal Priemonę įgyvendinti, ir tuos duomenis atnaujinti du kartus per metus[21]. Kalbant apie EGADP, galutiniai gavėjai yra subjektai, kurie paskutiniai gauna lėšas EGADP priemonei įgyvendinti ir nėra rangovai ar subrangovai, pavyzdžiui, piliečiai, įmonės, regioninės ar vietos valdžios institucijos. Todėl jie gali būti juridiniai arba fiziniai asmenys[22]. Laikydamasi reglamento reikalavimų, Komisija centralizuoja duomenis ir skelbia juos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinėje kartu su nuorodomis į valstybių narių nacionalinius portalus[23].

Siekdama užtikrinti duomenų nuoseklumą ir palyginamumą, Komisija valstybėms narėms pateikė gaires. Įvairiuose neoficialios EGADP ekspertų grupės posėdžiuose Komisija su valstybėmis narėmis aptarė informacijos apie galutinius gavėjus teikimą, pabrėždama jos svarbą didinant skaidrumą. Šiuo atžvilgiu, taip pat atsižvelgiant į Europos

[21] Reglamente taip pat nurodoma, kokią informaciją turėtų skelbti valstybės narės, t. y. jeigu tai juridinis asmuo, visą gavėjo pavadinimą, PVM mokėtojo kodą arba mokesčių mokėtojo identifikacinį numerį (arba kitą unikalų identifikatorių), gautą sumą ir susijusias priemones, kurioms finansuoti gavėjas gavo finansavimą.

[22] Tai atitinka EGADP reglamentą, kurio 22 straipsnio 2 dalies d punkte galutiniai gavėjai minimi kaip atskiri subjektai nuo rangovų ir subrangovų, taip užtikrinant nuoseklų termino aiškinimą visame EGADP reglamente.

[23] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/disbursements.html?lang=lt

Parlamento prašymą[24], šios ataskaitos V priede šios gairės konsoliduojamos ir išsamiau paaiškinama EGADP reglamente naudojama galutinio gavėjo sąvoka ir duomenų apie 100 didžiausių galutinių gavėjų pagal EGADP skelbimo apimtis.

Visos 27 valstybės narės sukūrė viešai prieinamą portalą, kuriame pateikiami duomenys apie 100 didžiausių galutinių gavėjų. Jau 2023 m. visos valstybės narės pateikė pirmąjį duomenų apie 100 didžiausių galutinių gavėjų rinkinį, o dauguma jų vėliau tais metais taip pat pateikė atnaujintus duomenis. Komisija tikisi, kad visos valstybės narės laikysis duomenų teikimo du kartus per metus termino, ir atidžiai stebės, ar valstybės narės vykdo savo pareigą atnaujinti duomenis du kartus per metus. 2024 m. beveik visos valstybės narės jau pateikė pirmąjį savo duomenų atnaujinimą ir Komisija tikisi, kad antrą kartą duomenys bus atnaujinti spalio mėn.

Dauguma valstybių narių pateikė išsamų duomenų apie jų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano 100 didžiausių galutinių gavėjų sąrašą, o kelios valstybės narės pateikė sąrašus, į kuriuos įtraukta mažiau nei 100 galutinių gavėjų, t. y. Bulgarija (19), Estija (98), Vengrija (99), Lietuva (71), Malta (31) ir Rumunija (98). Kai kuriais atvejais tai gali būti siejama su atitinkamų valstybių narių atitinkamų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimo padėtimi, kai priemones rengiamasi įgyvendinti, tačiau lėšos dar nepasiekė galutinių gavėjų. EGADP reglamente laikantis Finansinio reglamento nuostatų taip pat numatytos pareigos skelbti duomenis išimtys[25], kurios kai kuriais atvejais gali būti svarbios teikiant duomenis apie didžiausius galutinius gavėjus.

Duomenys apie didžiausius galutinius gavėjus kiekvienoje valstybėje narėje gali suteikti vertingų įžvalgų ir taip užtikrinti didesnį EGADP finansavimo paskirstymo skaidrumą. Šiais duomenimis papildomi esami duomenys apie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimą, pavyzdžiui, pasiektos tarpinės ir siektinos reikšmės, taip pat išmokos pagal ramsčius, ir įtraukiami į EGADP remiamų projektų aprašą.

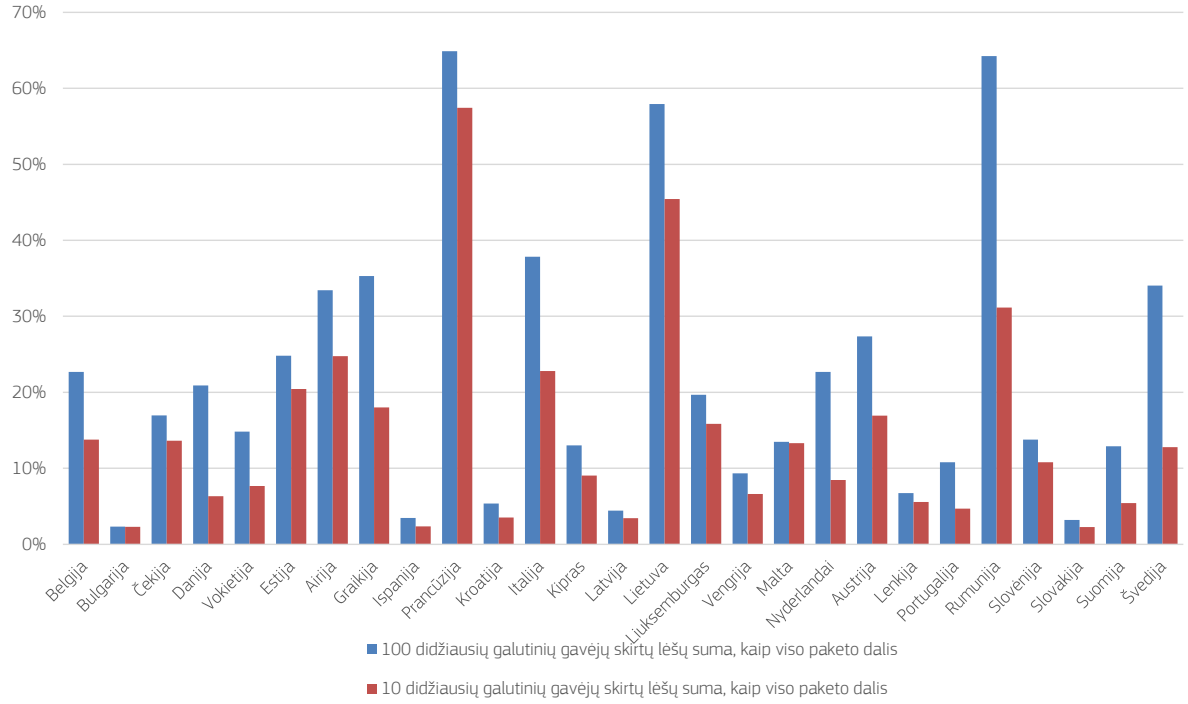
Finansavimo sumos, išmokėtos didžiausiems galutiniams gavėjams kiekvienoje valstybėje narėje, labai skiriasi, atsižvelgiant į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų nevienodą pobūdį ir finansinių asignavimų skirtumus. Didžiausia galutinio gavėjo gauta suma yra daugiau kaip 22 mlrd. EUR, o mažiausia vieno didžiausių galutinių gavėjų gauta suma yra 5 723 EUR. Vidutinė visų didžiausių galutinių gavėjų gautų lėšų vertė yra beveik 63 mln. EUR, o jų mediana yra gerokai mažesnė – maždaug 4,5 mln. EUR. Panašiai lėšų, kurias iki šiol kiekvienoje valstybėje narėje gavo didžiausi galutiniai gavėjai, suma sudaro skirtingas jų bendrų paketų dalis (žr. 6 diagramą) tiek valstybėse narėse, tiek

[24] 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento sprendimas dėl sąskaitų, susijusių su 2022 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto vykdymu, uždarymo, III skirsnis – Komisija, 286 straipsnio xiii punktas.

[25] Šios išimtys apima šiuos keturis atvejus: I) fiziniams asmenims mokama švietimo parama ir bet kokia kita tiesioginė parama, mokama fiziniams asmenims, kuriems jos labiausiai reikia, ii) labai mažos vertės sutartys, kurių vertė mažesnė nei 15 000 EUR, iii) finansinėmis priemonėmis teikiama finansinė parama, kurios suma mažesnė nei 500 000 EUR, ir iv) kai atskleidus informaciją kyla pavojus atitinkamų asmenų ar subjektų teisėms ir laisvėms arba gali būti pakenkta gavėjų komerciniams interesams.

lyginant 10 didžiausių ir 100 didžiausių galutinių gavėjų kiekvienoje valstybėje narėje gautų lėšų sumą. Vidutiniškai visos lėšos, kurias gavo 100 didžiausių galutinių gavėjų, kaip valstybių narių asignavimų dalis, sudaro 22,1 proc., o 10 didžiausių galutinių gavėjų gautos lėšos sudaro 14,3 proc. valstybių narių asignavimų.

6 diagrama. 10 ir 100 didžiausių galutinių gavėjų gautų lėšų suma, kaip viso valstybių narių paketo dalis

Šaltinis: pačios Europos Komisijos skaičiavimai, pagrįsti valstybių narių pateiktais duomenimis apie galutinius lėšų gavėjus

Dauguma didžiausių valstybių narių galutinių gavėjų, apie kuriuos pateikti duomenys, yra viešieji subjektai. Remiantis Komisijos skaičiavimais, 59,4 proc. iš 100 didžiausių galutinių gavėjų valstybėse narėse yra viešieji subjektai, o 40,7 proc. – privatieji subjektai[26]. Didžiausi visų valstybių narių galutiniai gavėjai, kurie yra viešieji subjektai, iš viso gavo apie 94,5 mlrd. EUR, t. y. 15 proc. visų EGADP lėšų, dėl kurių įsipareigota, o galutiniai gavėjai, kurie yra privatieji subjektai, gavo 65 mlrd. EUR, t. y. 10 proc. visų EGADP lėšų, dėl kurių įsipareigota. Kadangi daugelis EGADP priemonių yra skirtos viešųjų gėrybių teikimui gerinti tokiose srityse kaip sveikata, transportas ar viešojo administravimo institucijų skaitmenizacija, kurioms paprastai būdingi brangiai kainuojantys didelio masto investiciniai projektai, valdžios institucijos dažnai yra galutiniai naudos gavėjai. Vis dėlto pagal EGADP taip pat teikiama didelė parama privačiajam sektoriui, visų pirma MVĮ, remiant jų skaitmenizaciją ir darbuotojų perkvalifikavimą bei kvalifikacijos kėlimą.

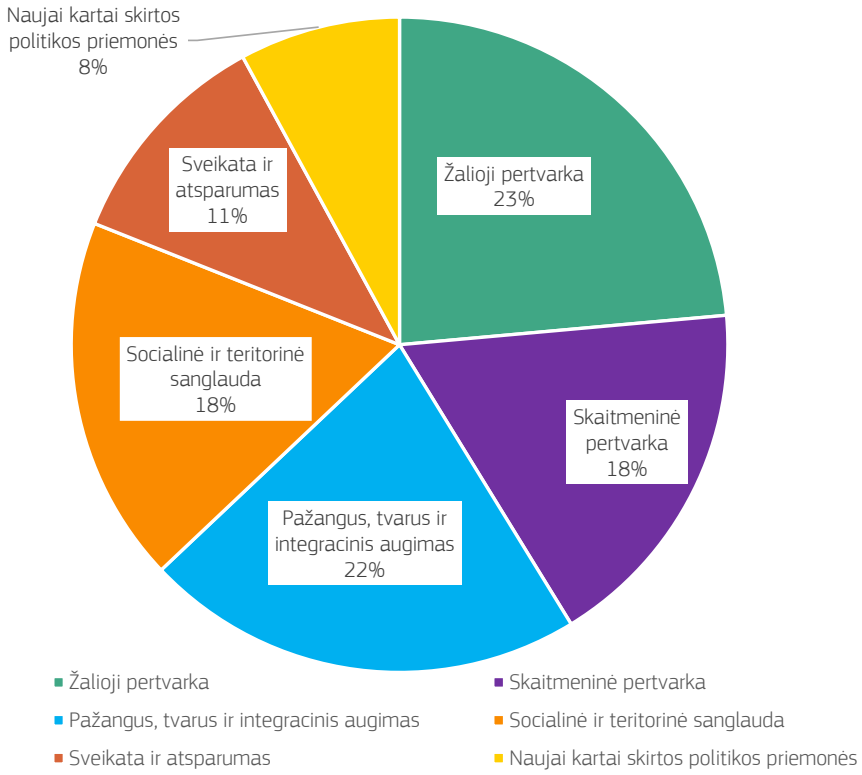
[26] Pagal EGADP reglamento 25a straipsnį nereikalaujama, kad valstybės narės nurodytų, ar galutinis gavėjas yra viešasis subjektas, ar privatusis subjektas. Taigi pateikti skaičiai pagrįsti pačios Europos Komisijos skaičiavimais.

Didžiausi galutiniai gavėjai finansavimą investicijoms gauna pagal visus šešis EGADP politikos ramsčius

Priemonės, kurioms finansavimą pagal EGADP gavo 100 didžiausių galutinių gavėjų, yra pasiskirsčiusios pagal šešis politikos ramsčius (7 diagrama). Tai rodo, kad pagal EGADP valstybėms narėms teikiama visapusiška parama, susijusi su svarbiausiomis politikos sritimis. Be to, didžiausi galutiniai gavėjai daugiausia įgyvendino priemones, kuriomis prisidedama prie žaliosios pertvarkos (23 proc.), taip pat vykdė investicijas į pažangų, tvarų ir integracinį augimą (22 proc.), skaitmeninę transformaciją ir socialinę bei teritorinę sanglaudą (po 18 proc.). Iš to matyti, kad daugiausia dėmesio skiriama ekonominio ir socialinio atsigavimo po COVID-19 krizės skatinimui, taip pat ES ekonomikos, visuomenių ir viešojo administravimo institucijų pasirengimui žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, visapusiškai laikantis visa apimančių Priemonės tikslų.

Didžiausiomis sumomis, kurias gauna galutiniai gavėjai, remiami infrastruktūros projektai, skaitmenizacija ir judumas, o dažniausiai remiamos priemonės yra susijusios su investicijomis, kuriomis skatinamas energijos vartojimo efektyvumas. Apskritai didžiausios finansavimo sumos, kurias galutiniai gavėjai gavo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano priemonėms įgyvendinti, yra susijusios su investicijomis į teritorinę infrastruktūrą ir paslaugas, e. valdžią ir skaitmenines viešąsias paslaugas bei darnų judumą. Tokios priemonės paprastai yra didelės apimties, brangesni projektai, kuriems įgyvendinti reikia daugiau laiko. Kita vertus, 100 didžiausių galutinių gavėjų *dažniausiai* gavo finansavimą energijos vartojimo efektyvumo rėmimo priemonėms įgyvendinti. Kitos politikos sritys, kuriose galutiniai gavėjai dažniausiai gauna finansavimą, yra teritorinė infrastruktūra ir paslaugos, e. valdžia ir skaitmeninės viešosios paslaugos, pagrindinis, profesinis ir aukštasis mokslas, moksliniai tyrimai, plėtra ir inovacijos.

7 diagrama. Gautų sumų ir susijusių priemonių, kurioms įgyvendinti 100 didžiausių galutinių lėšų gavėjų gauna paramą, įnašas į šešis politikos ramsčius[27]

Šaltinis: pačios Europos Komisijos skaičiavimai, pagrįsti valstybių narių pateiktais duomenimis apie galutinius lėšų gavėjus

D. EGADP įgyvendinimo kontrolė ir auditas

Komisijos EGADP kontrolės sistemą sudaro du lygmenys: kontrolės priemonės, kuriomis užtikrinamas Komisijos išmokų valstybėms narėms teisėtumas ir tvarkingumas, ir kontrolės priemonės, kuriomis užtikrinama tinkama Sąjungos finansinių interesų apsauga. Kiek tai susiję su sandorių teisėtumu ir tvarkingumu, prieš išmokant lėšas atliekama išsami *ex ante* kontrolė, siekiant įvertinti, ar tinkamai pasiekta kiekviena į mokėjimo prašymą įtraukta tarpinė ir siektina reikšmė. Atlikusi mokėjimą Komisija taip pat atlieka rizika grindžiamus tarpinių ir siektinų reikšmių *ex post* auditus, kad gautų papildomą patikinimą, jog valstybės narės pateikta informacija yra teisinga. Be to, siekdama užtikrinti Sąjungos finansinių interesų apsaugą, Komisija *ex ante* įvertina kiekvieną nacionalinę kontrolės sistemą ir prireikus nustato kontrolės sistemų tarpines reikšmes, kurios turi būti pasiektos prieš atliekant bet kokius būsimus mokėjimus. Rizika grindžiami sistemų auditai atliekami siekiant patikrinti valstybėse narėse taikomas sukčiavimo, korupcijos ir interesų konfliktų, taip pat dvigubo finansavimo prevencijos, nustatymo ir ištaisymo

[27] Šie skaičiai grindžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės ramsčių žymenų metodika, pagal kurią kiekviena ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų priemonė priskiriama pirminei ir antrinei politikos sričiai, siekiant atspindėti tai, kad priemonėmis gali būti prisidedama prie daugiau nei vieno politikos tikslo. Šie šeši politikos ramsčiai yra: žalioji pertvarka; skaitmeninė pertvarka; pažangus, tvarus ir integracinis augimas; socialinė ir teritorinė sanglauda; sveikata ir ekonominis, socialinis bei institucinis atsparumas; naujai kartai skirtos politikos priemonės.

procedūras, o siekiant patikrinti nacionalinių audito institucijų atliekamo audito darbo patikimumą atliekami papildomi atitikties auditai.

Komisija toliau saugo Sąjungos finansinius interesus

Nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. Komisija atliko 17 tarpinių ir siektinų reikšmių *ex post* auditų[28]. Tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės pasirenkamos remiantis rizikos vertinimu, kuriame atsižvelgiama į įvairius veiksnius. Remdamasi šiuo rizikos vertinimu[29], Komisija iš viso atliko 82 iš 748 tarpinių ir siektinų reikšmių, įtrauktų į 2023 m. apmokėtus mokėjimo prašymus, auditą. Siekdama nustatyti savo audito imtį, Komisija taip pat atsižvelgė į atvejus, kai Komisija praėjusiais metais jau atliko tos pačios priemonės tarpinės arba siektinos reikšmės auditą ir (arba) auditą atliko nacionalinės audito institucijos, Komisijai pateikusios pagrįstą patikinimą. Iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. Komisija taip pat atliko 10 tarpinių ir siektinų reikšmių, įtrauktų į 2024 m. apmokėtus mokėjimo prašymus, auditą. Komisija nerado įrodymų, kad audituotos tarpinės ir siektinos reikšmės nebuvo tinkamai pasiektos. Bet kokie kiti nustatyti neatitikimai tarp deklaruotų duomenų ir audito metu tikrintų duomenų nesiekė 5 proc. ribos, į kurią Komisija atsižvelgė savo vertinime.

Nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. Komisija atliko keturis Sąjungos finansinių interesų apsaugos sistemų auditus[30]. Keturi auditai apėmė tris koordinavimo įstaigas ir 11 įgyvendinančiųjų įstaigų, pavyzdžiui, ministerijų arba agentūrų, kurios buvo atrinktos remiantis rizikos vertinimo sistema. Iki 2023 m. pabaigos kiekvienos valstybės narės kontrolės sistemos auditas buvo atliktas bent vieną kartą. Per šiuos sistemų auditus ir atlikdama kitokį audito darbą Komisija taip pat atliko patikras dėl valstybės pagalbos ir viešųjų pirkimų procedūrų laikymosi, apėmusias ir procedūras, taikomas siekiant užkirsti kelią sukčiavimui, korupcijai ir interesų konfliktams per viešuosius pirkimus, ir faktinį tų procedūrų taikymą įgyvendinant atrinktas priemones.

Remdamasi dabartiniu audito darbu, Komisija nustatė bendrą teigiamą visų valstybių narių vidaus kontrolės sistemų įgyvendinimo padėtį, nepaisant to, kad yra ką tobulinti. Buvo nustatyta kai kurių audituotų įgyvendinančiųjų įstaigų geroji praktika, pavyzdžiui, taikomos galimo sukčiavimo, korupcijos, interesų konfliktų ir dvigubo finansavimo nustatymo procedūros, visų pirma naudojant duomenų gavybos priemones, pavyzdžiui, ARACHNE[31]. Tačiau Komisija taip pat iškėlė keletą konkrečių susirūpinimą keliančių klausimų, kurie dažnai susiję ne su bendra nacionaline sistema, o tik su atskiromis valstybės narės įstaigomis, pavyzdžiui, koordinavimo ir priežiūros stoka, duomenų rinkimo

[28] Šie auditai susiję su Vokietijos, Estijos, Graikijos, Prancūzijos, Kroatijos, Italijos, Latvijos, Liuksemburgo, Maltos, Lenkijos, Portugalijos, Rumunijos, Slovėnijos ir Slovakijos pateiktais mokėjimo prašymais.

[29] Rizikos vertinimas grindžiamas keliais kriterijais, pavyzdžiui, įgyvendinančiųjų institucijų rūšimi ir skaičiumi, galutinių gavėjų rūšimi ir skaičiumi, taikomais žymenimis ir tikrinimo mechanizmo sudėtingumu.

[30] Sistemų auditai buvo atlikti Belgijoje, Lietuvoje, Nyderlanduose ir Slovakijoje.

[31] ARACHNE yra Europos Komisijos sukurta IT priemonė, skirta duomenims rinkti ir papildyti. ARACHNE padeda nustatyti projektus, kuriems naudojami keli ES fondai ir esama galimos dvigubo finansavimo rizikos. Joje parodomi paramos gavėjai, rangovai, subrangovai, partneriai ir konsorciumo nariai, dalyvaujantys keliuose projektuose, nepriklausomai nuo jų vaidmens įvairiuose projektuose.

problemos, neišsamios kovos su sukčiavimu strategijos ir sukčiavimo rizikos vertinimai, ir reikalavo tobulinti *ex ante* kontrolę. Valstybės narės pradėjo įgyvendinti būtinus patobulinimus, susijusius su šiais atlikus auditą nustatytais faktais, o Komisija atidžiai stebi, kaip įgyvendinamos rekomendacijos.

Europos Audito Rūmai ir toliau atidžiai tikrina EGADP

Be pačios Komisijos atliekamų auditų, EGADP tikrina Europos Audito Rūmai (toliau – Audito Rūmai), atlikdami kiekvieno atskiro mokėjimo auditą, taip pat daug veiklos auditų, susijusių su EGADP struktūra arba konkrečiomis teminėmis sritimis. Iki šiol Audito Rūmai atliko visų EGADP mokėjimų valstybėms narėms auditą. Be to, iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. užbaigti trys konkrečiai EGADP skirti veiklos auditai, susiję su Komisijos atliktu ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimu, Komisijos EGADP kontrolės sistemos struktūra ir Komisijos įdiegta EGADP veiksmingumo stebėsenos sistema. Atlikti dar aštuoni su EGADP susiję Audito Rūmų auditai[32], kurie dar nepaskelbti arba turėtų būti užbaigti iki 2024 m. pabaigos, o dar penki auditai, pavyzdžiui, specialus peržiūrėtų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų ir jų skyrių „REPowerEU“ auditas, bus pradėti arba turėtų būti pradėti iki 2024 m. pabaigos. Be to, su EGADP susiję klausimai taip pat nagrinėjami Audito Rūmų peržiūrose ir teminėse specialiosiose ataskaitose dėl konkrečių politikos sričių ar kitų programų, pavyzdžiui, neseniai atliktame Sąjungos teisinės valstybės sistemos audite[33].

Kaip ir ankstesniais metais, Audito Rūmai atliko visų 2023 finansiniais metais atliktų EGADP mokėjimų, t. y. 23 EGADP mokėjimų, atliktų 17 valstybių narių, auditą. Audito Rūmai taip pat konkrečiai nagrinėjo Ekonomikos ir finansų reikalų GD atliktus *ex post* auditus ir į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktas audito ir kontrolės tarpines reikšmes. Šis audito darbas papildo nacionalinius auditus, atliktus prieš pateikiant mokėjimo prašymus ir po jų pateikimo, susijusius su mokėjimo prašymuose pateiktais duomenimis, ir pačios Komisijos auditus. 2023 finansinių metų metinėje ataskaitoje Audito Rūmai nurodo finansinį poveikį turinčius nustatytus faktus, susijusius su 2023 m. valstybėms narėms atliktais šešiais negrąžintinais mokėjimais. Atidžiai išnagrinėjusi Audito Rūmų nustatytus faktus, Komisija mano, kad jos pradiniai vertinimai dėl tinkamo įvykdymo yra teisingi. Savo atsakymuose ji pažymi, kad Audito Rūmų išvados iš esmės grindžiamos Komisijos ir Audito Rūmų teisinių reikalavimų aiškinimo skirtumais arba konkrečių atvejų arba platesnių EGADP teisinių sąvokų kokybinio vertinimo skirtumais. Atsižvelgdama į tai, Komisija šios metinės ataskaitos priede pateikia du aiškinamuosius dokumentus. II priede paaiškinamas Komisijos aiškinimas dėl priemonių tinkamumo finansuoti atsižvelgiant į EGADP reglamento 17 straipsnio 2 dalyje teisėkūros institucijų

[32] Jie apima, *inter alia*, EGADP žaliosios pertvarkos ir skaitmeninės transformacijos aspektus, EGADP lėšų panaudojimą, darbo rinką ir atskirai į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktas verslo aplinkos reformas, valstybių narių kontrolės sistemas ir dvigubo EGADP, sanglaudos politikos ir Europos infrastruktūros tinklų priemonės finansavimo prevenciją. Kiti veiklos auditai ir peržiūros taip pat gali būti susiję su EGADP arba EGADP remiamomis priemonėmis. Visos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos papildomos oficialiais Komisijos atsakymais, kurie yra viešai prieinami ir pateikiami Audito Rūmų svetainėje.

[33] Žr. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą 03/2024: Teisinės valstybės principas ES. Nustatyta geresnė ES finansinių interesų apsaugos sistema, tačiau rizika išlieka.

numatytą atgalinę pradžios datą. III priede paaiškinama, kaip Komisija taiko tinkamumo sąlygą, kai pakeičiamos periodinės nacionalinės biudžeto išlaidos.

Komisija skubiai imasi tolesnių veiksmų, susijusių su Audito Rūmų rekomendacijomis. Iki šiol Komisija iš Audito Rūmų metinių arba specialiųjų ataskaitų gavo 28 su EGADP susijusias rekomendacijas[34]. Komisija visiškai atmetė tik tris rekomendacijas, pažymėdama, kad jos negalėjo būti įgyvendintos laikantis EGADP reglamento teisinio pagrindo ir tikslų. Komisija mano, kad, iš kitų 25 gautų EGADP rekomendacijų, 24 rekomendacijos buvo įgyvendintos laiku, ir iki 2024 m. pabaigos liko įgyvendinti tik vieną rekomendaciją. Pavyzdžiui, atsižvelgdama į Audito Rūmų rekomendaciją, Komisija paskelbė tarpinės ar siektinos reikšmės atšaukimo vertinimo metodiką, paskelbė dalinio arba visiško sustabdymo metodiką, pagerino savo mokėjimo prašymų vertinimų įrašų saugojimą ir dokumentavimą, organizavo valstybių narių keitimąsi gerąja praktika ir peržiūrėjo peržiūrimas tarpines ir siektinas reikšmes, kad būtų užtikrintas reikalavimų aiškumas.

Remdamasi įvairių auditų išvadomis ir rekomendacijomis[35], Komisija taikė dinamišką požiūrį į auditą ir kontrolę ir peržiūrėjo bei dar labiau sustiprino savo EGADP audito ir kontrolės sistemą. Pavyzdžiui, 2024 m. liepos 19 d. priimtose atnaujintose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų gairėse[36] pateikiamos papildomos gairės, kuriomis siekiama užtikrinti nuolatinį kontrolės priemonių tinkamumą siekiant nustatyti bet kokią dvigubo finansavimo riziką ir jos išvengti, kartu sudarant palankesnes sąlygas ES lėšų naudojimo sinergijai. Siekiant didesnio skaidrumo ir aiškumo, šios ataskaitos IV priede apibendrinama, kaip Komisija aiškina dvigubo finansavimo sąvoką, kaip numatyta EGADP reglamento 9 straipsnyje, kuriame numatytas finansavimo papildomumas, kartu leidžiant EGADP paramą derinti su kitomis ES programomis. Kartu su atnaujintomis gairėmis Komisija taip pat paskelbė išmokų sumažinimo ir susigrąžinimo sistemą, kuri apima visus sumažinimo ir susigrąžinimo pagrindus pagal EGADP reglamentą[37]. Be to, Komisija toliau stiprino savo kontrolės sistemą. Praėjusiais metais ji peržiūrėjo EGADP kontrolės ir audito strategijas, kad sustiprintų *ex ante* kontrolę, geriau aprėptų galimą riziką, susijusią su EGADP įgyvendinimu, taip pat atspindėtų sustiprintą valstybių narių vidaus kontrolės sistemų veiksmingumo kontrolę, kad būtų užtikrintas ES ir nacionalinių taisyklių laikymasis, stiprino generalinių direktoratų bendradarbiavimą audito klausimais ir savo darbe aiškiai atsižvelgė į galimą atšaukimo riziką.

[34] Žr. dokumentus „Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita 21/2022:Komisijos atliktas nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimas“; „Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita 07/2023:Komisijos EGADP kontrolės sistemos struktūra“; „Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita 26/2023:Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės veiksmingumo stebėsenos sistema“; Audito Rūmų 2021 finansinių metų metinę ataskaitą ir Audito Rūmų 2022 finansinių metų metinę ataskaitą.

[35] Tarp šių auditorių yra Komisijos vidaus audito tarnyba, Europos Audito Rūmai, Europos Vadovų Taryba ir Europos Parlamentas.

[36] Žr. Komisijos pranešimą „Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų gairės“ (C/2024/4618).

[37] EGADP teisinėje sistemoje numatyti trys atskiri pagrindai, kuriais remdamasi Komisija gali sumažinti ir susigrąžinti sumas: 1) kai Sąjungos finansiniams interesams kenkiama dėl sukčiavimo, korupcijos ir interesų konflikto; 2) kai šiurkščiai pažeidžiamos pareigos pagal finansavimo susitarimą arba paskolos susitarimą; 3) kai nustatoma, kad mokėjimo prašymo informacija ir pagrindimas yra neteisingi.

E. Komunikacija ir dialogai 2023–2024 m.

Europos Parlamentas, Taryba ir valstybės narės ir toliau nuolat dalyvauja įgyvendinant EGADP

Nuo EGADP įgyvendinimo pradžios Komisija glaudžiai bendradarbiauja su Europos Parlamentu ir Taryba. Komisija ir toliau su Europos Parlamentu ir Taryba vienodomis sąlygomis nedelsdama dalijasi visais valstybių narių pateiktais iš dalies pakeistais ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais ir visais preliminariais mokėjimo prašymų vertinimais. Taip visą įgyvendinimo etapą užtikrinamas skaidrus informacijos srautas ir aukštas institucijų bendradarbiavimo lygis. Komisija su Europos Parlamentu reguliariai aptaria su EGADP susijusias horizontaliąsias temas.

Nuo EGADP sukūrimo Komisija buvo pakviesta į 16 aukšto lygio dialogų su Europos Parlamentu ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo klausimais[38] ir juose dalyvavo. Be to, Komisija reguliariai bendradarbiauja su Europos Parlamento nariais jungtinių ECON ir BUDG komitetų nuolatinėje darbo grupėje (iš viso dalyvavo 35 posėdžiuose). Be to, Komisija reguliariai kviečiama į įvairius kitus komitetus, įskaitant REGI, CONT ir ENVI komitetus, diskutuoti su EGADP susijusiais klausimais. Komisija toliau skelbia visus nuolatinės darbo grupės pranešimus specialioje svetainėje[39] ir tikisi bendradarbiauti su naujai išrinktu Europos Parlamentu.

Komisija taip pat tęsė neformalios ekspertų grupės, kurioje su valstybėmis narėmis keičiamasi informacija apie EGADP įgyvendinimą, darbą ir dažnai organizuoja sesijas, kuriose keičiamasi nuomonėmis ir gerąja praktika. Ši grupė yra svarbus forumas, kuriame valstybių narių ekspertai ir Komisija gali aptarti kompleksinius EGADP aspektus. Komisija skelbia visus susijusius dokumentus, pavyzdžiui, darbotvarkes, protokolus ir kt., tam skirtoje svetainėje[40]. Iki šiol Komisija surengė 28 neformalios EGADP ekspertų grupės posėdžius, įskaitant du Briuselyje surengtus fizinius ryšių užmezgimo praktinius seminarus, kuriuose valstybės narės susitiko, kad pasidalytų savo patirtimi ir aptartų bendrus iššūkius. Pirmasis praktinis seminaras buvo surengtas 2023 m. lapkričio 28 d. ir apėmė valdymo ir administracinius gebėjimus. Antrasis praktinis seminaras buvo surengtas 2024 m. liepos 4 d. ir jame daugiausia dėmesio skirta tam, kaip valstybės narės taiko reikšmingos žalos nedarymo principą.

[38] 16-asis dialogas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo klausimais vyko 2024 m. rugsėjo 16 d., t. y. po šios metinės ataskaitos galutinio termino.

[39] Europos Parlamentui arba Tarybai apie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus teikiama informacija.

[40] Komisijos ekspertų grupių ir kitų panašių subjektų registras. Neoficiali Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimo ekspertų grupė (E03772).

Būtų galima dar padidinti ES matomumą įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus

Kaip ir skiriant kitas Sąjungos lėšas, valstybės narės privalo užtikrinti, kad Sąjungos finansavimą pagal EGADP gaunantys subjektai nurodytų to finansavimo kilmę ir užtikrintų jo matomumą. Nepaisant šių komunikacijos ir matomumo užtikrinimo pareigų, 2022 m. „Eurobarometro“ apklausos rezultatai[41] rodo, kad nors ES piliečiai dažniausiai žino apie savo šalių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus (skirtingose valstybėse narėse šios žinios skiriasi), žinios apie tai, kad ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus (visiškai arba iš dalies) finansuoja ES, yra nepakankamos. Tai rodo, kad valstybės narės turi dėti daugiau pastangų. Be to, daugiau kaip pusė europiečių (55 proc., +2 procentiniai punktai nuo 2023 m. rudens) mano, kad priemonė „NextGenerationEU“ gali būti veiksminga reaguojant į dabartinius ekonominius iššūkius[42].

Atsižvelgdama į tai, 2024 m. Europos Komisija Briuselyje organizavo du renginius, kad aptartų ligšiolinius EGADP laimėjimus ir paskatintų su jais susijusią komunikaciją. Pirma, 2024 m. balandžio 9 d. Europos Komisija ir Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujanti Belgija organizavo renginį, skirtą EGADP laikotarpio vidurio vertinimo paskelbimui pažymėti. Renginys taip pat suteikė galimybę apžvelgti likusius iššūkius ir tai, kaip užtikrinti, kad EGADP tikslai būtų pasiekti per likusius trejus metus. 2024 m. balandžio 12 d. per Europos jaunimo savaitę, kuri rengiama kas dvejus metus siekiant skatinti jaunimo dalyvavimą, buvo surengta sesija dėl teigiamo EGADP poveikio jaunimui. Sesijoje daugiausia dėmesio skirta aštuonių jaunųjų dalyvių iš visos ES, kurie įvairiais būdais pasinaudojo EGADP priemonėmis, patirčiai.

[41] Greitoji „Eurobarometro“ apklausa FL515:ES ekonomikos gaivinimo planas „NextGenerationEU“.

[42] Standartinė „Eurobarometro“ apklausa Nr. 101 – 2024 m. pavasaris – 2024 m. gegužės mėn. – „Eurobarometro“ apklausa (europa.eu).

Komunikacijos reikalavimų laikymosi vertinimas taip pat yra sisteminė Komisijos atliekamų tarpinių ir siektinų reikšmių *ex post* auditų dalis. Šiomis aplinkybėmis Komisija taip pat toliau padeda valstybėms narėms įgyvendinti į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktas komunikacijos strategijas. Aštuonios valstybės narės šiuo metu dalyvauja daugiašaliame Techninės paramos priemonės[43] projekte, kuriuo siekiama stiprinti gebėjimus vykdyti veiksmingą komunikaciją, susijusią su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų nauda.

Interaktyviame žemėlapyje pateikiama pagal EGADP remiamų projektų vaizdinė apžvalga

Siekdama dar labiau padidinti EGADP matomumą ir skaidrumą, **Komisija reguliariai atnaujina kiekvienoje valstybėje narėje pagal EGADP remiamų projektų interaktyvų žemėlapį**[44].

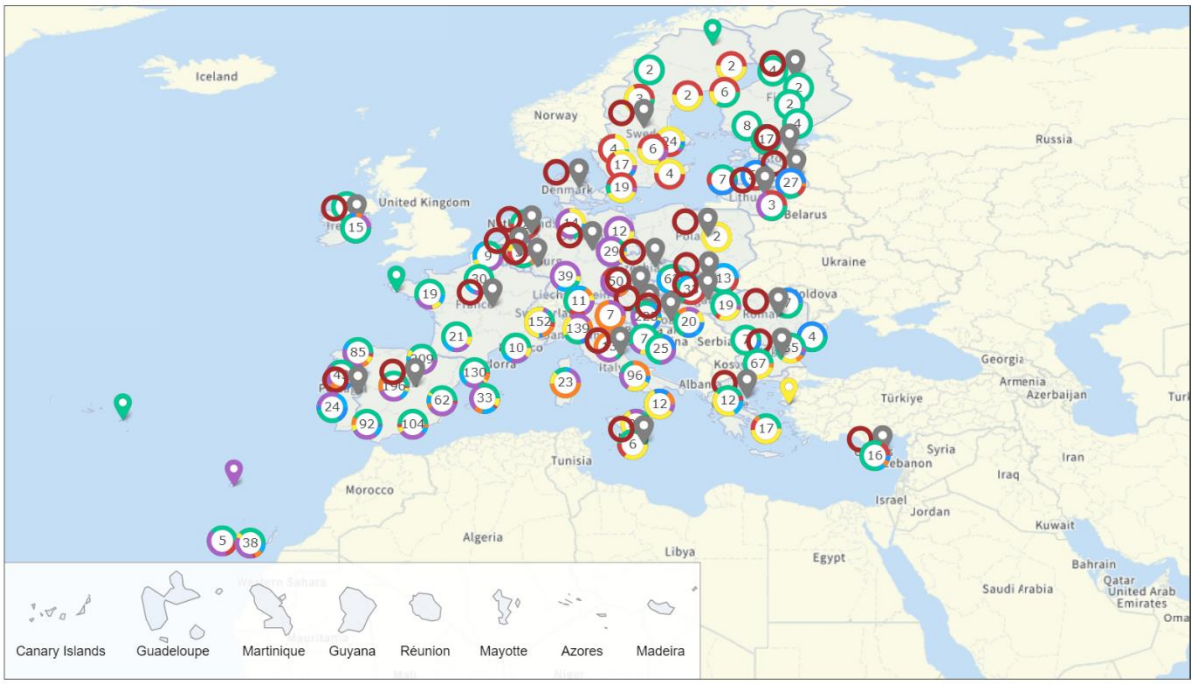
Žemėlapį, pradėtą rengti 2023 m., sudaro atrinktų reformų ir investicijų apžvalga, nurodoma jų geografinė padėtis ir pateikiama informacijos apie jų įgyvendinimo padėtį. Jame taip pat pateikiamos internetinių išteklių, kuriuose pateikiama išsamesnės informacijos, nuorodos, pavyzdžiui, nuorodos į nacionalines EGADP svetaines ir, jei yra, į konkrečių EGADP finansuojamų projektų svetaines.

Iki šiol **į žemėlapį įtraukta daugiau kaip 1 800 projektų, vykdomų visose valstybėse narėse.**

[43] Techninės paramos priemonė (TPP) – ES programa, pagal kurią ES valstybėms narėms teikiamos konkretiems poreikiams pritaikytos ekspertinės žinios, padėsiančios rengti ir įgyvendinti reformas. Daugiau informacijos galima rasti čia: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_en?prefLang=lt.

[44] Žr. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_lt#map.

8 diagrama. EGADP lėšomis remiamų projektų žemėlapis

Šaltinis: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė

Valstybės narės ir toliau rengia metinius EGADP renginius

Metiniuose renginiuose dalyvauja, be kita ko, nacionalinės valdžios institucijos, Komisijos atstovai, suinteresuotieji subjektai (įskaitant socialinius partnerius ir pilietinės visuomenės atstovus) ir EGADP paramos gavėjai, kad aptartų įvairių valstybių narių nacionaliniuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose pasiūlytų projektų įgyvendinimo pažangą.

Iki 2024 m. rugpjūčio mėn. 24 valstybėse narėse suorganizuoti 33 metiniai renginiai. Ataskaitiniu laikotarpiu (nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d.) įvyko 14 metinių renginių. Tvirtas Europos semestro pareigūnų bendradarbiavimas Komisijos atstovybėse ir nacionalinėse administracijose prisideda prie šių renginių sėkmės. Šie renginiai suteikia puikių galimybių išplėsti įprastą EGADP suinteresuotųjų subjektų auditoriją ir vykdyti informavimo veiklą platesniu mastu.

EGADP metinio renginio pavyzdys

2024 m. kovo 14 d. metiniame Ispanijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano renginyje dalyvavo pagrindiniai suinteresuotieji subjektai, įskaitant Europos Komisijos, Ispanijos vyriausybės, regionų ir vietos valdžios institucijų atstovus ir įvairius partnerius, pavyzdžiui, projektų paramos gavėjus, akademinę bendruomenę, socialines organizacijas ir NVO. Renginį sudarė trys teminės grupės, kuriose buvo nagrinėjamos Ispanijos pastangos paspartinti žaliąją pertvarką, didinti konkurencingumą ir spręsti peržiūrėto ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimo uždavinius.

Komisija imasi papildomos susijusios komunikacijos veiklos

Komunikacijos veikla, susijusi su nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų nauda, taip pat yra viena pagrindinių visų Europos Komisijos atstovybių valstybėse narėse komunikacijos užduočių. Glaudžiai bendradarbiaujant su Europos semestro pareigūnais ir kitomis atstovybių grupėmis, be metinių renginių, vykdoma daug kitų informavimo veiksmų. Austrijoje, Kroatijoje, Čekijoje, Slovėnijoje ir kitose valstybėse narėse buvo surengtos keturios bandomosios vietos kampanijos.

Nuo tada, kai EGADP pradėta įgyvendinti, Komisija taip pat spaudai teikė daug informacijos apie jos įgyvendinimą. Komisija nuolat palaiko ryšius su nacionaliniais korespondentais ir specializuotais žurnalistais, kad užtikrintų, jog apie pagrindinius su EGADP susijusius klausimus ir jos įgyvendinimą valstybėse narėse būtų plačiai rašoma, o plačioji visuomenė apie juos turėtų bendrą suvokimą: ji paskelbė daugiau kaip 200 pranešimų spaudai ir kitos medžiagos spaudai ir organizavo daug spaudos konferencijų ir techninių informacinių susirinkimų tiek Briuselyje, tiek valstybėse narėse, padedama Komisijos atstovybių.

F. Pagrindinės EGADP laikotarpio vidurio vertinimo išvados

EGADP laikotarpio vidurio vertinimas parodė, kad ją įgyvendinant padėta gaivinti ekonomiką ir paskatintos inovacijas ES išlaidų srityje

EGADP laikotarpio vidurio vertinimas buvo paskelbtas 2024 m. vasario 21 d. pagal EGADP reglamento 32 straipsnį ir jame, remiantis tuo metu turimais įrodymais, vertinama, kaip EGADP įgyvendinama pagal jos tikslus. Vertinime pripažįstama, kad dar per anksti vertinti visą priemonės ekonominį poveikį. Jame nagrinėjama, kas pasiteisino ir ką būtų galima patobulinti, ir nustatoma pagrindinė įgyta patirtis, kuri gali padėti pagrįsti svarstymus apie galimas būsimas veiklos rezultatais grindžiamas finansavimo priemones. Išsamesnis Priemonės poveikio vertinimas bus įtrauktas į EGADP *ex post* vertinimą, kurį ketinama paskelbti 2028 m.

Laikotarpio vidurio vertinimas apima EGADP reglamento 32 straipsnio 2 dalyje nustatytus vertinimo reikalavimus ir penkis vertinimo kriterijus, nustatytus Europos Komisijos geresnio reglamentavimo gairėse ir Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros[45]. Į jo aprėptį įeina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų rengimas ir Priemonės įgyvendinimas visose valstybėse narėse iki 2024 m. vasario 1 d. Atliekant vertinimą remtasi nepriklausoma išorės ataskaita, kurią parengė mokslininkų konsorciumas[46] ir kurioje pateiktas objektyvus pažangos vertinimas. Tai buvo papildyta Europos Komisijos turimais ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinėje pateikiamais duomenimis[47], oficialiomis valstybių narių ir kitų ES institucijų ataskaitomis, taip pat įvairių suinteresuotųjų subjektų, įskaitant regionines ir vietos valdžios institucijas, atsiliepimais.

Laikotarpio vidurio vertinimas rodo, kad įgyvendinant EGADP sudarytos sąlygas ES ekonomikai atsigauti po pandemijos. EGADP paskelbimas prisidėjo prie vyriausybės obligacijų pajamingumo skirtumų sumažėjimo, o po COVID-19 krizės viešosios investicijos buvo išlaikytos ir padidėjo nuo 3,0 proc. 2019 m. iki 3,5 proc. 2023 m. Maždaug pusė numatomo viešųjų investicijų padidėjimo 2019–2025 m. yra susiję su investicijomis, finansuojamomis iš ES biudžeto, visų pirma pagal EGADP. Komisijos modeliavimas rodo, kad 2026 m. priemonė „NextGenerationEU“ gali padidinti ES realųjį BVP iki 1,4 proc., palyginti su scenarijumi, kuriame priemonė „NextGenerationEU“ netaikoma[48]. Modeliavimas taip pat rodo, kad trumpuoju laikotarpiu labai padidės ES užimtumas (padidėjimas gali siekti iki 0,8 proc.).

Laikotarpio vidurio vertinimas rodo, kad EGADP atlieka svarbų vaidmenį remiant struktūrines reformas ir bendrus ES politikos prioritetus. EGADP remiamos

[45] *Europos Komisijos geresnio reglamentavimo gairės* (2021 m.), paskelbtos adresu https://commission.europa.eu/system/files/2021-11/swd2021_305_en.pdf.

[46] Konsorciumą sudarė CEPS, ECORYS, NIESR, CSIL ir „Wavestone“.

[47] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=lt.

[48] Modeliavimo rezultatai priklauso nuo prielaidų, susijusių su finansuojamų investicinių projektų našumu ir papildomumu, tačiau jį atliekant neatsižvelgiama į reformų, kurios gali dar labiau padidinti ilgalaikį Europos ekonomikos augimą, poveikį.

struktūrinės reformos ir investicijos paskatino pažangą įgyvendinant bendrus politikos prioritetus, visų pirma susijusius su žaliąja ir skaitmenine pertvarka ir socialine bei ekonomine konvergencija. Nors dar per anksti vertinti visą Priemonės poveikį, vertinime pateikiami daug pasakantys EGADP remiamų reformų ir investicijų pavyzdžiai. Pavyzdžiui, gerinamas viešojo administravimo institucijų veikimas, teismų sistemų veiksmingumas, energijos vartojimo efektyvumas, skaitmeninės viešosios paslaugos, tvarus transportas, švietimas ir mokymas, moksliniai tyrimai ir inovacijos, socialinė apsauga ir galimybė patekti į darbo rinką.

EGADP laikotarpio vidurio vertinime pabrėžta, kad veiklos rezultatais grindžiamas požiūris ir finansinės paramos teikimas struktūrinėms reformoms skatinti turi pridėtinės vertės. Vertinime pažymima, kad EGADP veiklos rezultatais grindžiamas požiūris yra labai svarbus didinant Priemonės veiksmingumą – pasiekus konkrečius rezultatus(t. y. tarpines reikšmės ir siektinas reikšmes) išmokos sumokamos greitai. Sujungus reformas ir investicijas į vieną finansavimo priemonę, sukuriama jų sinergija, o visapusiškos reformų ir investicijų darbotvarkės integravimas į vieną ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą padeda užtikrinti planų vidinį nuoseklumą. Vienas iš ryškiausių EGADP laimėjimų yra įrodytas jos gebėjimas skatinti struktūrinių reformų, įskaitant per Europos semestrą rekomenduotas reformas, įgyvendinimą. Per dvejus metus iki EGADP priėmimo, dalis 2016–2017 m. KŠSR, kurių atžvilgiu pasiekta bent tam tikra pažanga, padidėjo tik šešiais procentiniais punktais nuo 53 proc. 2018 m. iki 59 proc. 2020 m. Galima palyginti, kad dalis 2019–2020 m. KŠSR, kurių atžvilgiu pasiekta bent tam tikra pažanga, padidėjo 17 procentinių punktų nuo 52 proc. 2021 m. iki beveik 69 proc. 2023 m.

Vertinimas apima naudingus aspektus, susijusius su būsimomis veiklos rezultatais grindžiamomis priemonėmis

Dėl EGADP įgyvendinimo valstybių narių administracijos patyrė investavimo išlaidų, tačiau procesą galima dar labiau supaprastinti. Kalbant apie priemonės struktūrą, laikotarpio vidurio vertinime valstybės narės nurodo bendrus įpareigojimus, susijusius su i) įrodymais, kuriuos reikia pateikti įrodant, kad tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos, ii) sudėtingais ataskaitų teikimo reikalavimais, pavyzdžiui, bendrais rodikliais ir du kartus per metus teikiamais duomenimis, ir iii) audito ir kontrolės sistema. EGADP reglamente įtvirtinta audito ir kontrolės sistema laikoma sudėtinga, ypač atsižvelgiant į tai, kad nacionalinės valdžios institucijos, Komisija ir Audito Rūmai suvokia, kad jų vykdoma kontrolė ir auditas sutampa. Valstybės narės mano, kad yra galimybių supaprastinti kontrolės ir audito procedūras, užtikrinti geresnį dalyvaujančių subjektų veiklos koordinavimą ir išvengti daugkartinių patikrų. Galiausiai kai kurios nacionalinės valdžios institucijos taip pat atkreipė dėmesį į Komisijos atliekamo tarpinių ir siektinų reikšmių vertinimo nelankstumą ir griežtas bei daug išteklių reikalaujančias ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų peržiūros procedūras.

Valstybių narių administraciniai pajėgumai yra labai svarbūs siekiant sėkmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus. Daugelis valstybių

narių nepakankamai sustiprino administracinius pajėgumus, be kita ko, vietos ir regionų lygmeniu, kaip nurodė, pavyzdžiui, Regionų komitetas. Tai trukdė valstybėms narėms įgyvendinti savo planus. Be to, labai svarbus politinis konsensusas dėl pagrindinių reformų, pavyzdžiui, susijusių su konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis arba audito ir kontrolės srities siektinomis reikšmėmis, įgyvendinimo. Labiausiai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus vėluojama tada, kai valstybių narių administraciniai pajėgumai yra riboti ir (arba) kai valstybės narės (dar) nesugebėjo pasiekti esminių reformų tarpinių reikšmių.

Vienas pagrindinių veiksnių planuojant ir įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano priemones – įtraukti regionų ir vietos valdžios institucijas, socialinius partnerius, pilietinės visuomenės organizacijas ir kitus atitinkamus suinteresuotuosius subjektus. Nors EGADP reglamente reikalaujama, kad valstybės narės, rengdamos savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, įtrauktų informaciją apie konsultacijas, šių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo lygis ir forma priklauso nuo nacionalinių teisinių sistemų ir įvairiose valstybėse narėse gali labai skirtis. Be nacionalinių valdžios institucijų, kurios atlieka pagrindinį koordinavimo ir priežiūros vaidmenį, labai svarbų vaidmenį atlieka ir vietos bei regionų valdžios institucijos, taip pat socialiniai partneriai, pilietinės visuomenės organizacijos ir kiti suinteresuotieji subjektai. Laikotarpio vidurio vertinime vietos ir regionų valdžios institucijos, socialiniai partneriai ir pilietinė visuomenė atkreipė dėmesį į nepakankamą savo dalyvavimą valstybėms narėms rengiant ir įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus. Nors tai iš dalies galima paaiškinti būtinybe krizės sąlygomis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus parengti greitai, labai svarbu, kad ateityje jie aktyviai dalyvautų tame procese taip stiprindami atsakomybę ir įgyvendinimą vietoje.

Reaguodama į EGADP laikotarpio vidurio vertinimo įžvalgas, Taryba priėmė išvadas, o Komisija atnaujino savo gaires. 2024 m. balandžio 12 d. ECOFIN priėmė tarybos išvadas dėl EGADP laikotarpio vidurio vertinimo[49], kuriose pažymėta, kad dėl EGADP įgyvendinimo tiek Komisijai, tiek valstybėms narėms tenka didesnė administracinė našta, negu buvo numatyta. Taryba paprašė Komisijos ir valstybių narių nurodyti, kokiais būdais būtų galima racionalizuoti ir pagerinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimą, kartu užtikrinant ES finansinių interesų apsaugą. Atsižvelgdama į tai, Komisija išnagrinėjo būdus, kaip supaprastinti EGADP įgyvendinimą pagal galiojančius teisės aktus. 2024 m. liepos 19 d. Komisija priėmė atnaujintas gaires dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų[50], kuriose nustatyti keli su EGADP įgyvendinimu susiję supaprastinimo elementai. Visų pirma atnaujintose gairėse:

– išsamiau paaiškinama galimybė iš dalies keisti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus pagal EGADP reglamento 21 straipsnį, kai valstybė narė nustato

[49] Skelbiama adresu https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8868-2024-INIT/lt/pdf.

[50] Skelbiama adresu https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202404618.

geresnę priemonės įgyvendinimo alternatyvą, leidžiančią sumažinti su tos priemonės įgyvendinimu susijusią administracinę naštą, nemažinant plano užmojų,

- aiškiau apibrėžiamas kitų pagal EGADP reglamento 21 straipsnį galimų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano pakeitimų mastas,
- paaiškinama, kokiomis aplinkybėmis iš dalies keičiant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą veiklos susitarimai gali būti nekeičiami, siekiant sumažinti su tokiais pakeitimais susijusią administracinę naštą, ir
- suteikiama daugiau aiškumo dėl sąlygų, kuriomis galima proporcingai derinti paramą iš EGADP ir kitų ES fondų, kartu išvengiant dvigubo finansavimo.

Be to, Komisija, kiek įmanoma pagal EGADP reglamentą, taip pat supaprastino valstybių narių ataskaitų teikimo reikalavimus, sumažindama informacijos, kurios prašoma du kartus per metus teikiamose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimo ataskaitose, kiekį ir leisdama valstybėms narėms išbraukti savo II priedą[51] iš veiklos susitarimų.

[51] II priede išvardyti stebėsenos etapai yra papildomi neprivalomi etapai, kuriais nacionalinės administracinės institucijos turi teikti papildomą informaciją apie atitinkamų priemonių įgyvendinimą. Kadangi šie stebėsenos etapai yra neprivalomi, taip pat pagal EGADP reglamentą, II priedo įtraukimas į veiklos susitarimą yra neprivalomas.

2. Įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę padaryta pažanga

A. Bendri rodikliai

Įgyvendinant EGADP pasiekta reikšmingų realių rezultatų vietoje

Bendri rodikliai rodo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimo pažangą siekiant bendrųjų ir konkrečių tikslų ir bendrą EGADP veiksmingumą[52]. Valstybės narės duomenis teikia du kartus per metus, naudodamos 14 rodiklių[53]. Nors bendri rodikliai atspindi konkrečius su EGADP priemonėmis susijusius veiklos rezultatus, jie nėra vienintelė EGADP įgyvendinimo pažangos stebėjimo priemonė. Bendri rodikliai pateikiami kartu teikiant informaciją apie pažangą, padarytą siekiant daugiau kaip 6 000 tarpinių ir siektinų reikšmių, nurodytų valstybių narių du kartus per metus teikiamose ataskaitose.

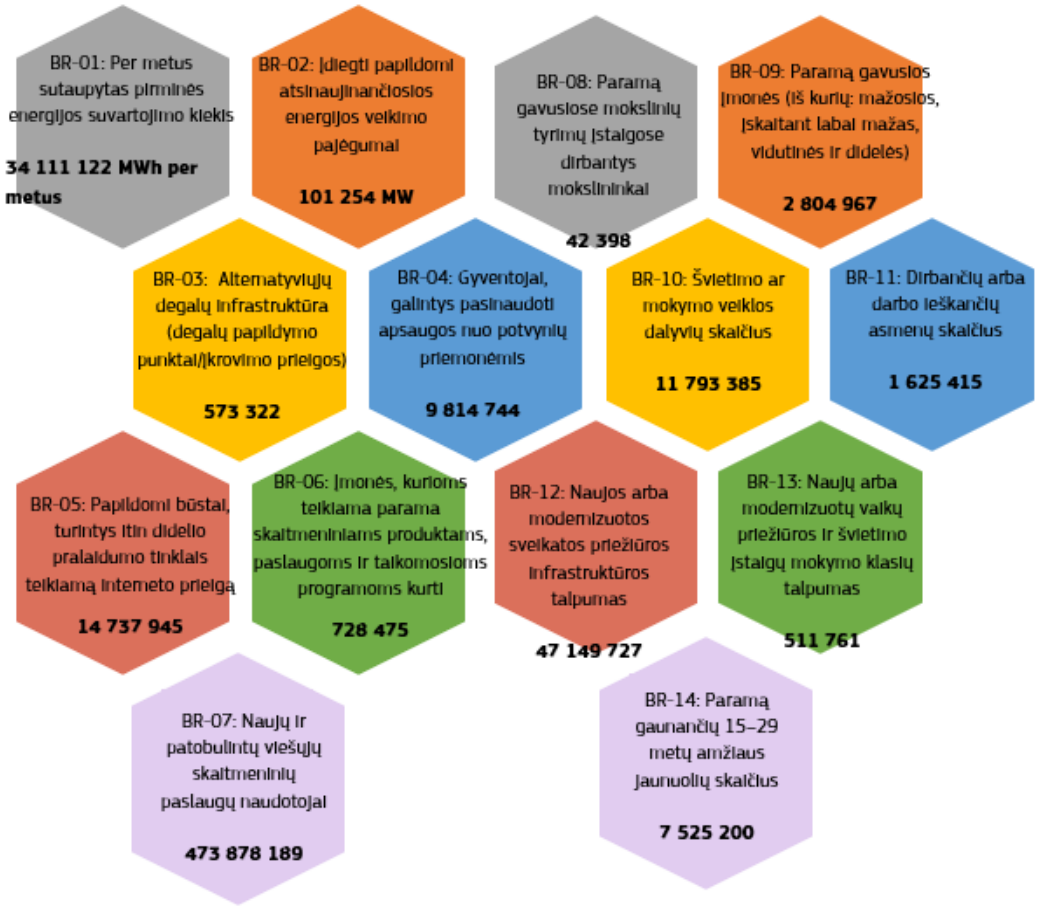
Įgyvendinant EGADP sukurta svarbių produktų ir pasiekta svarbių rezultatų, išmatuojamų 14 skirtingų rodiklių. Iki šiol peržiūrėti ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinėje paskelbti penkių ataskaitų teikimo etapų duomenys[54], apimantys laikotarpiu nuo 2020 m. vasario mėn. iki 2023 m. gruodžio mėn. padarytą pažangą. 9 diagramoje parodyta dabartinė padėtis, susijusi su bendrais rodikliais, rodančiais svarbius laimėjimus siekiant Priemonės tikslų ir laikantis pagrindinių ES prioritetų.

[52] Kaip išsamiai išnagrinėta laikotarpio vidurio vertinime, bendriems rodikliams taikomos metodinės išlygos. Nors jų tikslas – suteikti informacijos apie bendrus EGADP veiklos rezultatus ir pažangą siekiant jos tikslų, jais visapusiškai neapimamos visos į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktos investicijos ir juose nevisiškai atspindimas reformų indėlis, kurį sunku išmatuoti naudojant kiekybinius rodiklius. Taikant bendrų rodiklių pagrindinių duomenų rinkimo metodiką kartais neįmanoma atskirti konkrečios jų kilmės ir indėlio siekiant EGADP tikslų, visų pirma dėl to, kad nėra palyginimo taško (priešingos padėties scenarijus, kuriame EGADP nėra įgyvendinama). Be to, į bendrus rodiklius neįtrauktos galutinės siektinos reikšmės, o tai riboja jų naudojimą atliekant vertinimą ir nustatant EGADP veiksmingumą. Šis aspektas taip pat nurodytas iš valstybių narių gautuose atsiliepimuose.

[53] EGADP reglamente reikalaujama, kad valstybės narės teiktų Komisijai informaciją, grindžiamą bendrais rodikliais, o Komisijai suteikiami įgaliojimai nustatyti bendrus rodiklius, naudotinus teikiant šią informaciją. Komisijos deleguotajame reglamente (ES) 2021/2106 apibrėžta 14 nagrinėjamų rodiklių. Yra dvi rodiklių rūšys. Produkto rodikliais vertinami EGADP remiamos veiklos ar projekto konkretūs rezultatai (pvz., papildomi atsinaujinančiųjų išteklių energijai skirti veiklos pajėgumai). Rezultatų rodikliai rodo padėties pokytį ir jo poveikį paramos gavėjams (pvz., asmenims, kurie naudojasi naujomis viešosiomis skaitmeninėmis paslaugomis arba mokymais). 4 iš 14 bendrų rodiklių suskirstyti pagal lytį. Valstybės narės informaciją, grindžiamą šiais bendrais rodikliais teikia du kartus per metus: iki vasario 28 d. (už praėjusių metų liepos–gruodžio mėn. ataskaitinį laikotarpį) ir iki rugpjūčio 31 d. (už tų pačių metų sausio–birželio mėn. ataskaitinį laikotarpį). Komisija bendrų rodiklių duomenis skelbia ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinėje atlikusi duomenų patikras, kad užtikrintų duomenų patikimumą ir palyginamumą. Laikantis Komisijos deleguotojo reglamento reikalavimų, kai skelbiami atskiros valstybės narės duomenys, jie pateikiami santykiniais dydžiais. Tačiau Komisija neturi pagrindo atlikti valstybių narių pateiktų duomenų kokybės auditą ar ją tikrinti arba keisti ar atsisakyti priimti konkrečią valstybių narių pateiktą informaciją. Komisijos patikrinimai apsiriboja bendru duomenų patikimumu ir palyginamumu.

[54] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=lt.

9 diagrama. Dabartinė padėtis, susijusi su bendrais rodikliais

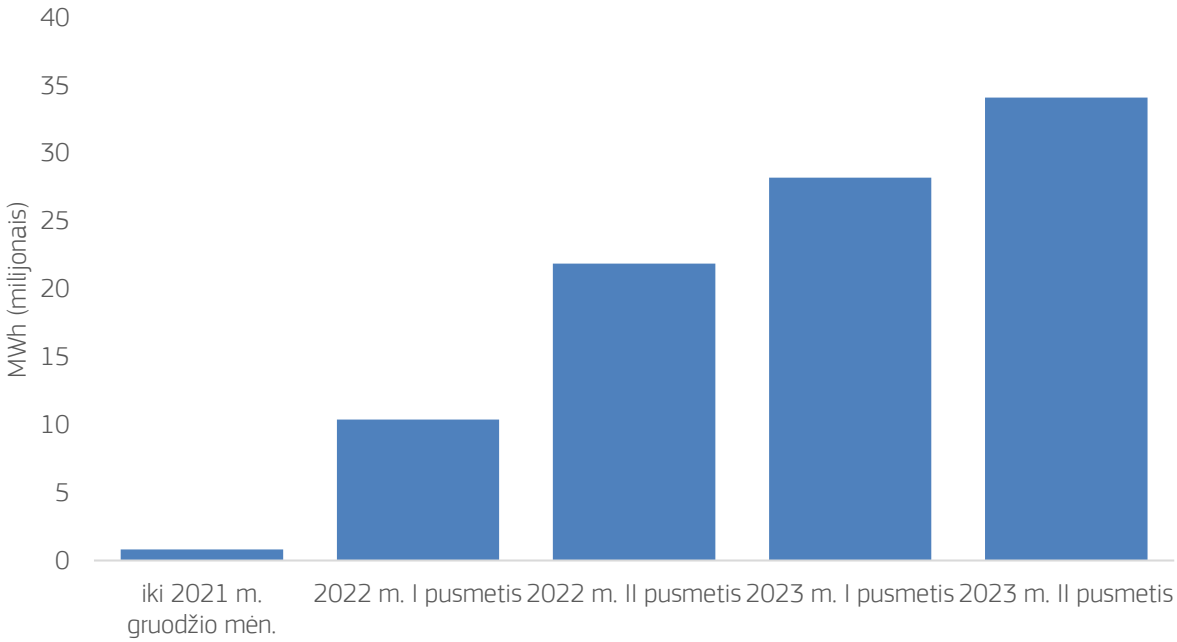

Šaltinis: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė

Iki 2023 m. pabaigos dėl EGADP paramos **sutaupyta apie 34 mln. megavatvalandžių (MWh) energijos per metus** (10 diagrama). Energijos suvartojimo mažinimas ir energijos vartojimo efektyvumo didinimas yra vieni iš svarbiausių ES prioritetų ir išankstinė perėjimo prie švarios energijos sąlyga. 1 bendras rodiklis atspindi metinio pirminės energijos suvartojimo sumažėjimą, pasiektą teikiant EGADP paramą. Palyginimui, iki šiol sutaupytas energijos kiekis viršija visą metinį Danijoje suvartojamos elektros energijos kiekį[55]. Pavyzdžiai apima energijos suvartojimo pastatuose, mokyklose, ligoninėse ar įmonėse sumažinimą.

[55] Eurostato duomenys apie elektros energijos tiekimą, transformaciją ir vartojimą 2023 m., žr. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_cb_e/default/table?lang=en.

10 diagrama. Per metus sutaupomo pirminės energijos suvartojimo kiekio raida (MWh)

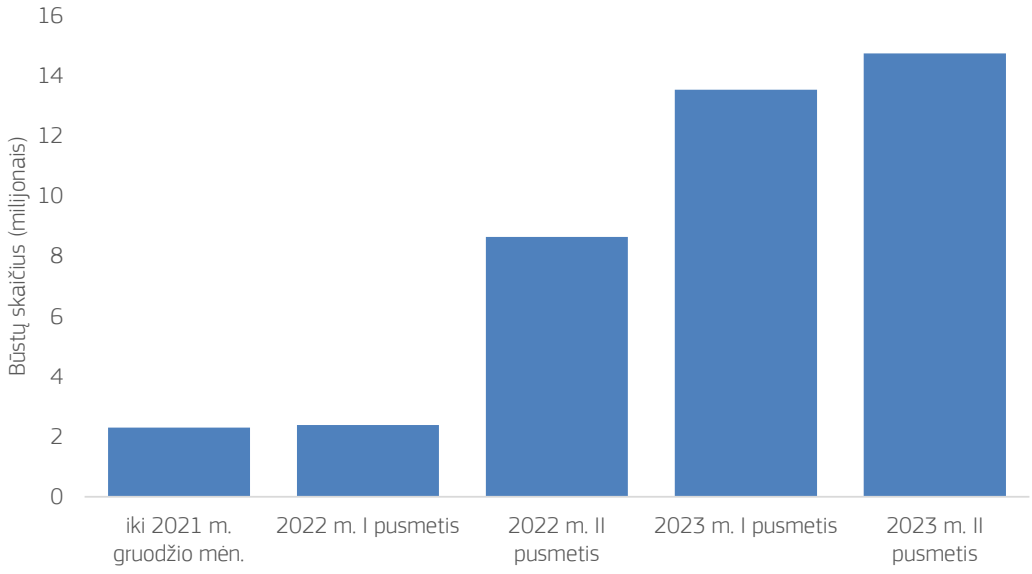

Pastaba. Šioje diagramoje parodytas 2 bendras rodiklis. Tai kaupiamojo pobūdžio rodiklis, kuris laikui bėgant didėja. Todėl valstybės narės praneša apie palaipsniui didėjančias vertes.

Šaltinis: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė

Iki 2023 m. gruodžio mėn. **EGADP paramos priemonės padėjo beveik 15 mln. Būstų gauti prieigą prie itin didelio pralaidumo tinklais tiekiamo interneto** (11 diagrama). 5 bendras rodiklis atspindi būstų, kuriems suteikta prieiga prie itin didelio pralaidumo tinklais tiekiamo interneto taikant EGADP priemones, įskaitant 5G tinklus ir gigabitinę spartą, skaičių. Įskaičiuojami būstai, kurie anksčiau neturėjo prieigos arba prieiga buvo lėtesnė. Prieiga prie sparčiosios skaitmeninės infrastruktūros yra būtina įtraukios skaitmeninės transformacijos sąlyga, kuri ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose laikoma prioritetu.

11 diagrama. Būstų, turinčių itin didelio pralaidumo tinklais teikiamą interneto prieigą, skaičiaus raida

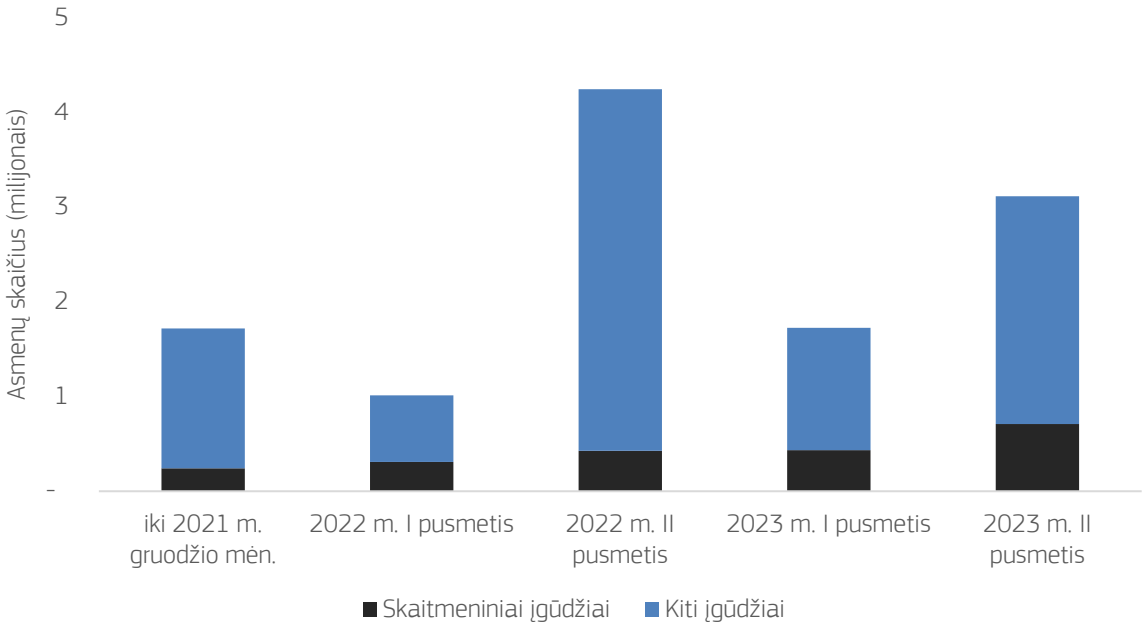

Pastaba. Šioje diagramoje parodytas 5 bendras rodiklis. Tai kaupiamojo pobūdžio rodiklis, kuris laikui bėgant didėja. Todėl valstybės narės praneša apie palaipsniui didėjančias vertes.

Šaltinis: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė

Vien per 2023 m. antrą pusmetį daugiau kaip 3 mln. žmonių dalyvavo mokymuose dėl EGADP paramos (12 diagrama). Nuo EGADP įgyvendinimo pradžios iš viso paremta daugiau kaip 11,8 mln. žmonių švietimas ar mokymas. COVID-19 krizė taip pat labai sutrikdė ES švietimo ir mokymo sistemas, o 10 bendras rodiklis atspindi EGADP indėlį į švietimą ir mokymą bei įgūdžių ugdymą. Reformos ir investicijos į švietimą ir mokymą yra labai svarbios siekiant parengti piliečius žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, ir užtikrinti, kad jie turėtų galimybę įgyti reikiamų įgūdžių. Ypatingas dėmesys skiriamas mokymams, kuriais siekiama gerinti skaitmeninius įgūdžius, atsižvelgiant į vis didesnę jų svarbą darbo rinkoje ir visuomenėje.

12 diagrama. Švietimo ar mokymo veiklos dalyvių skaičiaus raida

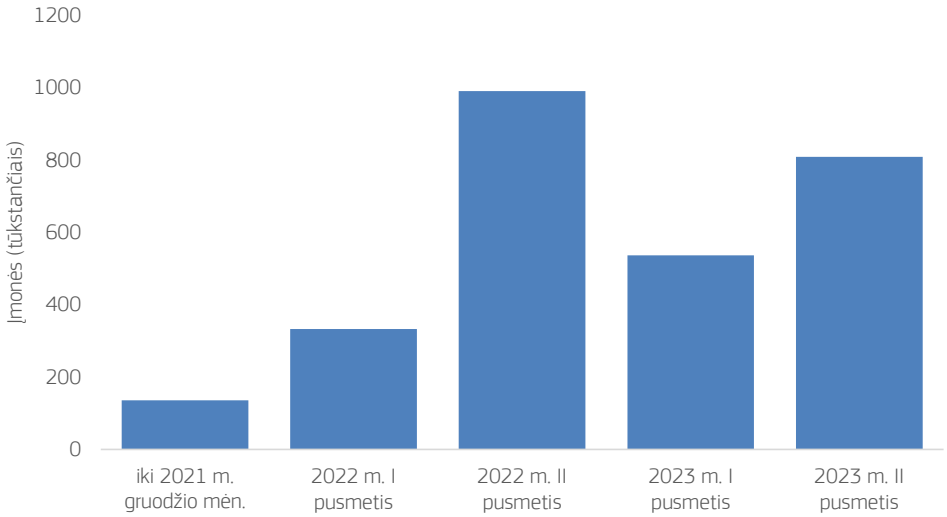

Pastaba. Šioje diagramoje parodytas 10 bendras rodiklis. Šis bendras rodiklis yra susijęs tik su atitinkamo šešių mėnesių ataskaitinio laikotarpio rezultatais, todėl tarp ataskaitinių laikotarpių gali svyruoti.

Šaltinis: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė

2023 m. antrąjį pusmetį **pagal EGADP finansinė arba nefinansinė parama suteikta 800 000 įmonių** (13 diagrama). Nuo EGADP įgyvendinimo pradžios iš viso paremta daugiau kaip 2,8 mln. įmonių. COVID-19 krizė padarė didelį poveikį visai ES ekonomikai, o ypač nukentėjo mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ). Vertinant paramą, teikiamą siekiant paskatinti ES ekonomikos augimą ir padėti įmonėms, naudojamas 9 bendras rodiklis rodo EGADP priemonių paramą gavusių įmonių skaičių.

13 diagrama. Paramą gavusių įmonių (įskaitant labai mažas, mažąsias, vidutines ir dideles įmones) skaičiaus raida

Pastaba. Šioje diagramoje parodytas 9 bendras rodiklis. Šis bendras rodiklis yra susijęs tik su atitinkamo šešių mėnesių ataskaitinio laikotarpio rezultatais, todėl tarp ataskaitinių laikotarpių gali svyruoti.

Šaltinis: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė

Laikantis reglamente nurodytų lyčių aspekto integravimo ir lygių galimybių visiems principų, naudojant keturis bendrus rodiklius duomenys suskirstomi pagal lytį. Remiantis valstybių narių pateiktais duomenimis, maždaug 55 proc. švietimo ar mokymo dalyvių, remiamų EGADP lėšomis, yra moterys (10 bendras rodiklis). Iš 8 bendro rodiklio matyti, kad apie 40 proc. mokslininkų, dirbančių remiamose mokslinių tyrimų įstaigose, yra moterys. 11 bendras rodiklis, susijęs su dirbančių arba darbo ieškančių asmenų skaičiumi, rodo, kad daugiau kaip 60 proc. remiamų asmenų yra moterys, o 14 bendras rodiklis rodo, kad pagal EGADP paramą gaunančių jaunuolių skaičius atsižvelgiant į lyties aspektą yra palyginti subalansuotas[56].

B. Du kartus per metus teikiami duomenys

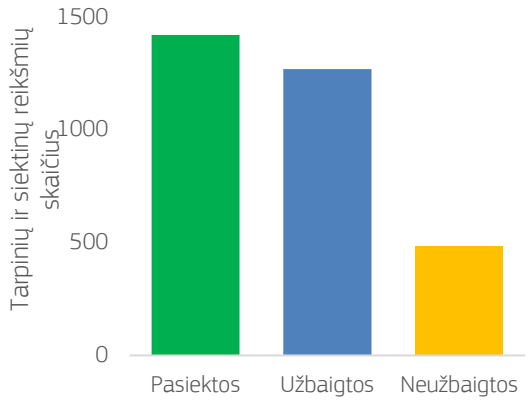
Pranešama, kad dauguma tarpinių ir siektinų reikšmių įgyvendinamos pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų tvarkaraščius

85 proc. tarpinių ir siektinų reikšmių, kurios turėjo būti pasiektos iki 2024 m. I ketv., Komisija įvertino kaip pasiektas, arba pačios valstybės narės pranešė, kad

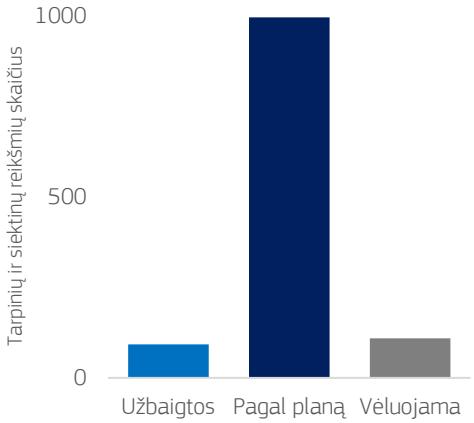
[56] Kai kurios valstybės narės suskirstymą pagal lytį apskaičiavo, nes realius duomenis buvo sunku surinkti arba jie nebuvo renkami.

jos užbaigtos[57]. Konkrečiai, Komisija 1 419 iš 3 171 tarpinių ir siektinų reikšmių, kurios turėjo būti pasiektos iki 2024 m. I ketv., įvertino kaip pasiektas, o valstybės narės dar pranešė, kad jos užbaigė vykdyti 1 267 tarpines ir siektinas reikšmes (14 diagrama). Tačiau valstybės narės pranešė, kad dar 485 tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės, kurios turėjo būti pasiektos iki 2024 m. I ketv. (arba 15,3 proc.), yra neužbaigtos.

14 diagrama. Pažanga įgyvendinant į praeitį orientuotas tarpines ir siektinas reikšmes (nuo 2020 m. I ketv. iki 2024 m. I ketv.)

15 diagrama. Pažanga įgyvendinant į ateitį orientuotas tarpines ir siektinas reikšmes (nuo 2024 m. II ketv. Iki 2025 m. I ketv.)

Šaltinis: Europos Komisija

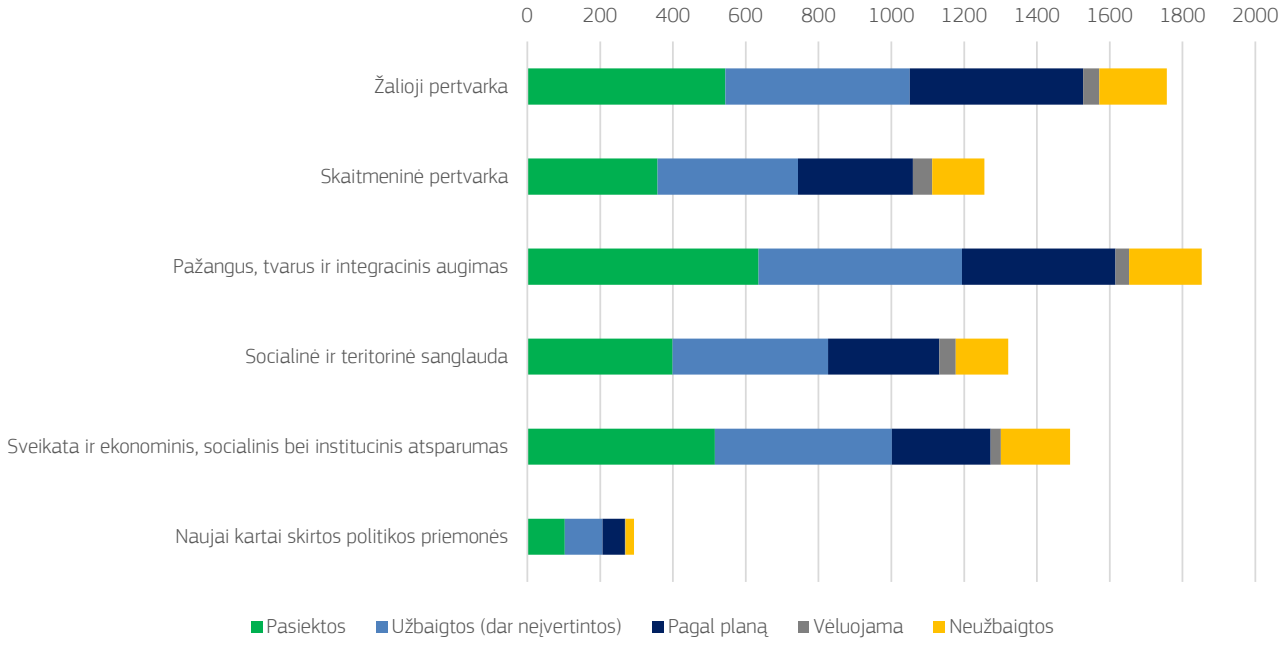
Pranešama, kad per ateinančius 12 mėnesių tarpinės ir siektinos reikšmės bus vykdomos pagal planą. Valstybės narės pranešė, kad dauguma tarpinių ir siektinų reikšmių, kurios turi būti užbaigtos nuo 2024 m. II ketv. iki 2025 m. I ketv., yra vykdomos pagal planą (beveik 83 proc., arba 996 iš 1 199 tarpinių ir siektinų reikšmių). Valstybės narės nurodo, kad iki planuojamos datos užbaigė vykdyti 93 tarpines ir siektinas reikšmes (8 proc.) ir taip pat, kad 110 tarpinių ir siektinų reikšmių (arba 9 proc.) užbaigti vėluoja (15 diagrama). Be kitų vėlavimo priežasčių, valstybės narės atkreipė dėmesį į administracinius suvaržymus, uždelstų teisėkūros procedūrų arba vėlavimo užbaigti ankstesnes būtinas tarpines reikšmes poveikį, didelę infliaciją ir tiekimo grandinės sutrikimus, menką dalyvavimą projektuose ar pritarimą jiems, sunkumus įgyvendinant didelius ir sudėtingus projektus, taip pat lėtesnį, nei tikėtasi, įgyvendinimą.

Pažanga, padaryta įgyvendinant su visais šešiais politikos ramsčiais susijusias tarpines ir siektinas reikšmes yra stabili (16 diagrama). Pažangaus, tvaraus ir

[57] Remiantis 2024 m. pavasario pusmečio ataskaitų duomenimis. Pagal EGADP reglamento 27 straipsnį valstybės narės Europos semestro kontekste du kartus per metus praneša apie pažangą, padarytą įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus. Komisijos deleguotajame reglamente (ES) 2021/2106 ši pareiga patikslinama nustatant du kartus per metus teikiamų ataskaitų pateikimo terminus – ne vėliau kaip balandžio 30 d. ir spalio 15 d. Valstybės narės praneša apie pažangą, padarytą siekiant tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių: tų, kurios jau turi būti pasiektos, ir tų, kurios turės būti pasiektos per ateinančius dvylika mėnesių. Nors duomenis pateikia pačios valstybės narės ir Komisija jų netikrina, jais pateikiamas išsamus visų planų įgyvendinimo padėties įvertinimas ir sudaromos sąlygos stebėti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimo pažangą. Tarpinėms ir siektinoms reikšmėms, kurias Komisija jau įvertino kaip tinkamai pasiektas mokėjimo prašymo patenkinimo tikslais, suteikiamas statusas „pasiekta“. Kai tarpinė arba siektina reikšmė yra orientuota į praeitį (t. y. tarpinė ar siektina reikšmė, kurią planuojama pasiekti iki ataskaitos teikimo dienos likus vienam metų ketvirčiui), nurodoma pažangos būklė gali būti „užbaigta“ arba „neužbaigta“. Kai tarpinė ar siektina reikšmė yra orientuota į ateitį (t. y. tarpinė ar siektina reikšmė, kurią planuojama pasiekti per ketvirtį, kurį teikiama ataskaita, arba ateinančius tris ketvirčius), nurodoma pažangos būklė gali būti „užbaigta“, „pagal planą“ arba „vėluojama“.

integracinio augimo ir žaliosios pertvarkos ramsčiai apima daugiausiai tarpinių ir siektinų reikšmių, kurios yra pasiektos ir apie kurias pranešta, kad jos užbaigtos (atitinkamai 1 616 ir 1 527), o iki 2025 m. I ketv. nemažai jų turėtų būti užbaigta vykdyti pagal planą. Kalbant apie sveikatos ir ekonominio, socialinio ir institucinio atsparumo ramstį, skaitmeninės transformacijos ramstį ir socialinės ir teritorinės sanglaudos ramstį, taip pat gerokai viršijamas 1 000 tarpinių ir siektinų reikšmių, kurios yra pasiektos, apie kurias yra pranešta, kad jos užbaigtos arba vykdomos pagal planą, skaičius.

16 diagrama. Tarpinės ir siektinos reikšmės, kuriomis prisidedama prie šešių EGADP reglamento ramsčių, ir jų atitinkamas statusas iki 2025 m. I ketv.

Šaltinis: Europos Komisija

C. Pažanga įgyvendinant šešis politikos ramsčius

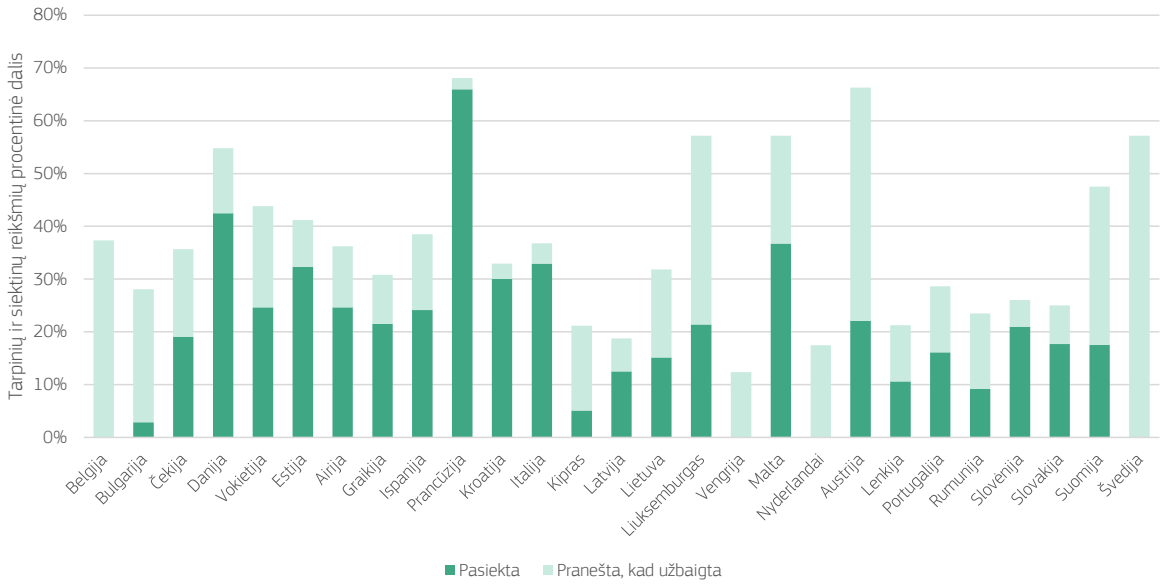
Valstybės narės padarė akivaizdžią įgyvendinimo pažangą pagal visus šešis EGADP politikos ramsčius

Žalioji pertvarka

EGADP padės pasiekti ES tikslus iki 2030 m. bent 55 proc. sumažinti grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą. EGADP remiamomis priemonėmis padedama įgyvendinti ES klimato srities užmojus, nes jomis skatinamas darnus judumas, didinamas energijos vartojimo efektyvumas ir skatinamas didesnis atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimas. Jomis taip pat bus užtikrinama pažanga siekiant prisitaikymo prie klimato kaitos ir kitų aplinkos tikslų, pavyzdžiui, mažinti oro taršą, skatinti žiedinę ekonomiką arba atkurti ir saugoti biologinę įvairovę. Priėmus skyrius „REPowerEU“, priemonėms, kuriomis prisidedama prie

žaliosios pertvarkos ramsčio, iš viso skirta 346 mlrd. EUR[58], t. y. daugiau kaip 50 proc. visų iki šiol skirtų valstybių narių asignavimų.

17 diagrama. Tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie žaliosios pertvarkos ir kurios įvertintos kaip pasiektos arba apie kurias pranešta, kad jos užbaigtos, procentinė dalis pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus

Šaltinis: Europos Komisija

Apskritai su žaliąja pertvarka susijusių priemonių įgyvendinimo pažanga buvo gera. Pranešta, kad maždaug trečdalis tarpinių ir siektinų reikšmių yra užbaigtos arba Komisija jas įvertino kaip tinkamai pasiektas. Konkrečiai, apie 1 080 iš 3 214 tarpinių ir siektinų reikšmių, susijusių su žaliąja pertvarka, valstybės narės jau pranešė, kad jos užbaigtos, arba Komisija įvertino jas kaip pasiektas, o tai atitinka maždaug 34 proc. pažangos lygį (įskaitant 19 proc. reikšmių, įvertintų mokėjimo prašymuose). Komisija įvertino, kad nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. iš šių tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie žaliosios pertvarkos, pasiektos 355 tarpinės ir siektinos reikšmės. Nors dar per anksti vertinti visą EGADP poveikį žaliajai pertvarkai, nes galutinis poveikis bus matyti tik ilguoju laikotarpiu, jau pasiektos žaliosios tarpinės ir siektinos reikšmės padėjo padidinti žaliosios pertvarkos pagreitį. Toliau pateikiamuose pavyzdžiuose nurodytos pagrindinės priemonės, kurių tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės ataskaitiniu laikotarpiu (nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d.) buvo užbaigtos.

Atitinkamų priemonių, kurių žaliosios pertvarkos ramsčiui priskirtos tarpinės ir siektinos reikšmės buvo pasiektos, pavyzdžiai

Reformos

[58] Šis skaičius rodo apskaičiuotas išlaidas, grindžiamas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės ramsčių žymenų metodika, ir atitinka priemones, priskiriamas žaliosios pertvarkos ramsčiui kaip pirminiam ir (arba) antriniam politikos ramsčiui.

- **Ispanijoje** i) priimta Ataskaita dėl žaliojo biudžeto, kad į metinį biudžeto įstatymą būtų įtrauktos žaliosios išlaidos, laikantis ES metodikos ir stebėsenos sistemos, ii) patvirtinta Miškų strategiją, iii) iš dalies pakeista horizontalioji nuosavybės teisė, siekiant palengvinti pastatų renovacijos darbus ir pagerinti galimybes gauti finansavimą, ir iv) pritarta Geležinkelių strategijai, kuria siekiama parengti aiškų geležinkeliams skirtą darnaus judumo planavimo scenarijų ir suderinti investavimo į šį sektorių prioritetus;
- **Lenkijoje** i) atnaujinta Nacionalinė oro apsaugos programa, įpareigojant nutraukti valstybės subsidijas anglimis kūrenamiems šilumos šaltiniams ir nustatant keletą priemonių ir politikos priemonių, kuriomis būtų veiksmingai gerinama oro kokybė, ir ii) iš dalies pakeistas Energijos vartojimo efektyvumo įstatymas, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos naudoti sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo, taip skatinant investicijas į energijos vartojimo efektyvumą viešuosiuose ir privačiuose projektuose, kad būtų paspartintas taršių šilumos šaltinių pakeitimas;
- **Suomijoje** priimtas Įstatymas dėl elektros energijos ir tam tikrų degalų akcizų. Įstatymo nuostatoje dėl įsigaliojimo nurodyta, kad pasikeitė dabartinis įvairių rūšių energijos apmokestinimas, siekiant prisidėti prie laipsniško iškastinio kuro atsisakymo skatinant pramonės elektrifikavimą ir investicijas į mažo anglies dioksido kiekio technologijas.

Investicijos:

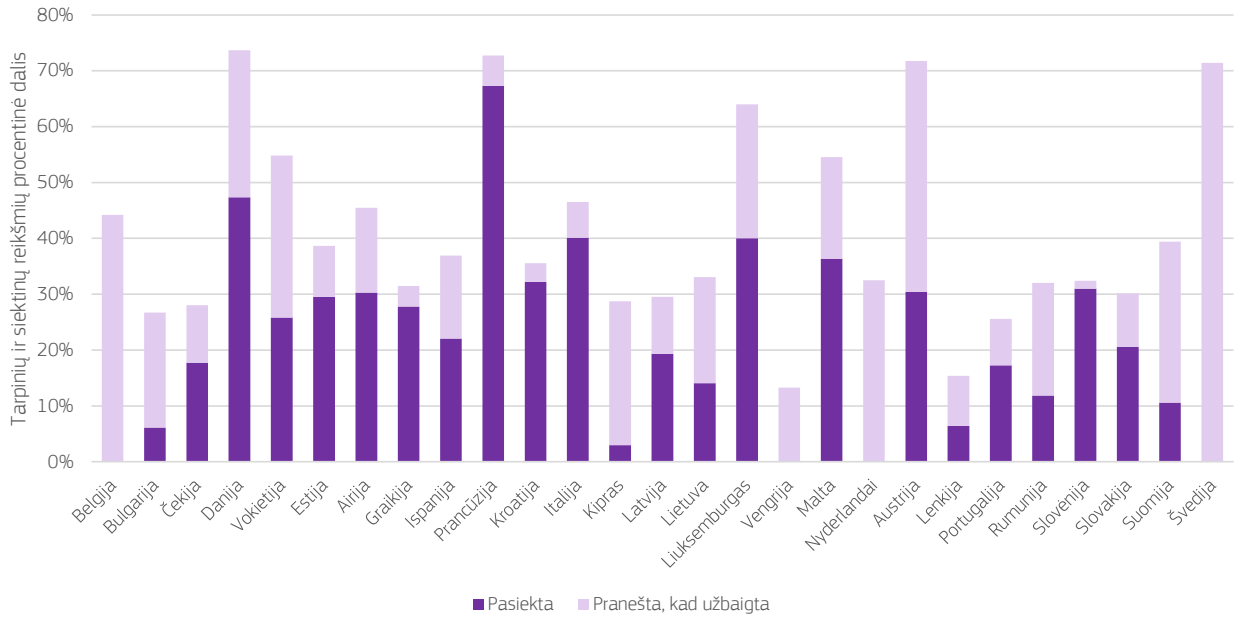
- **Italijoje** i) miesto zonose ir miestuose, kuriuose yra universitetų, nutiesė daugiau kaip 200 km dviračių takų, o tai palengvins judėjimą tarp universitetų, įvairiarūšio transporto mazgų ir kitų miesto zonų punktų; ii) padidintas daugiau kaip 172 km pietinių geležinkelių atsparumas, o tai apima geležinkelių linijos atnaujinimą šešiuose skirtinguose maršrutuose, ir iii) sumažintas neteisėtų sąvartynų skaičius nuo 34 iki 14, t. y. 60 proc. mažiau, pagerintas atliekų tvarkymas ir sumažinta aplinkosauginė įtampa;
- **Portugalijoje** i) įrengta dar 1 730 viešųjų įkrovimo stotelių, kad būtų galima veiksmingai naudotis esamu tinklu ir jį išplėsti, siekiant remti švaresnių transporto priemonių naudojimą, ir ii) pasirašytos sutartys dėl 257 netaršių autobusų pirkimo ir specialios įkrovimo infrastruktūros, skirtos naudoti Lisabonos ir Porto miesto zonose, statybos siekiant sumažinti viešojo transporto priklausomybę nuo iškastinio kuro;
- **Čekijoje** i) užbaigti 26 projektai, susiję su geležinkelio linijų modernizavimu ir geležinkelio stočių modernizavimu, rekonstruojant bėgius ir sukuriant saugias ir be kliūčių prieinamas platformas bei stočių pastatus, kurių mažesnis energijos intensyvumas ir didesnis patogumas; ii) nutiesta daugiau kaip 24 km dviračių takų, kad būtų palengvintas tausojamasis judumas, ir iii) užbaigta 15 projektų, kuriais siekiama sukurti atsparią apsaugą nuo potvynių, įskaitant veiksmingą lietaus vandens valdymą miestų teritorijose, kad piliečiai būtų apsaugoti nuo potvynių rizikos.

Skaitmeninė pertvarka

EGADP stipriai prisideda prie skaitmeninės pertvarkos Sąjungoje. Į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtraukta daug įvairių priemonių, be kita ko, susijusių su naujos kartos skaitmeninės infrastruktūros ir pažangių technologijų diegimu, gyventojų ir darbo jėgos skaitmeninių įgūdžių ugdymu (užtikrinant švietimo ir mokymo galimybes) ir parama įmonių bei viešųjų paslaugų skaitmenizacijai. Skaitmeninės pertvarkos ramsčiui remti iš viso bus skirta 166,2 mlrd. EUR[59].

Valstybės narės padarė didelę pažangą įgyvendindamos priemones, susijusias su skaitmenine pertvarka, ir apie daugiau kaip trečdalį susijusių tarpinių ir siektinų reikšmių pranešta, kad jos pasiektos, arba Komisija jas įvertino kaip pasiektas. Konkrečiai, valstybės narės pranešė, kad 877 iš 2 464 tarpinių ir siektinų reikšmių, susijusių su skaitmenine pertvarka, jau yra užbaigtos, arba Komisija įvertino jas kaip pasiektas, o tai atitinka maždaug 35 proc. pažangos lygį (įskaitant 19 proc. reikšmių, įvertintų mokėjimo prašymuose). Komisija įvertino, kad nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. (ataskaitinis laikotarpis) iš šių tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie skaitmeninės pertvarkos, pasiektos 290 tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės. Toliau pateikiamuose pavyzdžiuose nurodytos pagrindinės priemonės, kurių tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės ataskaitiniu laikotarpiu buvo užbaigtos.

18 diagrama. Tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie skaitmeninės pertvarkos ir kurios įvertintos kaip pasiektos arba apie kurias pranešta, kad jos užbaigtos, procentinė dalis pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus

Šaltinis: Europos Komisija

[59] Šis skaičius rodo apskaičiuotas išlaidas, grindžiamas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės ramsčių žymenų metodika, ir atitinka priemones, priskiriamas skaitmeninės pertvarkos ramsčiui kaip pirminiam ir (arba) antriniam politikos ramsčiui.

Atitinkamų priemonių, kurių skaitmeninės pertvarkos ramsčiui priskirtos tarpinės ir siektinos reikšmės buvo pasiektos, pavyzdžiai

Reformos:

- **Nyderlanduose** įgyvendinamu Atviros vyriausybės įstatymu didinamas viešojo administravimo institucijų informacijos skaidrumas ir prieinamumas. Viešosios ir pusiau viešosios institucijos nuo šiol piliečiams, spaudai ir žiniasklaidai, Parlamento nariams ir jų darbuotojams teikia lengviau prieinamą ir suderinamą informaciją;
- **Latvijoje** priimta Skaitmeninė sveikatos strategija, kuri yra saugių ir pacientų bei pramonės poreikius atitinkančių skaitmeninių sprendimų sveikatos priežiūros sektoriuje kūrimo ir įgyvendinimo veiksmų gairės. Strategija apima tokius aspektus kaip duomenų valdymas, duomenų naudojimas moksliniams tyrimams, visuomenės sveikatos sektoriaus IT sistemos ir sprendimai, privačios IT sistemos, tarpvalstybinis keitimasis duomenimis ir skaitmeniniai įgūdžiai, reikalingi bet kokiems naujiems skaitmeniniams sveikatos sprendimams įgyvendinti ir naudoti.

Investicijos:

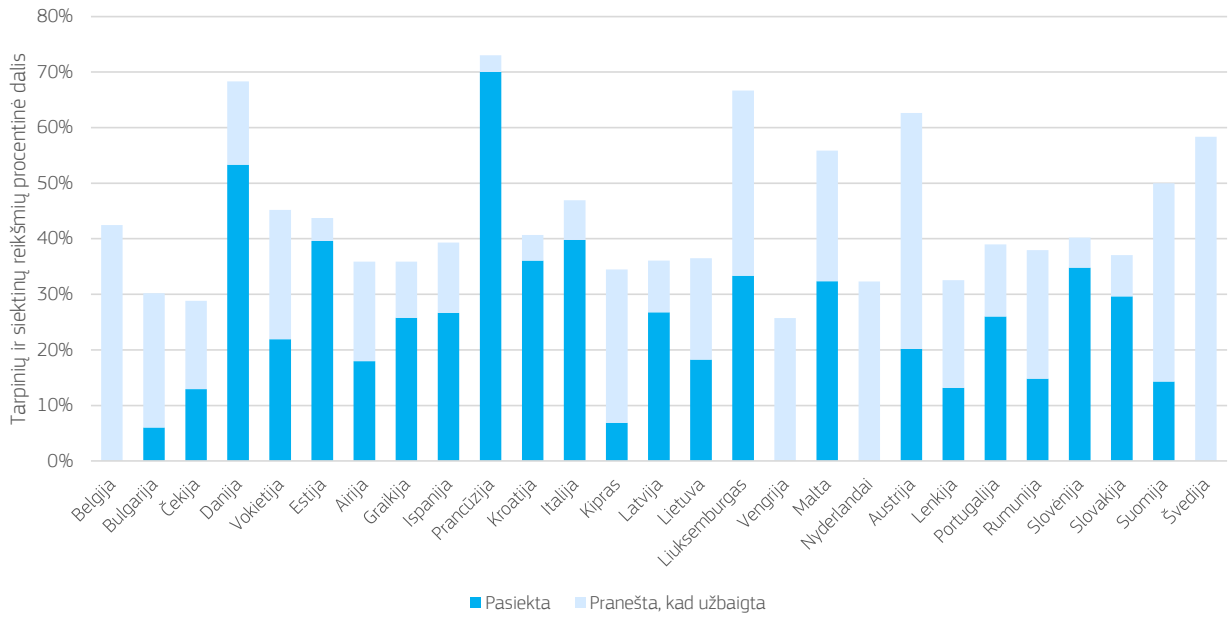
- **Prancūzijoje** sėkmingai įdiegta nauja suvereni skaitmeninės tapatybės taikomoji programą, kurią naudotojai gali lengvai naudoti. Todėl išduota daugiau kaip 12,5 mln. naujų tapatybės kortelių su skaitmeninės tapatybės funkcija;
- **Čekijoje** išplėsta prieiga prie skaitmeninių biuletenių lentų, įtraukiant regionines valdžios institucijas ir savivaldybes. Dabar reikia paskelbti beveik 300 subjektų, įskaitant vietos valdžios institucijas ir savivaldybes, atviruosius oficialių skelbimų lentų metaduomenis. Tai padeda tobulinti nacionalinį atvirųjų duomenų katalogą, nes viešosiose duomenų bazėse skelbiami viešojo administravimo kodų sąrašai ir didinamas atvirųjų duomenų rengėjų skaičius;
- **Danijoje**, išplėtus esamą plačiajuosčio ryšio schemą „Bredbåndspuljen“, bent 3 500 namų ūkių ir įmonių gavo prieigą prie sparčiojo interneto, kurios jie anksčiau neturėjo. Ši schema suteikė sparčiojo interneto prieigą Danijos kaimo vietovėse, kurios dėl nepakankamų rinkos paskatų yra nepakankamos, įskaitant salas be prieigos per tiltą;
- **Italijoje** pasiekti trys svarbūs tikslai, susiję su viešojo administravimo institucijų įtraukimu į e. valdžios sprendimus: i) 6 678 papildomos viešojo administravimo institucijos patvirtino skaitmeninę mokėjimo sistemą „PagoPA“ (+71 proc., palyginti su 2021 m.), ii) dar 10 675 viešojo administravimo institucijų prisijungė prie viešųjų paslaugų bendrosios prieigos punkto, vadinamo „app IO“ ir teikė paslaugas (+251 proc., palyginti su 2021 m.) ir iii) 1 798 centrinės viešojo administravimo institucijos ir savivaldybės, prisijungė prie skaitmeninės pranešimų platformos, ir per platformą pradėjo siųsti teisiškai privalomus pranešimus piliečiams, juridiniams asmenims, asociacijoms ir visiems kitiems viešiesiems ar privatiesiems subjektams.

Pažangus, tvarus ir integracinis augimas

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais padedama užtikrinti pažangų, integracinį ir tvarų augimą (t. y. įgyvendinti 3-iąjį ramstį) įgyvendinant 1 700 priemonių, kurių vertė siekia daugiau kaip 332 mlrd. EUR[60]. Šios priemonės apima įvairias sritis, įskaitant reformas ir investicijas, kuriomis siekiama gerinti verslo aplinką ir konkurencingumą, paramą MVĮ, mokslinius tyrimus ir plėtrą, inovacijas ir kultūros sektorių.

Padaryta didelė pažanga įgyvendinant priemones, susijusias su pažangiu, tvariu ir integraciniu augimu: 40 proc. tarpinių ir siektinų reikšmių, apie kurias valstybės narės pranešė, kad jos užbaigtos, arba kurias Komisija įvertino, kaip tinkamai pasiektas, prisidedama prie šio EGADP tikslo įgyvendinimo. Valstybės narės pranešė, kad 1 346 iš 3 305 tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo, yra užbaigtos, arba Komisija įvertino jas kaip pasiektas, o tai atitinka maždaug 41 proc. pažangos lygį (įskaitant 23 proc. reikšmių, įvertintų mokėjimo prašymuose). Komisija įvertino, kad nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. (ataskaitinis laikotarpis) iš šių tarpinių ir siektinų reikšmių pasiektos 420 tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės. Toliau pateikiamuose pavyzdžiuose nurodytos pagrindinės priemonės, kurių tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės ataskaitiniu laikotarpiu buvo užbaigtos.

19 diagrama. Tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo ir kurios įvertintos kaip pasiektos arba apie kurias pranešta, kad jos užbaigtos, procentinė dalis pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus

Šaltinis: Europos Komisija

[60] Šis skaičius rodo apskaičiuotas išlaidas, grindžiamas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės ramsčių žymenų metodika, ir atitinka priemones, priskiriamas pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo ramsčiui kaip pirminiam ir (arba) antriniam politikos ramsčiui.

Atitinkamų priemonių, kurių pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo ramsčiui priskirtos tarpinės ir siektinos reikšmės buvo pasiektos, pavyzdžiai

Reformos:

- **Čekijoje** sukurta medicinos prietaisų ir orlaivių ir erdvėlaivių pramonės sertifikavimo platforma. Šioje platformoje įmonės sujungiamos su reguliavimo institucijomis, kad jos teiktų esminę informaciją, mokymus ir gaires apie tai, kaip gauti konkrečių produktų ir paslaugų sertifikatus;
- **Maltoje** sukurta e. kolegija platforma, kurioje siūlomi išsamūs internetiniai kursai, siekiant išplėsti kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo galimybes visiems suaugusiesiems, neatsižvelgiant į jų užimtumo statusą. Besimokantiems asmenims per mentorystės ir orientavimo skyrių, taip pat internetinį centrą, teikiama pagalba, kad jie gautų orientavimo paslaugas, skirtas suaugusiesiems, siekiantiems rasti geriausią mokymosi trajektoriją, atitinkančią jų kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo poreikius, taip pat konsultacijos bendros gerovės klausimais. Be to, e. koledžą papildo centro infrastruktūra, suteikianti fizinę erdvę su technine įranga ir asmeniniu konsultuojamuoju ugdymu suaugusiesiems, neturintiems skaitmeninių įgūdžių arba įrangos, kad galėtų lankyti kursus internetu;
- **Lietuvoje** įsteigta nauja Mokslinių tyrimų taryba, kuri padeda įmonėms ir organizacijoms pasinaudoti tarptautinėmis mokslinių tyrimų ir inovacijų galimybėmis ir teikia analitinę paramą vyriausybei inovacijų ir aukštojo mokslo politikos srityse.

Investicijos:

- **Italijoje** 25 įmonės, įskaitant MVĮ, gavo finansavimą, kad galėtų dalyvauti bendriems Europos interesams svarbiuose projektuose vandenilio technologijų ir pramonės srityje, mikroelektronikos ir ryšių technologijų srityje ir naujos kartos debesijos infrastruktūros ir paslaugų srityje. Šiais projektais finansuojamos proveržio inovacijos, kuriomis prisidedama prie Europos konkurencingumo, inovacijų ir tvarumo;
- **Kroatijoje** apie 18 mln. EUR skirta mokslinių tyrimų projektams, vykdomiems universitetų ir mokslinių tyrimų institutų, kurie sutiko sutelkti dėmesį į rezultatus, pakeičiant viešųjų mokslinių tyrimų finansavimo būdą, kad būtų atlyginama už sėkmingus rezultatus;
- **Ispanijoje** 897 mln. EUR skirta 3 463 mokslinių tyrimų ir plėtros projektams, susijusiems su: i) koncepcijos įrodymu, ii) strateginėmis technologijomis, iii) žaliąja ir skaitmenine pertvarka, iv) viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimu mokslinių tyrimų srityje, v) moksliniais tyrimais ir plėtra visuomenės uždaviniams spręsti ir vi) tarptautiniu bendradarbiavimu mokslinių tyrimų srityje.

Socialinė ir teritorinė sanglauda

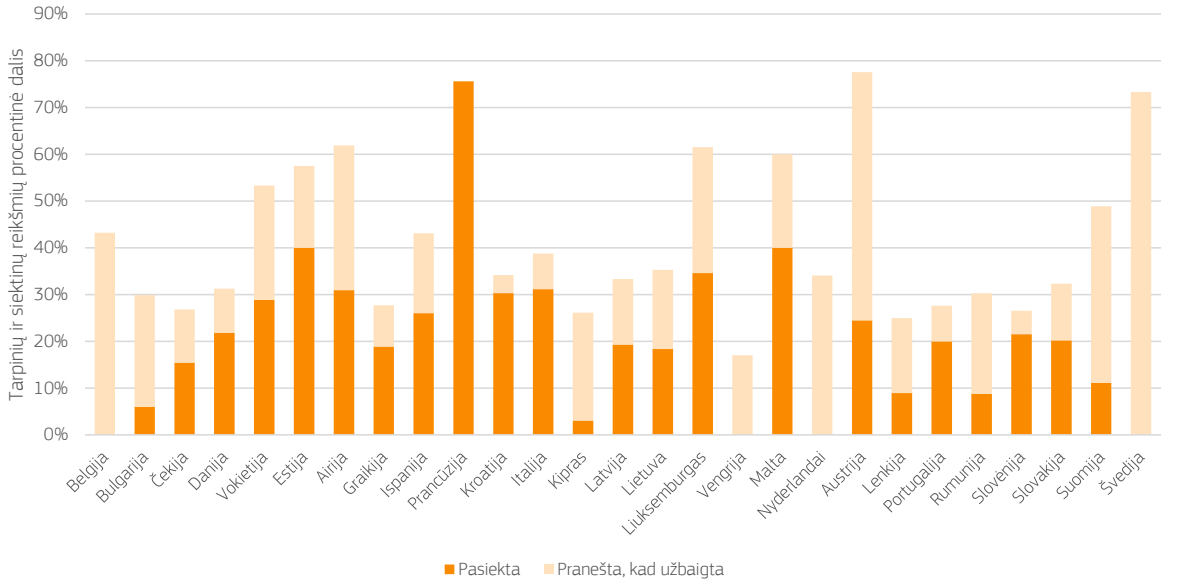
Valstybės narės įtraukė daug priemonių socialinei ir teritorinei sanglaudai remti, kuriomis ypač prisidedama prie Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo. Į daugelį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įtraukti specialūs skyriai, skirti lygioms galimybėms ir galimybėms įsidarbinti, tinkamoms darbo sąlygoms, socialinei apsaugai ir įtraukčiai. Pagal visus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus taip pat finansuojamos priemonės, kuriomis siekiama gerinti įvairių rūšių teritorinę infrastruktūrą ir paslaugas, įskaitant reformas ir investicijas, kuriomis didinamas konkurencingumas, gerinamas transportas ir plačiajuostis ryšys, užtikrinamas tausus gamtos išteklių naudojimas ir saugoma aplinka, taip pat gerinami viešojo administravimo rezultatai vietos ir regionų lygmeniu. Kalbant konkrečiau, pagal 27 Tarybos patvirtintus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus šio ramsčio tikslams įgyvendinti bus skirta apie 261,2 mlrd. EUR[61].

Kai kuriuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose į socialinę ir teritorinę sanglaudą atsižvelgiama labiau, tačiau bendra pažanga yra gera. Kai kuriose valstybėse narėse socialinė ir teritorinė sanglauda įtraukta į įvairias priemones, apimančias visus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano komponentus. Valstybės narės jau pranešė, kad 1 064 iš 2 888 tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie socialinės ir teritorinės sanglaudos, užbaigtos, arba Komisija įvertino jas kaip pasiektas, o tai atitinka maždaug 37 proc. pažangos lygį (įskaitant 20 proc. reikšmių, įvertintų mokėjimo prašymuose). Komisija įvertino, kad nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. (ataskaitinis laikotarpis) iš šių tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie socialinės ir teritorinės sanglaudos, pasiektos 322 tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės. Toliau pateikiamuose pavyzdžiuose nurodytos pagrindinės priemonės, kurių tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės ataskaitiniu laikotarpiu buvo užbaigtos.

20 diagrama. Tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie socialinės ir teritorinės sanglaudos ir kurios įvertintos kaip pasiektos arba apie kurias pranešta, kad jos užbaigtos,

[61] Šis skaičius rodo apskaičiuotas išlaidas, grindžiamas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės ramsčių žymenų metodika, ir atitinka priemones, priskiriamas socialinės ir teritorinės sanglaudos ramsčiui kaip pirminiam ir (arba) antriniam politikos ramsčiui.

procentinė dalis pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus

Šaltinis: Europos Komisija

Atitinkamų priemonių, kurių socialinės ir teritorinės sanglaudos ramsčiui priskirtos tarpinės ir siektinos reikšmės buvo pasiektos, pavyzdžiai

Reformos:

- **Italijoje** priimtas naujas pagrindų įstatymas, kuriuo siekiama pagerinti nesavarankiškų vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo sąlygas. Visų pirma įstatymu siekiama supaprastinti ir sukurti bendrus socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų informacinius punktus, peržiūrėti vyresnio amžiaus asmenų, kuriems būtina priežiūra, būklės vertinimo procedūras ir padidinti socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų, kurios gali būti teikiamos namuose, skaičių;
- **Graikijoje** 150 000 piliečių išduoti sertifikatai sėkmingai pabaigus skaitmeninio, žaliojo ir finansinio raštingumo įgūdžių mokymo programas. Programomis siekiama didinti jaunimo ir ilgalaikių bedarbių, technologijų atžvilgiu nepalankioje padėtyje esančių darbuotojų, darbuotojų, turinčių ribotus mokymo išteklius, ir viešojo sektoriaus darbuotojų, pavyzdžiui, mokytojų, galimybes darbo rinkoje;
- **Lenkijoje**, siekiant skatinti tvarią miestų plėtrą ir mažinti socialinius bei ekonominius skirtumus, sukurta Žaliosios miestų pertvarkos priemonė. Šia iniciatyva siekiama pagerinti miestų infrastruktūrą taikant efektyvaus energijos vartojimo sprendimus (pvz., energetikos klasterius ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą), skatinant gamtos procesais pagrįstus žaliosios pertvarkos sprendimus (pvz., žaliąją-mėlynąją tvarią lietaus vandens valdymo infrastruktūrą) ir teikiant paramą netaršioms transporto sistemoms (skatinant vaikščiojimą, važiavimą dviračiu ir kolektyvinį transportą, taip pat kuriant mažos taršos zonas).

Investicijos:

- **Prancūzijoje** subsidijuota 20 000 papildomų socialinių būstų šiluminė renovacija tiek žemyninėje Prancūzijos dalyje, tiek užjūrio teritorijose ir nuo 2020 m. subsidijos pasiekė 40 000 socialinių būstų. Atliekant esminę pastatų renovaciją siekiama palaipsniui panaikinti tinkamos šiluminės izoliacijos neturinčius pastatus ir iki 2026 m. pabaigos vidutiniškai sutaupyti bent 30 proc. energijos;
- **Italijoje** sustiprinta darbo jėga suaktyvinant mokymo kursą, kuriuo siekiama pagerinti Italijos nacionalinės sveikatos tarnybos įgūdžius. Skiriant pradines 1 800 stipendijų, šia programa siekiama pagerinti bendrąją medicinos praktiką ir ligoninės darbuotojų apsaugą nuo infekcijų;
- **Latvijoje** renovuota arba atstatyta 75 km regioninių ir vietos kelių, siekiant pagerinti kelių eismo saugumą, užtikrinti susisiekimą su naujomis savivaldybėmis ir jų veikimą, taip pat pagerinti piliečių galimybes įsidarbinti ir gauti paslaugas.

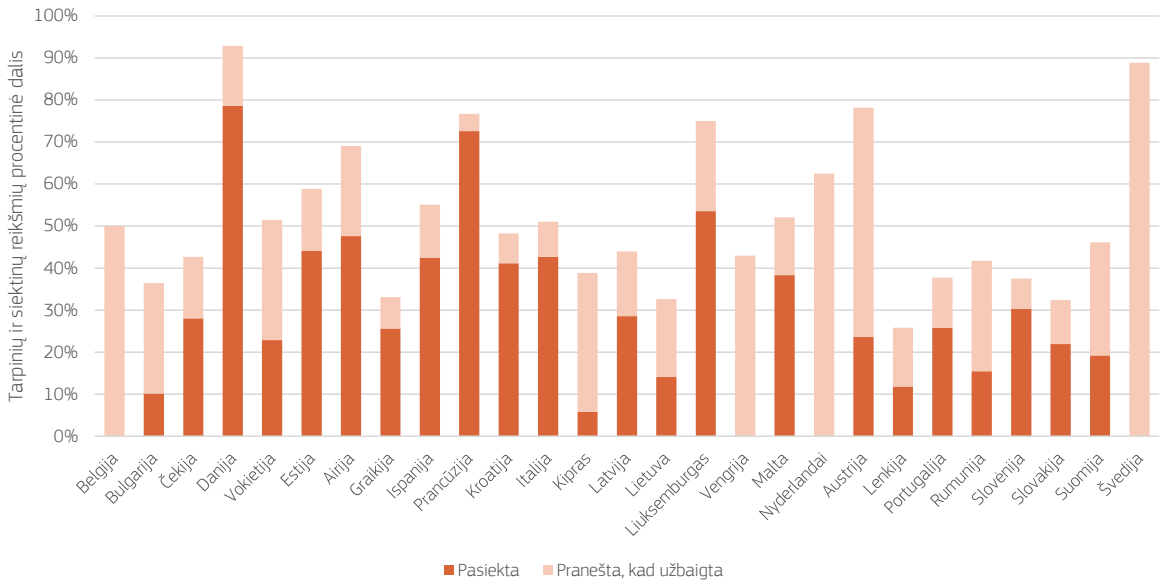
Sveikata ir ekonominis, socialinis bei institucinis atsparumas

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais labai prisidedama prie sveikatos ir ekonominio, socialinio bei institucinio atsparumo, siekiant, be kita ko, gerinti pasirengimą krizėms ir didinti reagavimo į krizes pajėgumus. Prie sveikatos ir ekonominio, socialinio bei institucinio atsparumo politikos ramsčio prisidedama daugiau kaip 1 200 į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktų priemonių ir papriemonių, kurių vertė siekia apie 88,5 mlrd. EUR[62]. Šios priemonės apima įvairias politikos sritis: nuo sveikatos ir ilgalaikės priežiūros iki teismų sistemų veiksmingumo ir kovos su pinigų plovimu priemonių.

Sveikata ir ekonominis, socialinis bei institucinis atsparumas yra ramstis, kuriame iki šiol padaryta didžiausia pažanga. Valstybės narės pranešė, kad 1 162 iš 2 503 tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie sveikatos ir ekonominio, socialinio bei institucinio atsparumo, yra užbaigtos, arba Komisija įvertino jas kaip pasiektas, o tai atitinka maždaug 46 proc. pažangos lygį (įskaitant 27 proc. reikšmių, įvertintų mokėjimo prašymuose). Komisija įvertino, kad nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. (ataskaitinis laikotarpis) iš šių tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie sveikatos ir ekonominio, socialinio bei institucinio atsparumo, pasiektos 374 tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės. Toliau pateikiamuose pavyzdžiuose nurodytos pagrindinės priemonės, kurių tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės ataskaitiniu laikotarpiu buvo užbaigtos.

21 diagrama. Tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie sveikatos ir ekonominio, socialinio bei institucinio atsparumo ir kurios įvertintos kaip pasiektos arba apie kurias pranešta, kad jos užbaigtos, procentinė dalis pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus

[62] Šis skaičius rodo apskaičiuotas išlaidas, grindžiamas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės ramsčių žymenų metodika, ir atitinka priemones, priskiriamas sveikatos ir ekonominio, socialinio bei institucinio atsparumo ramsčiui kaip pirminiam ir (arba) antriniam politikos ramsčiui.

Šaltinis: Europos Komisija

Atitinkamų priemonių, kurių sveikatos ir ekonominio, socialinio bei institucinio atsparumo ramsčiui priskirtos tarpinės ir siektinos reikšmės buvo pasiektos, pavyzdžiai

Reformos:

- **Graikijoje** įsteigta 48 psichikos sveikatos padalinių, siekiant padėti visiems nemokamai naudotis kokybiškomis psichikos sveikatos paslaugomis. Šių padalinių pacientai yra vaikai, paaugliai ir psichikos sveikatos sutrikimų turintys jauni suaugusieji, demencija, Alzheimerio liga ir autizmu sergantys pacientai, taip pat priklausomybę sukeliančias medžiagas vartojantys asmenys ir priklausomi asmenys. Be to, reforma siekiama perkelti psichikos sveikatos priežiūrą iš institucijų ir sukurti bendruomenines paslaugas, kurios veiktų išvien, kad būtų patenkinti dabartiniai psichikos sveikatos poreikiai ir po pandemijos būtų pasirengta būsimiems iššūkiams;
- **Estijoje** iš dalies pakeisti atitinkami įstatymai, kad būtų sustiprinta pirminė sveikatos priežiūra. Teisės aktų pakeitimais pagerintas pacientų sąrašų tvarkymas, pacientams sudarytos palankesnės sąlygos toliau gauti pirminę sveikatos priežiūrą, taip pat išplėstos slaugytojų teisės išrašyti vaistus pacientams. Šalyje taip pat užtikrintos patrauklesnės sąlygos gydytojams ir vaistininkams dirbti atokiose vietovėse;
- **Kroatijoje** įgyvendinta darbo užmokesčio nustatymo reforma. Nuo 2024 m. balandžio mėn. visi valstybės tarnautojai gauna atlyginimus pagal naują skaidresnę darbo užmokesčio sistemą, grindžiamą vienodo užmokesčio už vienodą darbą principu.

Investicijos:

- **Belgijoje** pritarta Valonijos regiono ilgalaikės priežiūros deinstitucionalizavimo strategijai, kuri yra platesnės investicijos, kuria siekiama didinti socialinio būsto pasiūlą

pažeidžiamoms grupėms priklausantiems asmenims, statant ir efektyviai renovuojant mažos nuomos būstus, įtraukius ir solidarumu grindžiamus būstus, taip pat benamių gyvenamąsias vietas, dalis;

- **Danijoje** sukurtas naujas skaitmeninis sprendimas, kad po COVID-19 pandemijos piliečiai ir sveikatos priežiūros sistema taptų junglesni. Buvo parengti nauji skaitmeniniai klausimynai, apimantys pneumokokines ligas, gripą ir nėštumą, kad pacientus būtų galima greitai suskirstyti pagal skiepijimo poreikius ir kitus sveikatos sutrikimus;
- **Airijoje** sudaryta sutartis dėl skaitmeninio sprendimo, kuriuo remiamas e. vaistų sistemos diegimas Airijos ligoninėse, pirkimo. Ši sistema sudaro sąlygas valdžios institucijoms geriau stebėti vaistų vartojimą ir išlaidas, taip pat padeda išrašyti ir skirti vaistus elektroniniu būdu, taip pagerinant priežiūros paslaugų teikimą ir pacientų saugą. Airijoje taip pat baigta planuoti, kurti ir konfigūruoti integruota finansų valdymo sistema, kad sveikatos priežiūros sistemos srityje vykdomi viešieji pirkimai ir finansų valdymas būtų veiksmingesni.

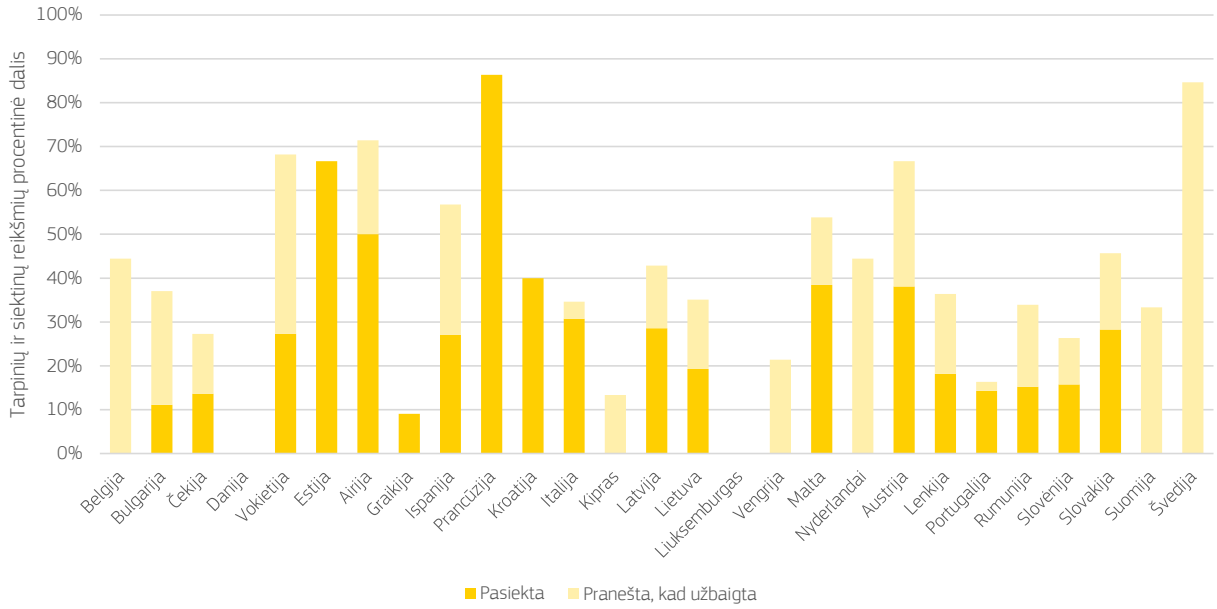
Naujai kartai skirtos politikos priemonės

Įgyvendinant naujai kartai, vaikams ir jaunimui skirtas priemones daugiausia dėmesio skiriama ikimokykliniam ugdymui ir priežiūrai, švietimui ir mokymui, taip pat jaunimo užimtumo rėmimo priemonėms. Tarybos priimtuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose šiam ramsčiui skiriama apie 56,4 mlrd. EUR[63], iš kurių maždaug trys ketvirtadaliai skiriami bendrajam, profesiniam ir aukštajam išsilavinimui. Likę ketvirtis lėšų beveik po lygiai padalyta ikimokykliniam ugdymui ir priežiūrai ir jaunimo užimtumo rėmimui.

Pažanga taip pat akivaizdi įgyvendinant tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes, kuriomis prisidedama prie naujai kartai, vaikams ir jaunimui skirtos politikos, pavyzdžiui, švietimo ir įgūdžių politikos. Iki šiol valstybės narės jau pranešė, kad 259 iš 665 tarpinių ir siektinų reikšmių yra užbaigtos, arba Komisija įvertino jas kaip pasiektas, o tai atitinka maždaug 39 proc. pažangos lygį (įskaitant 21 proc. reikšmių, įvertintų mokėjimo prašymuose). Komisija įvertino, kad nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. (ataskaitinis laikotarpis) iš šių tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie naujai kartai skirtos politikos, pasiektos 75 tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės. Toliau pateikiamuose pavyzdžiuose nurodytos pagrindinės priemonės, kurių tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės ataskaitiniu laikotarpiu buvo užbaigtos.

[63] Šis skaičius rodo apskaičiuotas išlaidas, grindžiamas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės ramsčių žymenų metodika, ir atitinka priemones, priskiriamas naujai kartai skirtų politikos priemonių ramsčiui kaip pirminiam ir (arba) antriniam politikos ramsčiui.

22 diagrama. Tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie naujai kartai skirtos politikos ir kurios įvertintos kaip pasiektos arba apie kurias pranešta, kad jos užbaigtos, procentinė dalis pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus

Pastaba. Į Danijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtrauktos kelios tarpinės ir siektinos reikšmės, kuriomis prisidedama prie naujai kartai skirtos politikos, kurių Komisija dar neįvertino kaip pasiektų arba apie kurias valstybė narė nepranešė, kad jos užbaigtos.
Šaltinis: Europos Komisija

Atitinkamų priemonių, kurių naujai kartai skirtų politikos priemonių ramsčio tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės buvo pasiektos, pavyzdžiai

Reformos:

- **Slovakijoje** pradėta įgyvendinti nacionalinė pradinių ir vidurinių mokyklų švietimo programa, pagal kurią bus atnaujintos mokymo programos. Naujoji mokymo programa bus įgyvendinta trimis etapais ir ja siekiama nustatyti aukštesnius, modernizuotus pagrindinių mokymosi tikslų standartus;
- **Latvijoje** įsigaliojo aukštojo mokslo valdymo reforma. Reforma apima i) universitetų tipologijų apibrėžtį ir strateginę universitetų specializaciją, ii) universitetų tarybų steigimo ir tvirtinimo procedūrą, tarybų kompetenciją, kartu paaiškinant senato, rektorių ir konstitucinės asamblėjos kompetencijas, ir iii) naujų universitetų rektorių atrankos ir tvirtinimo procedūrą;
- **Vokietijoje** sustiprinta švietimo sistema vykdant reformą, kad atsiliekantiems moksleiviams būtų užtikrinami papildomi mokymai ir mentorystė, daugiausia dėmesio skiriant pagrindiniams dalykams ir pagrindinėms kompetencijoms, kad būtų pašalinti dėl COVID-19 krizės atsiradę mokymosi skirtumai. 500 mln. EUR taip pat bus išleista 90 000 papildomų vaikų priežiūros vietų, statant naujas ir atnaujinant esamas vaikų priežiūros įstaigas.

Investicijos:

- **Portugalijoje** pradinių ir vidurinių valstybinių mokyklų moksleiviams ir mokytojams skolinimo pagrindu suteikta 600 000 nešiojamųjų kompiuterių, siekiant remti skaitmeninį švietimą ir mokymą;
- **Italijoje** suteikta struktūrinė švietimo parama ne mažiau kaip 20 000 nepilnamečių iki 17 metų, taip kovojant su menku išsilavinimu ir remiant lygias galimybes visiems vaikams pietinėje Italijos dalyje;
- **Airijoje**, įdiegus maršruto parinktuvus, 750 pradinių mokyklų buvo prijungta prie sparčiojo plačiajuosčio ryšio tinklo ir taip sudarytos palankesnės sąlygos šiuolaikiniam skaitmeniniam švietimui. Tai taip pat padeda mažinti regioninius ir skaitmeninius skirtumus Airijoje didinant junglumą mažesnėse ir kaimo mokyklose, kurių junglumo rodikliai istoriškai buvo prasčiausi.

Lyties aspektas, vaikai ir jaunimas

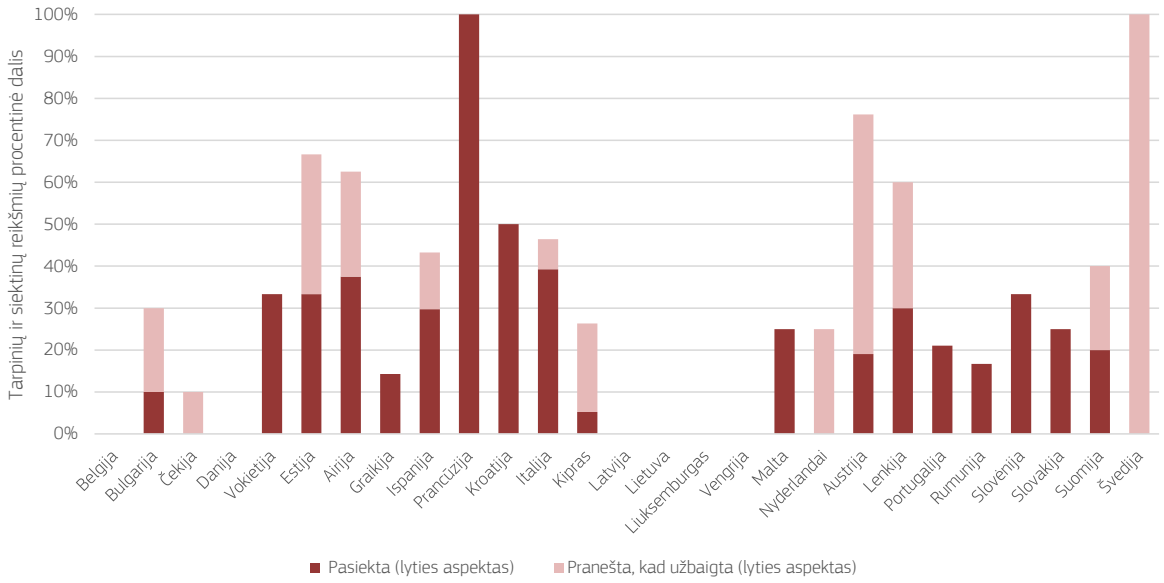
Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais ir toliau labai prisidedama prie lyčių lygybės ir daugiausia dėmesio skiriama vaikams ir jaunimui. Į valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktos 136 priemonės (papriemonės), kuriomis lyčių lygybei iš viso skiriama 22,0 mlrd. EUR[64]. Į juos taip pat įtrauktos 423 priemonės (papriemonės), kuriomis daugiausia dėmesio skiriama vaikams ir jaunimui ir kurioms skirta 66,6 mlrd. EUR[65]. Šie skaičiai neapima kitų reformų ir investicijų, kurios nėra iš karto laikomos politika, kuria prisidedama prie lyčių lygybės ir vaikų bei jaunimo aspekto, bet kurių įgyvendinimas gali turėti didelį teigiamą poveikį, indėlio.

Didelė pažanga taip pat padaryta įgyvendinant priemones, kuriomis prisidedama prie lyčių lygybės ir kuriose daugiausia dėmesio skiriama vaikams ir jaunimui. Iš 253 tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis 27 ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose daugiausia dėmesio skiriama lyčių lygybei, apie 102 tarpines ir siektinas reikšmes valstybės narės jau pranešė, kad jos yra užbaigtos, arba Komisija įvertino jas kaip pasiektas, o tai atitinka 40 proc. pažangos lygis (įskaitant 22 proc. reikšmių, teigiamai įvertintų mokėjimo prašymuose). Be to, iš 714 tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie vaikų ir jaunimo aspekto, apie 288 tarpines ir siektinas reikšmes valstybės narės jau pranešė, kad jos yra užbaigtos, arba Komisija įvertino jas kaip pasiektas, o tai atitinka 40 proc. pažangos lygį (įskaitant 22 proc. reikšmių, teigiamai įvertintų mokėjimo prašymuose). Komisija įvertino, kad nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. (ataskaitinis laikotarpis) 33 tarpinės ir siektinos reikšmės, kuriomis prisidedama prie aspekto, ir 79 tarpinės ir siektinos reikšmės, kuriomis prisidedama prie vaikų ir jaunimo aspekto, yra pasiektos. Toliau pateikiamuose pavyzdžiuose nurodytos pagrindinės priemonės, kurių tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės ataskaitiniu laikotarpiu buvo užbaigtos.

[64] Šis skaičius rodo apskaičiuotas išlaidas, grindžiamas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės ramsčių žymenų metodika, ir atitinka priemonių, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama lyčių lygybei, dalį.

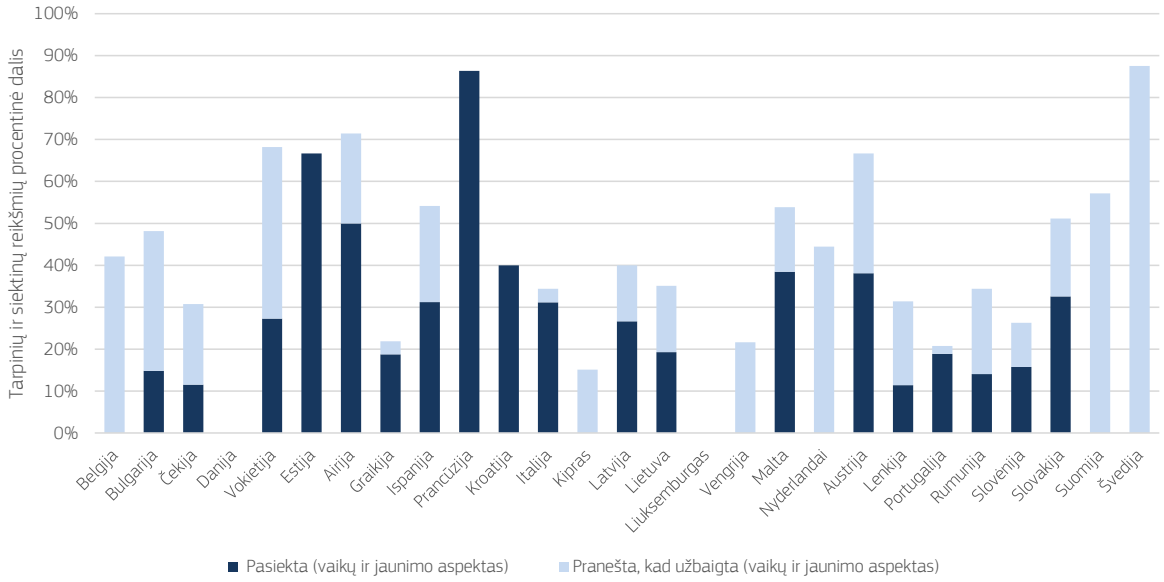
[65] Šis skaičius rodo apskaičiuotas išlaidas, grindžiamas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės ramsčių žymenų metodika, ir atitinka priemonių, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama vaikams ir jaunimui, dalį.

23 diagrama. Tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie lyčių lygybės ir kurios įvertintos kaip pasiektos arba apie kurias pranešta, kad jos užbaigtos, procentinė dalis pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus

Pastaba. Į Belgijos, Latvijos, Lietuvos ir Vengrijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktos kelios tarpinės ir siektinos reikšmės, kuriomis prisidedama prie lyčių lygybės ir kurių Komisija dar neįvertino kaip pasiektų arba valstybės narės apie jas nepranešė, kad jos užbaigtos.
Šaltinis: Europos Komisija

24 diagrama. Tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama vaikams ir jaunimui ir kurios įvertintos kaip pasiektos arba apie kurias pranešta, kad jos užbaigtos, procentinė dalis pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus

Pastaba. Į Danijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtrauktos kelios tarpinės ir siektinos reikšmės, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama vaikams ir jaunimui ir kurių Komisija dar neįvertino kaip pasiektų arba apie kurias valstybė narė nepranešė, kad jos užbaigtos.
Šaltinis: Europos Komisija

Per Europos jaunimo savaitę Komisija organizavo renginį dėl EGADP poveikio jaunimui. Europos jaunimo savaitė, kurią Europos Komisija kas dvejus metus organizuoja jaunimo dalyvavimui skatinti, 2024 m. balandžio mėn. pritraukė daugiau kaip 900 jaunųjų

dalyvių. Renginyje daugiausia dėmesio skirta aštuoniems jaunuoliams, kurie įvairiais būdais pasinaudojo EGADP priemonėmis, taip pat nacionalinių įgyvendinančiųjų institucijų ir Europos Komisijos įžvalgoms. Pavyzdžiui, jaunas IT mokytojas iš Latvijos aptarė projektą „Kompiuteris kiekvienam vaikui“, pagal kurį mokiniams, visų pirma neturintiems palankių sąlygų, teikiami knyginiai kompiuteriai. Be to, dizaineris ir viešųjų ryšių vadovas iš Slovėnijos paaiškino, kaip jaunimas buvo įgalintas ir kaip buvo padidinta jaunų žmonių socialinė apsauga dėl finansinių paskatų darbdaviams samdyti jaunimą pagal neterminuotas darbo sutartis. Kiti dalyviai taip pat pasidalijo savo patirtimi: Čekijoje apie universitetų programos modernizavimą, Graikijoje apie skaitmeninės įrangos kuponus, Prancūzijoje apie konsultacijas karjeros klausimais ir Ispanijoje apie mokymo įstaigoms skirtus skaitmeninius prietaisus[66].

Atitinkamų priemonių, skirtų lyties aspektui ir vaikams ir jaunimui, kurių tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės buvo pasiektos, pavyzdžiai

Reformos:

- **Kroatijoje** įdiegtas finansavimo modelis, pagal kurį padengiamos tiek esamų, tiek naujai pastatytų miestų ir vietos valdžios institucijų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros centrų, kurių biudžetas ribotas, einamosios išlaidos. Taip sudaromos vienodos galimybės visiems vaikams ir padedama prižiūrintiesiems asmenims, kurie dažnai yra moterys, rasti darbą visą darbo dieną;
- **Estijoje** sukurtas darbdaviams skirtos skaitmeninės vyrų ir moterų darbo užmokesčio atotrūkio priemonės prototipas. Naudodamiesi šia priemone darbdaviai gali gauti reikiamos informacijos apie vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumą ir galimas jo priežastis jų organizacijoje, suteikiant jiems galimybę imtis veiksmų vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumui mažinti.

[66] Daugiau informacijos rasite informacijos suvestinėje adresu https://commission.europa.eu/document/download/c6550656-98f3-472d-a6d7-6ae2a0620de8_en?filename=240425-RRF_supporting_young_people-FACTSHEET_v6.pdf.

Investicijos:

- **Italijoje** suteikta finansinė parama 700 įmonių, kurioms vadovauja moterys, steigimui ir (arba) augimui, remiant moterų verslumą ir didinant moterų dalyvavimą verslo veikloje;
- **Slovėnijoje** suteikta subsidijų 700 jaunesnių nei 30 metų asmenų įdarbinimui, taip užtikrinant spartesnį jų patekimą į darbo rinką, įgalinant jaunimą, stiprinant jų socialinę apsaugą ir gerinant jų įgūdžius;
- **Rumunijoje** skirtos dotacijos 750 švietimo įstaigoms, kurioms labiausiai jų reikėjo, kad būtų remiami moksleiviai, siekiant sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių ir sudaryti palankesnes sąlygas pereiti iš žemesniosios pakopos vidurinio ugdymo į aukštesniosios pakopos vidurinį ugdymą. Mokyklos buvo atrinktos remiantis penkiais rodikliais, apibrėžtais pagal išankstinio perspėjimo mechanizmą švietimo srityje;
- **Prancūzijoje** skirtos subsidijos 160 000 papildomų pameistrystės sutarčių, taip pat sukurta 2 200 darbo vietų jaunimui sporto sektoriuje ir sukurta arba atnaujinta 1 500 vietų pavyzdiniuose internatuose.

D. ES įmonių konkurencingumo didinimo politika

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais prisidedama prie didesnio ES įmonių konkurencingumo – apie 3 mln. įmonių jau pasinaudojo EGADP parama.

Investicijos, kuriomis tiesiogiai remiamos įmonės, iš viso viršija 82 mlrd. EUR, t. y. 13 proc. visų EGADP numatytų išlaidų. Iš šios sumos apie 78 mlrd. EUR skirta MVĮ 22 valstybėse narėse. Be to, parama įmonėms, įskaitant finansinę paramą ir viešojo administravimo skaitmenizaciją, siekia bent 164 mlrd. EUR (25 proc. visų EGADP numatytų išlaidų). EGADP investicijos, kuriomis didinamas konkurencingumas, apima įvairius sektorius, įskaitant gamybos, automobilių, energetikos, mažmeninės prekybos, turizmo ir kultūros sektorius: daugiau kaip 110 mlrd. EUR investuota į pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą ir švarias technologijas, 23 mlrd. EUR – į žaliuosius mokslinius tyrimus ir plėtrą ir daugiau kaip 2 mlrd. EUR – į žaliuosius įgūdžius ir darbo vietas. EGADP investicijomis taip pat skatinama skaitmeninė pertvarka, o tai naudinga beveik 600 000 įmonių, kad jos galėtų diegti tokias technologijas kaip dirbtinis intelektas ir kibernetinis saugumas.

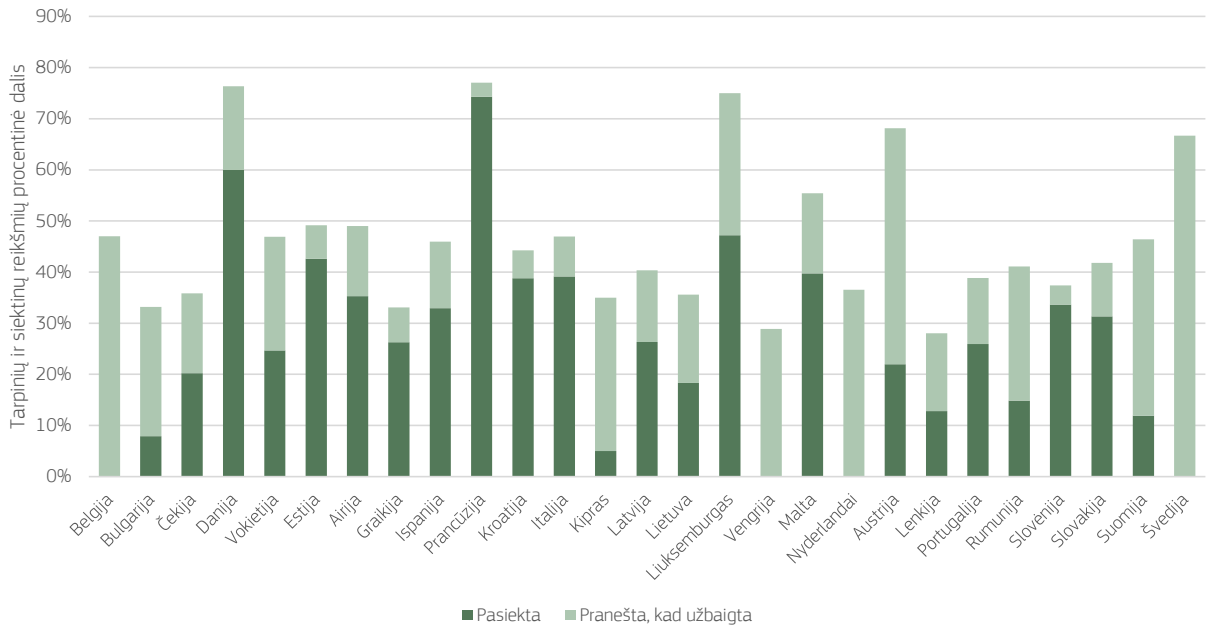
Be investicijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtraukta daugiau kaip 900 reformų įvairiose politikos srityse[67], kuriomis siekiama sumažinti reglamentavimo ir administracinę naštą ir spręsti problemas per visą verslo

[67] Laikoma, kad prie konkurencingumo prisideda šios EGADP politikos sritys: verslo aplinka / verslumas; verslo infrastruktūra; konkurencingumas; teisių sistemų veiksmingumas; viešojo administravimo ir nacionalinių sistemų veiksmingumas, įskaitant administracinės naštos mažinimą; e. valdžia, skaitmeninės viešosios paslaugos (įskaitant transporto skaitmenizaciją) ir vietos skaitmeninės ekosistemos; finansų sektoriaus reformos; fiskalinė politika ir fiskalinis valdymas; sukčiavimo prevencija; reglamentavimo pokyčiai siekiant pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo; moksliniai tyrimai, plėtra ir inovacijos; parama didelėms įmonėms; parama MVĮ.

gyvavimo ciklą, kad būtų kuo labiau padidintas investicijų poveikis ir ES įmonių konkurencingumas. Šiomis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano priemonėmis daugiausia dėmesio skiriama reglamentavimo supaprastinimui ir biurokratizmo mažinimui, kurie dažnai trukdo įmonėms, visų pirma MVĮ. Konkurencingumo priemonėmis sprendžiamos viso verslo gyvavimo ciklo problemos. EGADP padeda valstybėms narėms sutrumpinti laiką, kurio reikia įmonei įsteigti, supaprastinti ir paspartinti licencijavimo ir leidimų išdavimo procesus, sumažinti apribojimus užsiimti reglamentuojamomis profesijomis ir palengvinti bei skaitmenizuoti įmonių steigimą.

Įgyvendinant su konkurencingumu susijusias priemones padaryta didelė pažanga. Nuo EGADP įgyvendinimo pradžios iš 4 352 tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis tiesiogiai prisidedama prie įmonių augimo ir konkurencingumo, apie 1 856 tarpines ir siektinas reikšmes valstybės narės jau pranešė, kad jos yra užbaigtos, arba Komisija įvertino jas kaip pasiektas, o tai atitinka 43 proc. pažangos lygį (įskaitant 25 proc. reikšmių, įvertintų mokėjimo prašymuose). Komisija įvertino, kad nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. (ataskaitinis laikotarpis) iš šių tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie įmonių augimo ir konkurencingumo, pasiektos 592 tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės. Toliau pateikiamuose pavyzdžiuose nurodytos pagrindinės priemonės, kurių tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės ataskaitiniu laikotarpiu buvo užbaigtos.

25 diagrama. Tarpinių ir siektinų reikšmių, kuriomis prisidedama prie konkurencingumo ir kurios įvertintos kaip pasiektos arba apie kurias pranešta, kad jos užbaigtos, procentinė dalis pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus

Šaltinis: Europos Komisija

Atitinkamų priemonių, kuriomis prisidedama prie konkurencingumo ir kurių tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės yra pasiektos, pavyzdžiai

Reformos:

- **Prancūzijoje** priėmus įstatymą dėl viešųjų veiksmų spartinimo ir supaprastinimo, supaprastintos administracinės taisyklės ir procedūros, be kita ko, sutrumpintas laikas, reikalingas pramonės projektams peržiūrėti, arba supaprastinti konsultaciniai komitetai, kad būtų paspartinti administraciniai sprendimai;
- **Slovėnijoje** priėmus Biurokratizmo mažinimo įstatymą supaprastintos arba panaikintos apsunkinančios administracinės procedūros ir tai padėjo sukurti ekonomikos augimui palankią verslo aplinką verslo sektoriui ir piliečiams. Dėl to Slovėnijoje sumažėjo administracinės išlaidos ir padidėjo įmonių konkurencingumas. Joje taip pat supaprastinti teisės aktai panaikinant daugiau kaip 200 teisės aktų ir potvarkių, kurie buvo pasenę arba nebetaikomi;
- **Kroatijoje** įmonėms padėta lengviau laikytis taisyklių, nes poveikio MVĮ vertinimo testas buvo atliktas internetu. Tai apima skaitmeninę platformą, kuri padeda stebėti, kokį poveikį nauji teisės aktai daro MVĮ, ir suteikia galimybę ekspertams iš visos šalies dirbti kartu ir dalytis žiniomis. Be to, Kroatijoje parengtas naujas veiksmus planas, kuriuo siekiama sumažinti ne tik mokesčius, bet ir papildomas rinkliavas, su kuriais susiduria įmonės.

Investicijos:

- **Prancūzijoje** nustatyta pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo finansavimo schema, kurios vertė – 300 mln. EUR. Tai lėmė, kad buvo skirta parama įmonėms, siekiančioms mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro. Pavyzdžiui, tekstilės įmonė gavo 917 000 EUR, kad investuotų į veiksmingesnius pramoninius procesus vienoje iš savo gamyklų. Dėl šių investicijų energijos suvartojimas sumažės 2 950 MWh per metus ir iki 2025 m. kiekvienais metais bus 30 proc. sumažintas išmetamas CO_2 kiekis ir 50 proc. vandens suvartojimas. Dehidratacijos srityje pirmaujantis Prancūzijos kooperatyvas pakeitė aukštos temperatūros džiovintuvą (nuo 150 °C iki 600 °C) į žemos temperatūros džiovintuvą (105–70 °C), kuris surenka šilumą iš miesto atliekų deginimo įrenginio. Šia priemone siekiama 40 proc. sumažinti vietoje išmetamą CO_2 kiekį (7 680 tonų per metus);
- **Ispanijoje** padaryta pažanga investuojant į strateginius projektus, kuriais siekiama pertvarkyti vertės grandines tokiuose pagrindiniuose sektoriuose kaip automobilių, žemės ūkio maisto produktų, sveikatos, karinio jūrų laivyno sektoriai ir sumažinti pramonės priklausomybę nuo iškastinio kuro. Mažiausiai 1,2 mlrd. EUR skirta 925 novatoriškiems projektams, kuriais daugiausia dėmesio skiriama energijos vartojimo efektyvumui, tvarumui ir skaitmeninei pertvarkai. Iš jų 584 projektai yra susiję su elektrinėmis transporto priemonėmis, sveikata ir žemės ūkio maisto produktais. Visų pirma 266 projektais remiamas elektrinių transporto priemonių, laidu įkraunamų

hibridinių transporto priemonių ir vandenilinių transporto priemonių komponentų ir platformų kūrimas, taip pat autonominio vairavimo ir susietojo judumo moksliniai tyrimai ir plėtra.

3. „REPowerEU“

EGADP yra viena iš pagrindinių priemonių siekiant plano „REPowerEU“ tikslų, kuriais siekiama sumažinti Europos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro spartinant perėjimą prie švarios energijos ir sukuriant atsparesnę energetikos sistemą. 2023 m. vasario mėn. EGADP reglamentas buvo iš dalies pakeistas, kad valstybėms narėms būtų suteikta papildomų finansinių išteklių, remiant naujas arba platesnio masto reformas ir investicijas, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama energijos šaltinių įvairovei, energijos taupymo didinimui, švarios energijos gamybos didinimui ir ES energetikos sistemos atsparumo, saugumo ir tvarumo didinimui.

64,2 mlrd. EUR „REPowerEU“ tikslams finansuoti skiriama iš įvairių šaltinių. Pagal EGADP teikiama 20 mlrd. EUR papildoma negrąžintina finansinė parama, surinkta aukcionuose parduodant apyvartinius taršos leidimus pagal apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą. Ši finansinė parama valstybėms narėms paskirstoma remiantis EGADP reglamento IVa priede pateiktu atnaujintu įnašo raktu[68]. Valstybės narės taip pat galėjo perkelti visą arba dalį savo preliminaraus asignavimo iš prisitaikymo prie „Brexit'o“ rezervo į EGADP, kad būtų finansuojamos jų skyriuose „REPowerEU“ numatytos investicijos ir reformos. 23 valstybės narės paprašė atlikti tokį perkėlimą, kurio bendra vertė – 2,1 mlrd. EUR[69]. Siekiant finansuoti naujas investicijas ir reformas, kuriomis prisidedama prie „REPowerEU“ tikslų įgyvendinimo, valstybės narės taip pat galėjo pasinaudoti labai palankiomis EGADP paskolų finansavimo sąlygomis. Iki 2023 m. rugpjūčio 31 d. termino 10 valstybių narių paprašė papildomų 127,2 mlrd. EUR paskolų[70], iš kurių 40,5 mlrd. EUR yra skirtos specialioms „REPowerEU“ priemonėms[71].

Kad galėtų pasinaudoti šiomis papildomomis lėšomis, valstybės narės turėjo peržiūrėti savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, kad į specialų skyrių „REPowerEU“ būtų įtrauktos naujos arba išplėstos reformos ir investicijos. Iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. iš dalies pakeistus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus su įtrauktais skyriais „REPowerEU“ pateikė 26 valstybės narės[72], iš kurių 25 planus Taryba priėmė[73].

[68] Dėl papildomos negrąžintinos paramos kiekvienai valstybei narei žr. 2023 m. EGADP metinės ataskaitos 11 lentelę (COM(2023) 545 *final*/2.

[69] Daugiau informacijos pateikta 2023 m. EGADP metinės ataskaitos 12 lentelėje (COM(2023) 545 *final*/2.

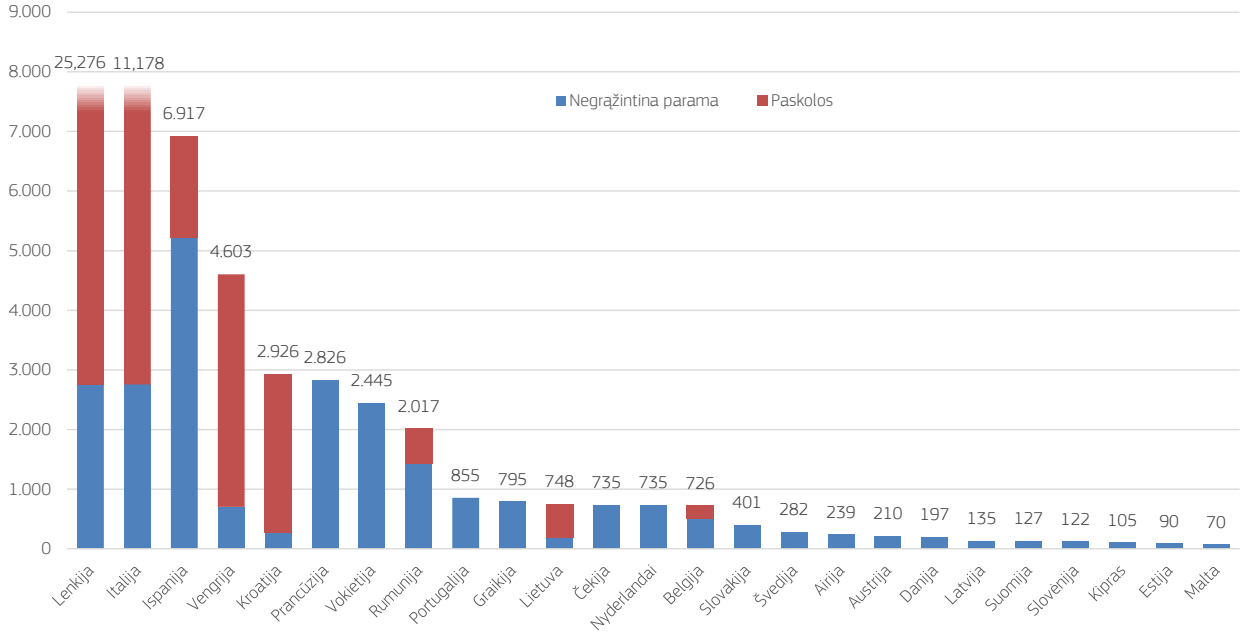
[70] Tai sudaro 43,7 proc. visos paskolų sumos (291 mlrd. EUR), kurios valstybės narės prašo savo nacionaliniams ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams įgyvendinti.

[71] Daugiau informacijos pateikta 2023 m. EGADP metinės ataskaitos 7 lentelėje (COM(2023) 545 *final*/2.

[72] Tuo metu, kai buvo rengiamas šis dokumentas, Bulgarija dar nebuvo pateikusi skyriaus „REPowerEU“.

[73] Liuksemburgas savo skyrių „REPowerEU“ pateikė 2024 m. gegužės 16 d. 2024 m. liepos 23 d. Komisija teigiamai įvertino peržiūrėtą Liuksemburgo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, o 2024 m. rugsėjo 23 d. Taryba priėmė peržiūrėtą planą.

26 diagrama. Numatomos su skyriais „REPowerEU“ susijusios išlaidos pagal valstybes nares (mln. EUR)

Šaltinis: Europos Komisija

Skyriuose „REPowerEU“ numatytomis priemonėmis turi būti veiksmingai siekiama plano „REPowerEU“ tikslų. Konkrečiau, EGADP reglamente skyriui „REPowerEU“ nustatyti šeši reformų ir investicijų tikslai ir reikalaujama, kad kiekviena priemone būtų prisidedama prie bent vieno iš jų[74]:

(1) gerinti energetikos infrastruktūrą, kad būtų patenkinti dujų tiekimo saugumo ir įvairinimo poreikiai;

(2) didinti energijos vartojimo efektyvumą, mažinti pramonės priklausomybę nuo iškastinio kuro, naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją;

(3) spręsti energijos nepritekliaus problemą;

(4) skatinti energijos poreikio mažinimą;

(5) šalinti energijos perdavimo ir skirstymo kliūtis, remti nulinės taršos transportą;

(6) perkvalifikuoti darbuotojus, kad jie įgytų žaliųjų ir skaitmeninių įgūdžių, remiant su žaliąja pertvarka susijusias vertės grandines.

Komisija atidžiai įvertino naujas skyriuose „REPowerEU“ numatytas priemones ir pasiūlė Tarybai priimti tik tas priemones, kurios buvo tinkamos pagal EGADP reglamento V priede nustatytus vertinimo kriterijus, įskaitant papildomus su skyriais „REPowerEU“ susijusius kriterijus: i) indėlis siekiant „REPowerEU“ tikslų ir ii) tai, ar priemonės yra tarpvalstybinio, ar daugiašalio pobūdžio ar poveikio.

[74] EGADP reglamento 21c straipsnio 3 dalis.

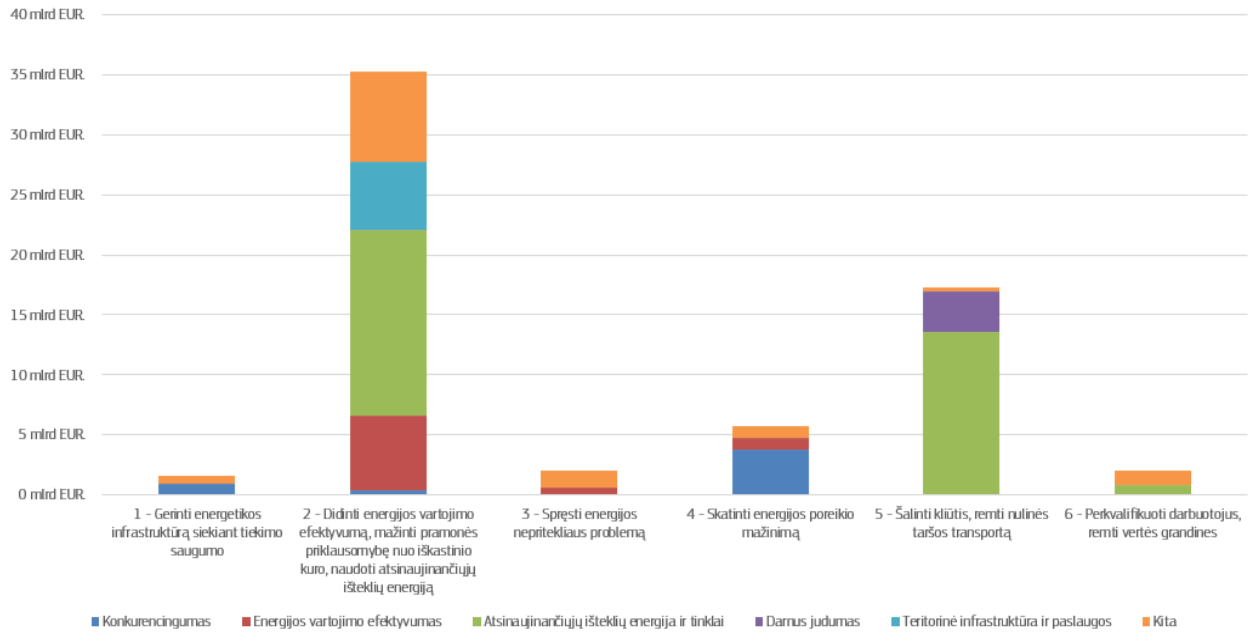
Be skyrių „REPowerEU“, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatyta kitų, taip pat su energetika susijusių priemonių, kuriomis padedama siekti „REPowerEU“ tikslų ir mažinti Europos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro.

A. Į skyrius „REPowerEU“ įtrauktų priemonių apžvalga

Papildomomis „REPowerEU“ reformomis ir investicijomis šalinamos kliūtys, padedama paspartinti perėjimą prie švarios energijos ir didinti energijos tiekimo saugumą

Į 25 skyrius „REPowerEU“, kuriuos Taryba priėmė iki 2024 m. rugpjūčio 31 d., įtraukta 261 nauja priemonė: 89 reformos ir 172 investicijos, kurių bendra apskaičiuota vertė – 64 mlrd. EUR. Visomis šiomis priemonėmis prisidedama prie vieno iš „REPowerEU“ tikslų, daugiausia dėmesio skiriant 2 ir 5 tikslams: priemonėmis, kurios sudaro daugiau kaip 80 proc. visų numatomų išlaidų, siekiama 2 tikslo „didinti energijos vartojimo efektyvumą ir paspartinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą“ (35,3 mlrd. EUR) ir 5 tikslo „šalinti energijos perdavimo ir skirstymo kliūtis ir remti nulinės taršos transportą“ (17,3 mlrd. EUR).

27 diagrama. „REPowerEU“ asignavimai pagal „REPowerEU“ tikslą, suskirstymas pagal pirmines politikos sritis

Šaltinis: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė

Paramos paskirstymas pagal politikos sritis atspindi skubiausius valstybių narių poreikius joms pereinant prie švarios energijos. Skyriuose „REPowerEU“ numatytos priemonės, suskirstytos į kelias politikos sritis, ir jų indėlis siekiant „REPowerEU“ tikslų priklauso nuo konkrečios atskirų priemonių taikymo srities. Investicijos į atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir tinklus sudaro didžiausią „REPowerEU“ paramos dalį (47 proc., arba apie

29,8 mlrd. EUR). Šios investicijos apima papildomus atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos pajėgumus, elektros energijos tinklo plėtrą ir kaupimo pajėgumus. Energijos vartojimo efektyvumo priemonėmis (apie 8 mlrd. EUR asignavimas) prisidedama prie kelių „REPowerEU“ tikslų įgyvendinimo, o didžiausias indėlis siekiant „REPowerEU“ 2 tikslo „didinti energijos vartojimo efektyvumą, mažinti pramonės priklausomybę nuo iškastinio kuro ir diegti atsinaujinančiųjų išteklių energiją“. Priemonių, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama teritorinei infrastruktūrai ir paslaugoms gerinti (apie 5,7 mlrd. EUR asignavimas), taikymo sritis yra įvairi, tačiau daugiausia dėmesio skiriama energijos gamybai iš atsinaujinančiųjų išteklių regionų ir vietos lygmenimis ir tai paaiškina jų svarbų indėlį siekiant „REPowerEU“ 2 tikslo „didinti energijos vartojimo efektyvumą, mažinti pramonės priklausomybę nuo iškastinio kuro, diegti atsinaujinančiųjų išteklių energiją“. Su konkurencingumo didinimu susijusiomis priemonėmis (apie 5,2 mlrd. EUR asignavimas) siekiama sumažinti įmonių suvartojamos energijos kiekį įvairiomis intervencinėmis priemonėmis (daugiausia energijos vartojimo efektyvumo didinimu ir energetikos infrastruktūros plėtra) ir jomis visų pirma prisidedama prie „REPowerEU“ 4 tikslo „skatinti energijos poreikio mažinimą“. Investicijomis į darnų judumą (3,4 mlrd. EUR asignavimas) prisidedama prie „REPowerEU“ 5 tikslo „energetikos tinklas ir nulinės taršos transportas“.

Valstybių narių poreikiai ir uždaviniai skiriasi investicijų apimtimi ir konkrečiomis sritimis, kuriomis siekiama veiksmingai prisidėti prie „REPowerEU“ tikslų įgyvendinimo. Kalbant apie finansinę apimtį, skyrių „REPowerEU“ priemonėmis daugiausia dėmesio skiriama energijos vartojimo efektyvumo didinimui ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimui ir gamybai beveik pusėje valstybių narių (daugiau nei 70 proc. visų numatomų skyriaus „REPowerEU“ išlaidų Belgijoje, Kroatijoje, Danijoje, Suomijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Lietuvoje, Maltoje, Nyderlanduose, Rumunijoje, Ispanijoje, Švedijoje). Priemonės, kuriomis šalinamos energijos perdavimo ir skirstymo kliūtys ir remiamas nulinės taršos transportas (5 tikslas), taip pat sudaro didelę dalį visų numatomų naujų „REPowerEU“ priemonių išlaidų šešiose valstybėse narėse (daugiau kaip 40 proc. visų numatomų skyriaus „REPowerEU“ išlaidų Čekijoje, Estijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Slovakijoje ir Slovėnijoje), o Latvija tam tikslui skyrė 99 proc. visų numatomų išlaidų.

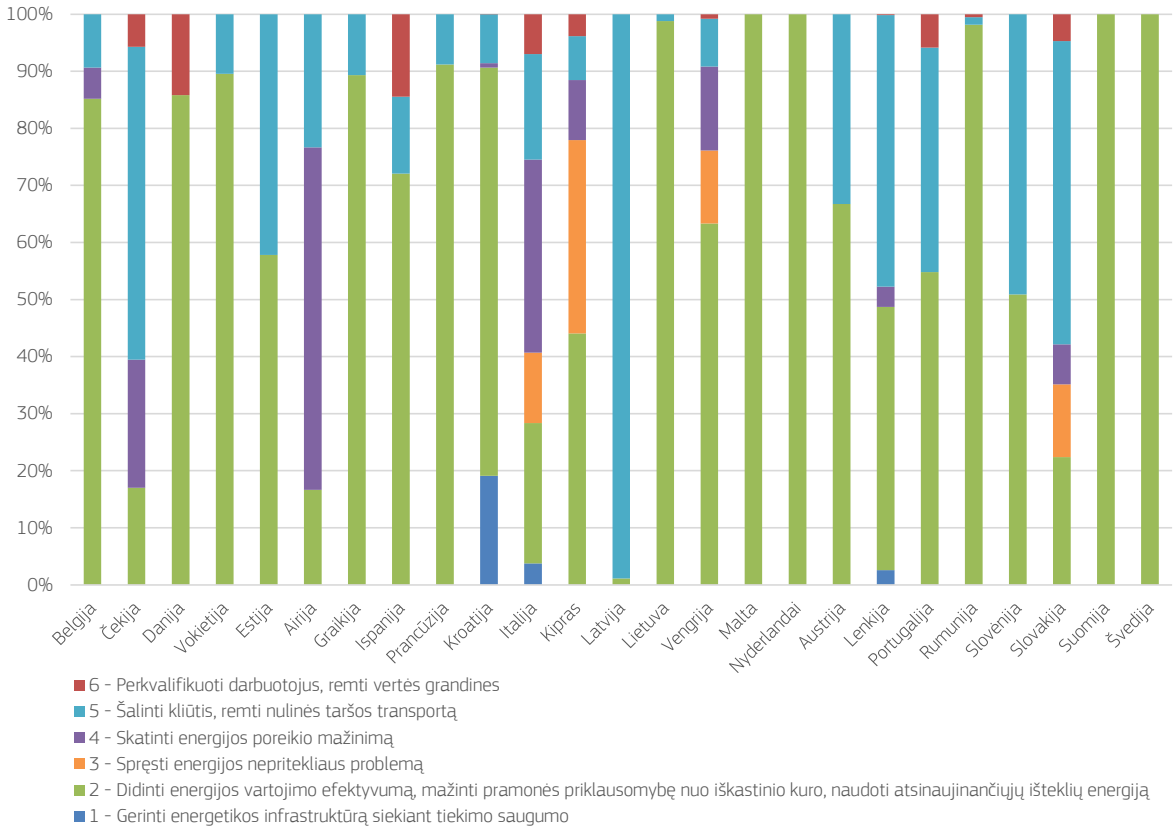
Trys valstybės narės įtraukė priemones, kuriomis siekiama plano „REPowerEU“ 1 tikslo „gerinti energetikos infrastruktūrą, siekiant tiekimo saugumo ir įvairinimo“. Į skyrius „REPowerEU“ įtrauktos investicijos į gamtinių dujų skirstymo sistemos statybą, esamos sistemos išplėtimą ir modernizavimą (Italija, Lenkija) ir SGD terminalo pajėgumo didinimą (Kroatija), siekiant įvairinti tiekimą ir didinti saugumą. Visos šių keturių investicijų išlaidos siekia 1,6 mlrd. EUR[75].

Į skyrius „REPowerEU“ įtrauktos priemonės gerokai sustiprina EGADP indėlį siekiant klimato tikslų. Daugiau kaip 74 proc. visų numatomų „REPowerEU“ priemonių

75 Konkrečioms šalims skirtuose vertinimuose Komisija padarė išvadą, kad, siekiant užtikrinti neatidėliotiną ES energetinį saugumą, šios priemonės atitiko reikalavimus, kuriais leidžiama nukrypti nuo reikšmingos žalos nedarymo principo pagal Reglamento (ES) 2021/241 21c straipsnio 6 dalį.

išlaidų sudaro klimato išlaidos, gerokai viršijančios minimalų 37 proc. reikalavimą. Ši papildoma pagal EGADP teikiama parama klimato politikos veiksmams siekia 47,8 mlrd. EUR.

28 diagrama. Priemonių, kuriomis prisidedama prie EGADP „REPowerEU“ tikslų, numatytų išlaidų dalis

Šaltinis: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė

Kad galėtų pasinaudoti skyriams „REPowerEU“ skirta finansine parama, valstybės narės turės pasiekti 372 tarpines reikšmes ir 254 siektinas reikšmes. 2024 m. birželio 5 d. Prancūzijai išmokėta pirmoji negrąžintina parama penkioms tarpinėms ir siektinoms reikšmėms pagal skyrių „REPowerEU“ pasiekti[76]. Jos, be kita ko, apėmė pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo projektų, kuriais, kaip tikimasi, iškastinio kuro energijos suvartojimas sumažės 250 GWh per metus, atranką ir Atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos spartinimo įstatymo įsigaliojimą siekiant paspartinti leidimų išdavimo procedūras. 2024 m. rugpjūčio 31 d. pranešta, kad 68 tarpinės ir siektinos reikšmės (iš visų 622) užbaigtos, tačiau Komisija dar nėra oficialiai jų įvertinusi. Atsižvelgiant į tai, kad skyriai „REPowerEU“ priimti neseniai, dar per anksti vertinti į juos įtrauktų naujų reformų ir investicijų įgyvendinimą. Tačiau, siekiant laiku prisidėti prie „REPowerEU“ tikslų, valstybės narės buvo raginamos į savo skyrius „REPowerEU“ įtraukti brandžius projektus, užtikrinant spartesnį įgyvendinimą.

[76] Iki 2023 m. pabaigos valstybės narės galėjo prašyti išankstinio „REPowerEU“ asignavimo finansavimo, kuris sudarytų 20 proc. papildomo finansavimo. Siekiant laikotarpio pradžioje skirti finansinę paramą „REPowerEU“ priemonėms, 21 valstybei narei, kuri to prašė (Švedija ir Nyderlandai neprašė išankstinio finansavimo), buvo išmokėta 10,4 mlrd. EUR.

Į skyrius „REPowerEU“ įtrauktų priemonių pavyzdžiai:

Reformos:

- **Ispanijoje** bus įgyvendinat svarbi reforma, kuria bus pagerintas leidimų atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos projektams ir elektros energijos tinklo infrastruktūrai išdavimas. Reforma siekiama: i) palengvinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių diegimą ir ii) supaprastinti prašymų išduoti leidimus tvarkymą;
- **Lenkijoje** bus užtikrintas spartesnis atsinaujinančiųjų energijos išteklių, ypač sausumos vėjo įrenginių, diegimas, nes bus vykdomos plataus masto reformos, kuriomis siekiama palengvinti leidimų išdavimą, nustatant bendrą taisyklių sąvadą, kuriuo sudaromos sąlygos teikti elektronines paraiškas, ir užtikrinant turimų prijungimo pajėgumų skaidrumą. Tikimasi, kad iki 2026 m. prie tinklo bus prijungta iš viso 30 gigavatų atsinaujinančiųjų energijos išteklių.

Investicijos:

- **Portugalijoje** bus teikiama parama strateginių nulinio ŠESD balanso technologijų gamybos pajėgumams, pavyzdžiui, saulės baterijų plokščių gamybos Portugalijoje ir Europoje pajėgumams, sausumos ir jūrų atsinaujinančiųjų energijos išteklių technologijų pajėgumams, elektrolizerių ir tvaraus biometano gamybos pajėgumams;
- **Rumunijoje** bus teikiama parama daugiau kaip 120 000 namų savininkų saulės baterijų plokštėms įrengti ir daugiau kaip 30 000 namų savininkų energijos vartojimo efektyvumo priemonėms įgyvendinti, taip pat bus teikiama tikslinė parama panašioms investicijoms, skirtoms 14 000 energijos nepriteklių patiriančių namų savininkų ir pažeidžiamiems energijos vartotojams;
- **Belgijoje** bus sudarytos palankesnės sąlygos integruoti ir importuoti daugiau atsinaujinančiųjų energijos išteklių Šiaurės jūroje ir aplink ją, remiant jūrinės energetinės salos centro Šiaurės jūroje plėtrą. Tai leis prie sausumos elektros tinklo prijungti bent 3,15 gigavatų būsimos jūros vėjo energijos.

B. Į visus skyrius „REPowerEU“ įtrauktų tarpvalstybinio ar daugiašalio pobūdžio priemonių apžvalga

„REPowerEU“ priemonės turi stiprų tarpvalstybinį ar daugiašalį aspektą

Tarpvalstybiniai ir daugiašaliai projektai yra labai svarbūs siekiant „REPowerEU“ tikslų vidutinės trukmės laikotarpiu ir yra skatinami pagal EGADP. Tarpvalstybinio ar daugiašalio pobūdžio ar poveikio priemonės – tai priemonės, kuriomis prisidedama prie ES energijos tiekimo užtikrinimo arba priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir (arba)

energijos poreikio mažinimo. Nors EGADP parama tikrai tarpvalstybinei infrastruktūrai buvo ribota dėl jos sudėtingumo ir vykdymo terminų, dauguma valstybių narių į savo skyrius „REPowerEU“ įtraukė reformas ir investicijas, kuriomis siekiama atnaujinti energijos kaupimo pajėgumus ir elektros tinklus. Šiomis reformomis siekiama palengvinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių integraciją ir padidinti tinklo lankstumą bei efektyvumą, taip remiant platesnę visos ES energetikos infrastruktūrą. Į visus 25 iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. priimtus skyrius „REPowerEU“ įtrauktos daugiašalio arba tarpvalstybinio pobūdžio priemonės, kurių bendros numatomos išlaidos sudaro 48,7 mlrd. EUR, t. y. 76 proc. visų skyrių priemonių išlaidų, gerokai viršijant minimalų 30 proc. lygį, kurio reikalaujama pagal EGADP reglamentą. Kai kurie iš svarbiausių tarpvalstybinių ir daugiašalių aspektų ir projektų yra šie:

- kelios valstybės narės į savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtraukė tarpvalstybinius elektros energetikos sistemų jungčių projektus. Pavyzdžiui, Belgijoje Šiaurės jūroje statoma dirbtinė energetinė sala, kuri prijungs bent 3 GW būsimos jūros vėjo energijos prie sausumos elektros tinklo ir palengvins atsinaujinančiųjų išteklių energijos importą iš kaimyninių šalių. Italijoje tobulinama vidaus energetikos infrastruktūra tiesiant jūrinius kabelius tarp Sicilijos ir Kampanijos, taip pat modernizuojama elektros energijos perdavimo jungtis su Austrija ir Slovėnija, kad būtų padidinti tarpvalstybiniai elektros energijos srautai. Tai padidins energetinį atsparumą ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių integravimą;
- investuojama į dujų infrastruktūrą, kuria siekiama sumažinti priklausomybę nuo Rusijos dujų ir užtikrinti energetinį saugumą visoje ES. Pavyzdžiui, Lenkija plečia savo dujų tinklą tarp Gdansko ir Gustorzyno, Kroatija didina Krko SGD terminalo, prijungto prie Vengrijos ir Slovėnijos, pajėgumus, Italija stiprina jungtis su Austrija ir Vidurio Europa;
- kai kurios valstybės narės, pavyzdžiui, Prancūzija ir Ispanija, daugiausia dėmesio skiria bendroms investicijoms į vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių gamybą (bendriems Europos interesams svarbūs projektai arba BEISP), kurios turi tarpvalstybinį aspektą ir kuriomis siekiama stiprinti vandenilio vertės grandinę visoje ES. Kroatija finansuoja vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių projektus Šiaurės Adrijos jūros vandenilio slėnyje, apjungiančiame Kroatiją, Slovėniją ir Friuli-Venecija Džulijos regioną Italijoje.

Bendras visų šių projektų bruožas yra tas, kad jų galutinis tikslas yra sumažinti energijos poreikį ir iškastinio kuro naudojimą ir užtikrinti energijos tiekimo saugumą, taip svariai prisidedant prie „REPowerEU“ tikslų įgyvendinimo. Informacija apie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų skyrius „REPowerEU“ taip pat pateikiama ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės skirsnyje „REPowerEU“[77].

[77] Žr. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/rePowerEu.html?lang=lt.

4. Išvada

Po 2023 m. vėlavimų tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės buvo pasiektos ir EGADP lėšos buvo išmokėtos sparčiau. Nors 2023 m. valstybių narių ir Komisijos pastangos buvo nukreiptos į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų peržiūras atsižvelgiant į planą „REPowerEU“, išmokų išmokėjimo tempas vėliau paspartėjo. Iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. išmokėta daugiau kaip 40 proc. turimų EGADP lėšų, 25 valstybėms narėms išmokant 265,4 mlrd. EUR. Vien ataskaitiniu laikotarpiu [78]Komisija įvertino, kad į 27 mokėjimo prašymus įtrauktos 908 tarpinės ir siektinos reikšmės yra tinkamai pasiektos, ir vėliau valstybėms narėms išmokėjo 112 mlrd. EUR. Jei dabartinis tempas bus išlaikytas, Komisija tikisi, kad iki 2024 m. pabaigos bus išmokėta daugiau kaip 300 mlrd. EUR. Be to, 85 proc. tarpinių ir siektinų reikšmių, kurios turėjo būti pasiektos iki 2024 m. I ketv., Komisija įvertino kaip pasiektas, arba pačios valstybės narės pranešė, kad jos užbaigtos.

EGADP ir jos rezultatais grindžiamo požiūrio veiksmingumas patvirtintas EGADP laikotarpio vidurio vertinime. 2024 m. vasario mėn. paskelbtoje ataskaitoje pabrėžiama, kad tiek lėšų išmokėjimas atsižvelgiant į įgyvendinimo pažangą, tiek parama kartu reformoms ir investicijoms buvo sėkmingiausi EGADP elementai, dažnai turintys vienas kitą sustiprinantį poveikį. Valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai pareiškė pritariantys veiklos rezultatais grindžiamam EGADP pobūdžiui dėl juo užtikrinamo nuspėjamumo ir atskaitomybės. Vertinime taip pat atkreiptas dėmesys į greito EGADP lėšų išmokėjimo poveikį remiant valstybes nares krizės metu ir išlaikant viešųjų investicijų lygį, o išskirtinis investicijų ir reformų derinys padeda Europos ekonomikai geriau pasirengti žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai ir ateičiai.

Atlikusi EGADP laikotarpio vidurio vertinimą, Komisija suintensyvino pastangas supaprastinti ir paspartinti įgyvendinimą. 2024 m. liepos 19 d. Komisija priėmė atnaujintas Gaires dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų, kad padidintų Priemonės įgyvendinimo veiksmingumą ir supaprastintų ataskaitų teikimo reikalavimus valstybėms narėms. Atnaujintose gairėse suteikiama daugiau aiškumo dėl galimybės iš dalies pakeisti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą pagal EGADP reglamentą ir dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų pakeitimo apimties esant objektyvioms aplinkybėms. Jomis taip pat suteikiama daugiau aiškumo dėl sąlygų, kuriomis parama iš EGADP ir kitų ES fondų gali būti derinama siekiant padidinti sinergiją.

Likus vos daugiau kaip dvejiems metams iki tol, kai nustos galioti EGADP, – 2026 m. pabaigos, visų valstybių narių ir institucijų pastangos turėtų būti sutelktos į visapusišką ir savalaikį Priemonės įgyvendinimą. Turi būti pašalintos galimos įgyvendinimo kliūtys, o ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai prireikus turėtų būti pritaikyti atsižvelgiant į kylančius ir kintančius iššūkius. Komisija toliau bendradarbiaus su valstybėmis narėmis ir pagrindiniais partneriais, kad būtų visapusiškai pasinaudota EGADP teikiamomis galimybėmis, siekiant greitai įgyvendinti reformas ir

[78] Nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki 2024 m. rugpjūčio 31 d..

investicijas, kuriomis sprendžiami pagrindiniai mūsų laikų uždaviniai, paspartinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir toliau stiprinti Europos Sąjungos atsparumą ir konkurencingumą.